

Projektant:

IKADO

M. Łapeta, P. Łapeta spółka cywilna
44-100 Gliwice, ul. Raciborska 1a/6
e-mail biuro@ikado.pl

Zamawiający:

Burmistrz Miasta i Gminy Szczekociny

Przedsięwzięcie:

PLAN OGÓLNY GMINY SZCZEKOCINY

Temat opracowania:

OPRACOWANIE EKOFIZJOGRAFICZNE

dla obszaru miasta i gminy Szczekociny

Opracował:

mgr inż. arch. Piotr Łapeta

SPIS TREŚCI

1. Część ogólna.....	4
1.1 Przedmiot opracowania.....	4
1.2 Podstawa prawna opracowania.....	4
1.3 Materiały i metody wykorzystane w trakcie wykonywania opracowania.....	4
2. Charakterystyka ogólna obszarów objętych opracowaniem.....	4
2.1 Lokalizacja, aktualny stan użytkowania i przeznaczenia obszarów objętych opracowaniem.....	4
3. Charakterystyka stanu i funkcjonowania środowiska.....	9
3.1 Elementy przyrodnicze i ich wzajemne powiązania.....	9
3.1.1 Uwarunkowania geologiczne, rzeźba terenu.....	9
3.1.2 Gleby.....	12
3.1.3 Złoża kopalin.....	13
3.1.4 Wody podziemne.....	14
3.1.5 Wody powierzchniowe.....	19
3.1.6 Powietrze.....	30
3.1.7 Krajobraz.....	33
3.1.8 Klimat.....	34
3.1.9 Rośliny i zwierzęta.....	35
3.2 Struktura przyrodnicza obszaru (w tym różnorodność biologiczna).....	40
3.3 Powiązania przyrodnicze obszaru z jego szerszym otoczeniem.....	40
3.4 Zasoby przyrodnicze i ich ochrona prawna.....	47
3.4.1 Ochrona przyrody i walorów krajobrazowych.....	47
3.4.2 Ochrona wód.....	63
3.4.3 Ochrona lasów oraz gruntów rolnych i leśnych.....	63
3.5 Zagrożenia środowiska, źródła zagrożeń.....	66
3.5.1 Zagrożenia dla gleb i powierzchni ziemi.....	66
3.5.2 Zagrożenia dla wód podziemnych i powierzchniowych.....	66
3.5.3 Zagrożenia dla powietrza.....	67
3.5.4 Zagrożenia dla roślin i zwierząt.....	68
3.5.5 Zagrożenia dla krajobrazu.....	69
3.5.6 Zagrożenia dla klimatu.....	69
3.5.7 Hałas.....	70
3.5.8 Pola elektromagnetyczne.....	71
3.5.9 Zagrożenie poważną awarią.....	72
4. Diagnoza stanu i funkcjonowania środowiska.....	73
4.1 Ocena odporności środowiska na degradację i zdolności do regeneracji.....	73
4.2 Ocena stanu ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych, w tym różnorodności biologicznej oraz zgodności dotychczasowego użytkowania i zagospodarowania obszaru z cechami i uwarunkowaniami przyrodniczymi.....	74
4.3 Ocena stanu i zachowania walorów krajobrazowych oraz możliwości ich kształtowania.....	74
4.4 Ocena charakteru i intensywności zmian zachodzących w środowisku.....	75
4.5 Ocena stanu środowiska, jego zagrożeń i możliwości ich ograniczenia.....	76
5. Prognoza dalszych zmian zachodzących w środowisku.....	76
6. Określenie przyrodniczych predyspozycji do kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej.....	77
6.1 Wskazanie obszarów, które pełnić powinny przede wszystkim funkcje przyrodnicze.....	77
7. Określenie uwarunkowań ekofizjograficznych - wnioski.....	77
7.1 Tereny nieprzydatne dla budownictwa, wyłączone z zainwestowania.....	77
7.2 Tereny przydatne do rozwoju funkcji użytkowych.....	78
7.2.1 Tereny przydatne do rozwoju funkcji mieszkaniowej.....	79
7.2.2 Tereny przydatne do rozwoju funkcji usługowej i przemysłowej.....	80
7.2.3 Tereny przydatne do rozwoju funkcji wypoczynkowo-rekreacyjnej.....	80
7.2.4 Tereny przydatne do rozwoju funkcji rolniczej.....	81

7.2.5 Tereny przydatne do rozwoju funkcji leśnej.....	81
7.2.6 Tereny przydatne do rozwoju funkcji uzdrowiskowej.....	81
7.2.7 Tereny przydatne do rozwoju funkcji produkcji energii z odnawialnych źródeł energii.....	82
7.3 Tereny, których użytkowanie i zagospodarowanie powinno być podporządkowane potrzebom prawidłowego funkcjonowania środowiska i zachowania różnorodności biologicznej.....	82
7.3.1 Tereny proponowane do ochrony prawnej.....	82
7.3.2 Ograniczenia wynikające z konieczności ochrony zasobów środowiska lub występowania uciążliwości i zagrożeń.....	82
8. Wykorzystane materiały:.....	84
9. Spis rysunków:	86

1. Część ogólna.

1.1 Przedmiot opracowania.

Przedmiotem opracowania jest określenie uwarunkowań ekofizjograficznych dla projektu planu ogólnego gminy Szczekociny. Projektem planu ogólnego gminy Szczekociny objęty zostanie obszar całego miasta i gminy Szczekociny, w granicach administracyjnych.

1.2 Podstawa prawna opracowania.

Opracowanie wykonano zgodnie z art. 72 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 54 z późn. zm.).

1.3 Materiały i metody wykorzystane w trakcie wykonywania opracowania.

Opracowanie wykonano w oparciu o analizę materiałów kartograficznych w różnych skalach oraz dostępnych artykułów naukowych, prac monograficznych i studialnych oraz materiałów planistycznych. Przeprowadzono rozpoznanie terenowe całego obszaru opracowania z oceną stanu środowiska, ze szczególnym uwzględnieniem wód powierzchniowych, podziemnych i powierzchni terenu. Podczas badań terenowych zwrócono szczególną uwagę na zmiany zachodzące w środowisku pod wpływem działalności człowieka.

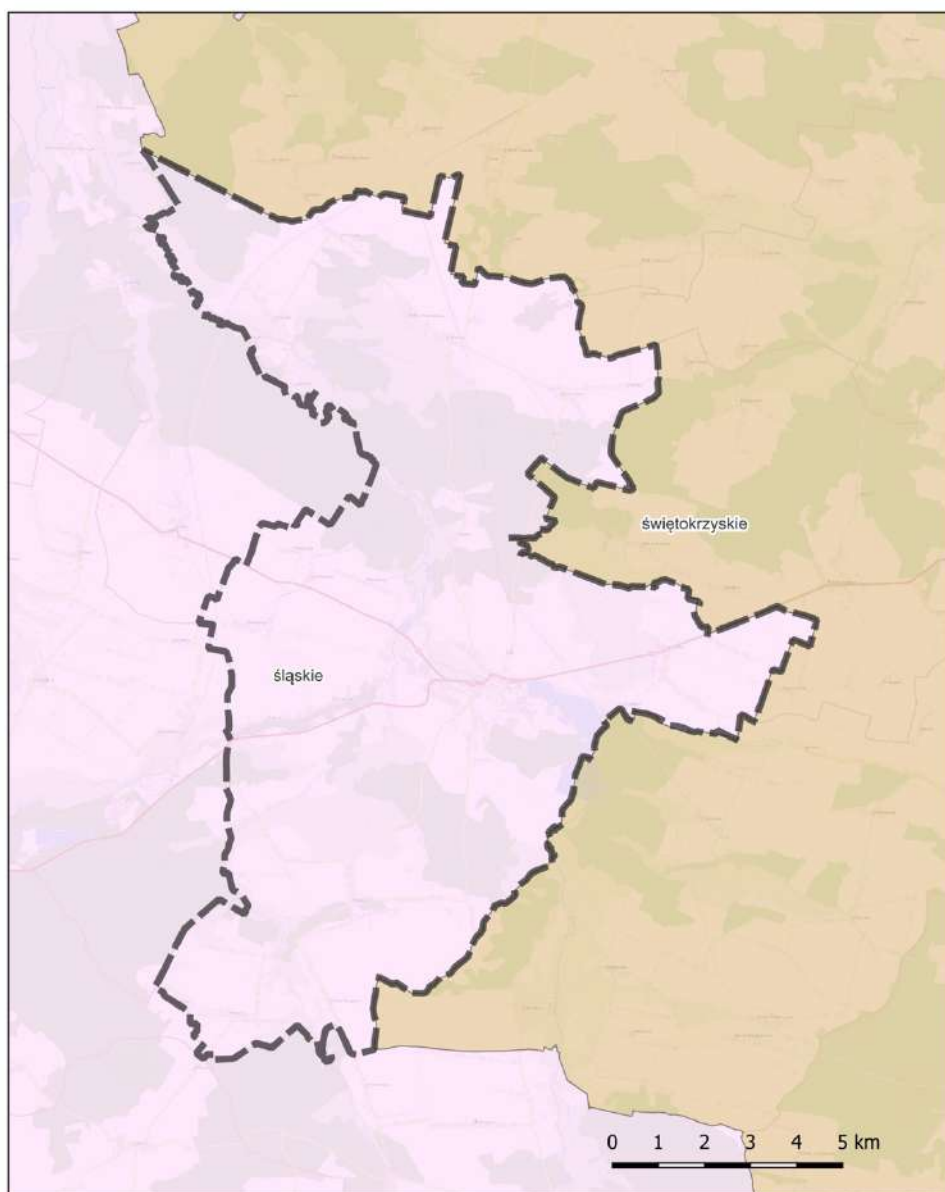
2. Charakterystyka ogólna obszarów objętych opracowaniem.

2.1 Lokalizacja, aktualny stan użytkowania i przeznaczenia obszarów objętych opracowaniem.

Szczekociny to gmina miejsko-wiejska w województwie śląskim, w północno-wschodniej części powiatu zawierciańskiego.

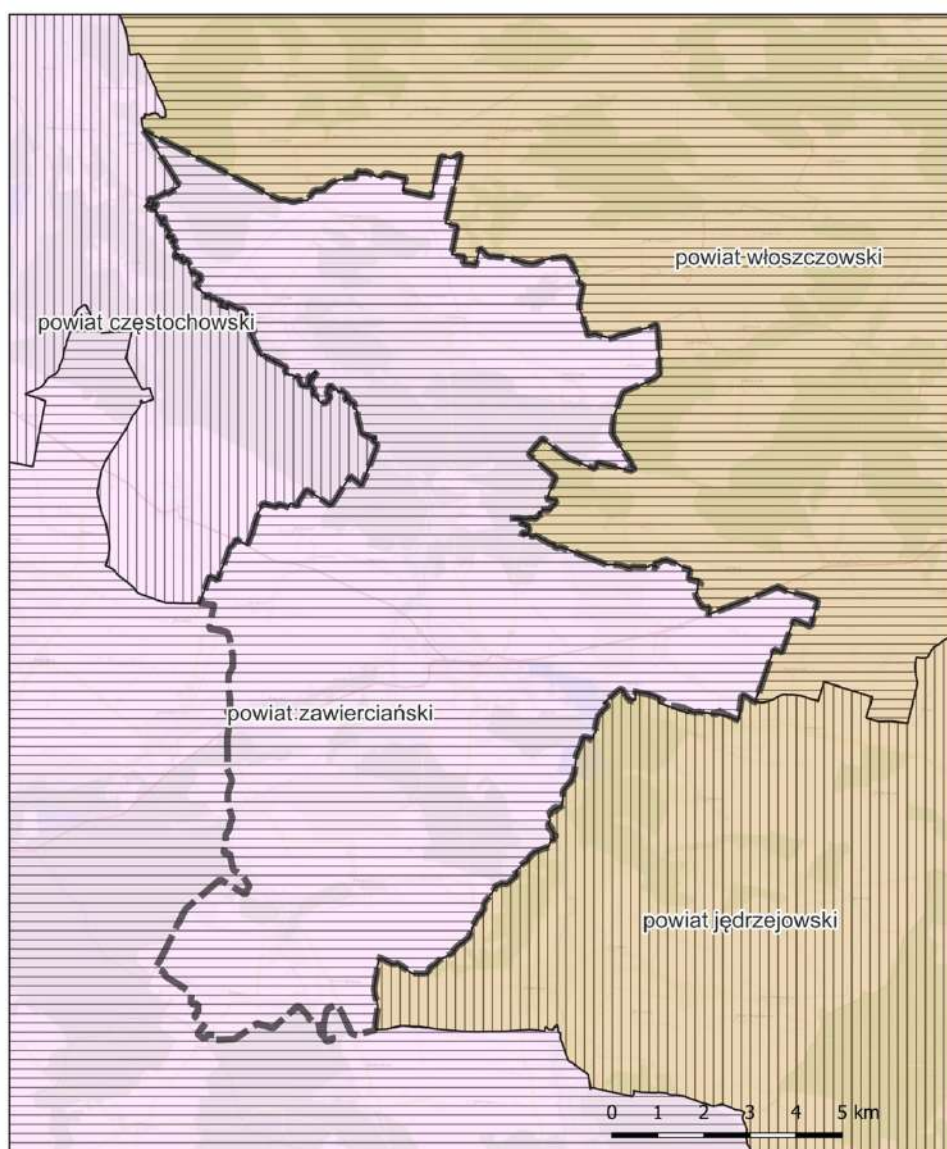
Gmina Szczekociny graniczy z następującymi gminami:

- od północnego zachodu z gminą Koniecpol,
- od zachodu z gminami Lelów, Irządze, Kroczyce,
- od południa z gminami Pilica, Żarnowiec,
- od wschodu z gminami Słupia, Moskorzew, Radków (województwo świętokrzyskie).
- od północy z gminą Secemin (województwo świętokrzyskie).

- Legenda
- MIASTO I GMINA SZCZEKOCINY - GRANICA OPRACOWANIA
 - WOJEWÓDZTWO ŚLĄSKIE
 - WOJEWÓDZTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE

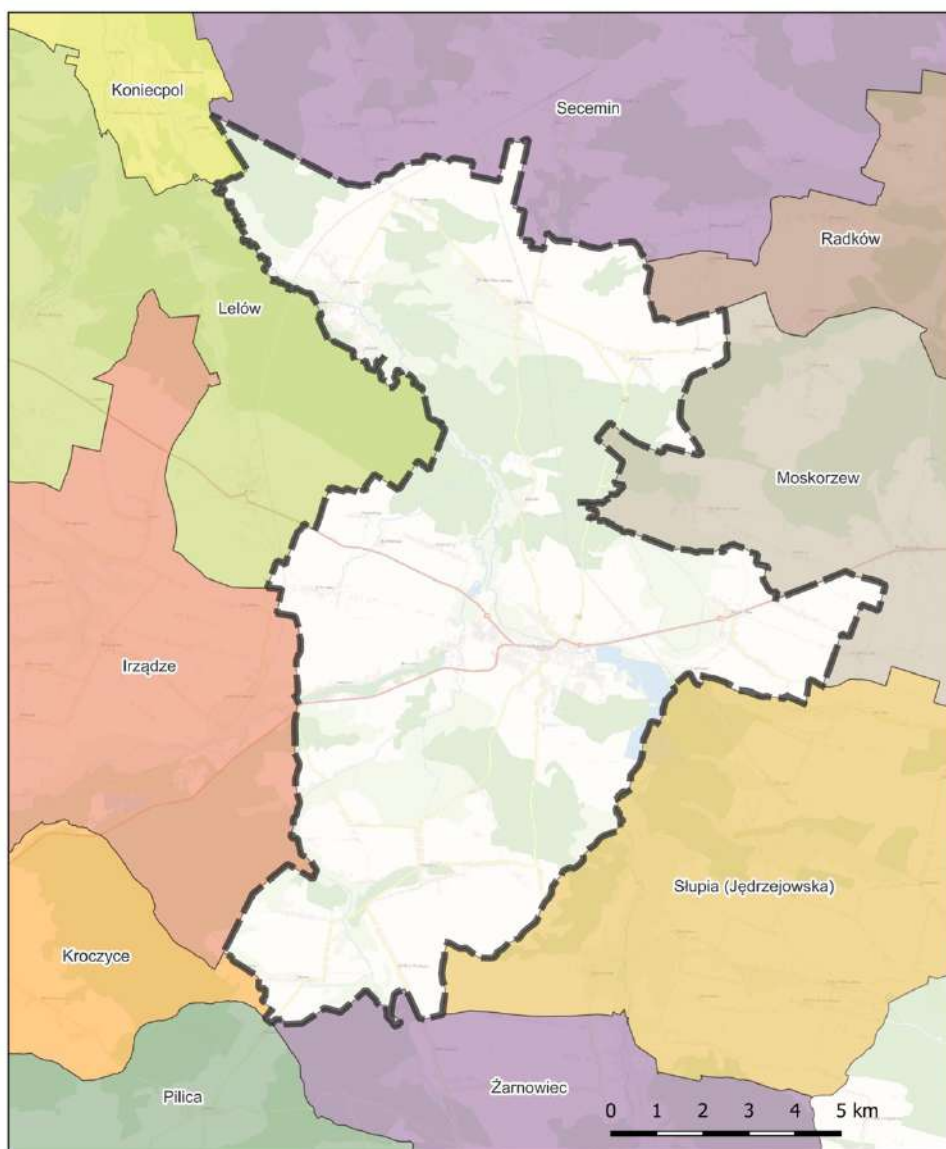
Rysunek 1 Gmina Szczekociny na tle granic województwa

Legenda

- MIASTO I GMINA SZCZEKOCINY - GRANICA OPRACOWANIA
- POWIAT ZAWIERCIAŃSKI
- POWIAT CZĘSTOCHOWSKI
- POWIAT WŁOSZCZOWSKI
- POWIAT JĘDRZEJOWSKI

Rysunek 2 Gmina Szczekociny na tle granic powiatów

Legenda

 MIASTO I GMINA SZCZEKOCINY - GRANICA OPRACOWANIA -
NA TLE GMIN SĄSIEDNICH

Rysunek 3 Gminy sąsiadujące z Gminą Szczekociny

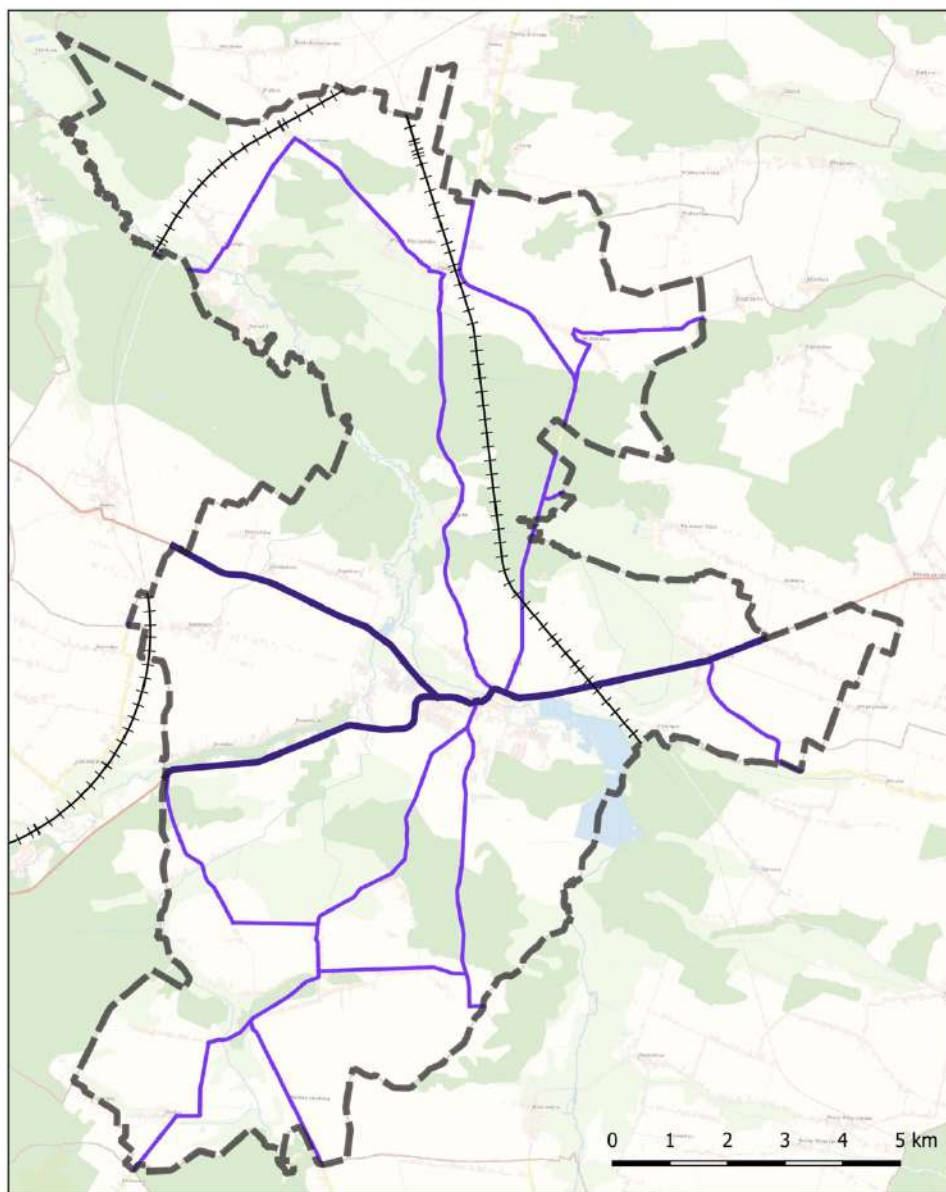
Gmina zajmuje powierzchnię około 135,3 km² (13 529,57 ha).

Obejmuje swym zasięgiem miasto Szczekociny o powierzchni 18 km² (1 802,22 ha) oraz wiejską część gminy o powierzchni 117,3 km² (11 727,35 ha), w tym 18 sołectw: Bonowice, Brzostek, Bógdał, Chałupki, Drużynowa, Goleniowy, Grabiec, Gustawów – Małachów, Ołudza, Przyłęk, Rędziny, Rokitno, Siedliska, Starzyny, Szyszki. Tęgobórz, Wólka Ołudzka, Wólka Starzyńska.

Aktualna liczba mieszkańców gminy Szczekociny to wg danych GUS na koniec 2023 r. – 6 874 mieszkańców.

Największą miejscowością gminy jest miasto Szczekociny, który pełni rolę ośrodka administracyjnego i kulturalnego gminy.

Szczekociny posiadają dogodne położenie komunikacyjne. Przez miasto i gminę biegną drogi krajowe Kielce – Katowice DK78 oraz Kielce – Częstochowa DK46, a także droga wojewódzka nr 795 łącząca Secemin ze Szczekocinami. Przez gminę Szczekociny biegną dwie linie kolejowe – linia nr 64 Kozłów – Koniecpol i CMK.

- Legenda
- MIASTO I GMINA SZCZEKOCINY - GRANICA OPRACOWANIA
 - DROGI GŁÓWNE RUCHU PRZYŚPIESZONEGO
 - DROGI GŁÓWNE
 - LINIE KOLEJOWE

Rysunek 4 Powiązania komunikacyjne - drogowe i kolejowe

Wg danych GUS w strukturze użytkowania gruntów przeważają użytki rolne zajmujące 8 004,25 ha. Wśród gruntów rolnych większość stanowią grunty orne (6 851,47 ha).

Współczynnik lesistości obszaru gminy jest dość niski - wynosi ok. 23%. Przez teren gminy płyną rzeki Pilica, Krztynia i Żebrówka.

Miasto Szczekociny położone jest w centralnej części gminy, natomiast układ osadniczy na terenach wiejskich składa się z nieregularnie rozmieszczonych miejscowości zlokalizowanych przy drogach krajowych, wojewódzkich i powiatowych. Większość terenów wiejskich ma charakter rolniczy. Jedynie w części centralnej gminy wzdłuż rzeki Pilicy, gdzie wyraźnie zwiększa się powierzchnia terenów leśnych, funkcja rolnicza ustępuje terenom sprzyjającym wypoczynkowi.

Zgodnie z informacją zawartą w Strategii Rozwoju Gminy Szczekociny na lata 2023-2030 Gmina posiada charakter typowo rolniczy z uwagi na duży udział gruntów ornych w strukturze użytkowania terenu, jednakże wysoki potencjał przyrodniczy powoduje, że w gminie rozwija się funkcja turystyczna. Głównym ośrodkiem, w którym zlokalizowane są obiekty związane z usługami dla turystów, jest miasto Szczekociny. Miasto pełni wiele różnych funkcji – od administracyjnej i mieszkaniowej po funkcję ośrodka handlowo-usługowego i po części przemysłowego (z przemysłem nieuciążliwym). Tereny przemysłowe zlokalizowane są po wschodniej i południowej stronie miasta, natomiast w pozostałej części miasta dominuje funkcja mieszkaniowa. Centrum miasta ma charakter wielofunkcyjny – handlowo-usługowy, administracyjny, związany z funkcjami społecznymi i kulturalnymi. Funkcję mieszkaniową wyznaczono również w miejscowości Szyszki, która pełni funkcję miejscowości turystycznej. W pozostałych wsiach z uwagi na rozwinięte rolnictwo dominuje funkcja mieszana – rolno-mieszkaniowa z dominacją zabudowy zagrodowej.

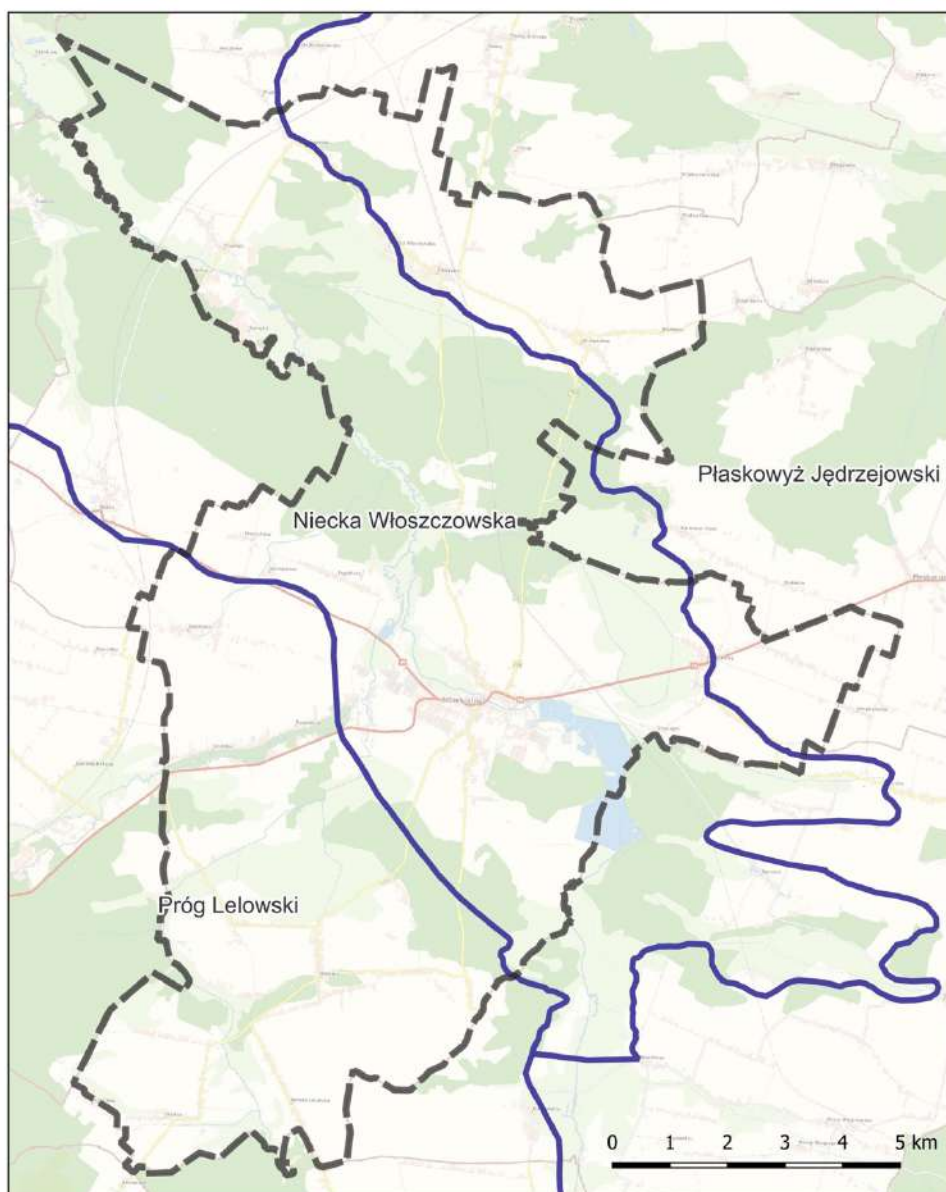
3. Charakterystyka stanu i funkcjonowania środowiska.

3.1 Elementy przyrodnicze i ich wzajemne powiązania.

3.1.1 Uwarunkowania geologiczne, rzeźba terenu.

W fizyczno-geograficznym podziale kraju wg J. Kondrackiego (1994) gmina Szczekociny należy do megaregionu Pozaalpejska Europa Środkowa, prowincji Wyżyny Polskie, podprowincji Wyżyna Małopolska:

- makroregionu Wyżyna Przedborska, mezoregionu Niecka Włoszczowska (342.14) i mezoregionu Próg Lelowski (342.13),
- makroregionu Niecka Nidziańska, Mezoregionu Płaskowyż Jędrzejowski (342.21).

Legenda

- MIASTO I GMINA SZCZEKOCINY - GRANICA OPRACOWANIA
- GRANICE MEZOREGIONÓW

Rysunek 5 Granice mezoregionów

Niecka Włoszczowska pod względem ukształtowania powierzchni terenu przypomina misę o płaskim dnie i wyniesionych brzegach. Margliste podłoża kredy pokrywają czwartorzędowe piaski, przewiane w wydmy, pomiędzy którymi występują tereny podmokłe, bagniste i torfiaste, spotykane najczęściej w dziale wód Pilicy i Warty. Znaczne powierzchnie na tym terenie zajmują lasy. Wśród powierzchniowych utworów geologicznych występują tu piaski, żwiry i mułki rzeczne, a w rejonie doliny Pilicy i Krztyni przeważają piaski, żwiry, mady rzeczne oraz torfy i namuły.

Próg Lelowski jest monoklinalnym pasmem wzgórz, wyraźnie rozczłonkowanych przez cieki dorzecza Pilicy i Warty. Próg Lelowski zbudowany jest głównie z piaskowców i margli wieku kredowego, pokrytych warstwą utworów czwartorzędowych (w środkowej części lessem).

Płaskowyż Jędrzejowski od zachodu ograniczony jest doliną Pilicy. Jest zbudowany z margli kredowych. Występują tu także piaski i gliny z okresu czwartorzędu. W jego środkowej, północno-wschodniej i zachodniej części występują łagodne wzniesienia, przeważnie o układzie równoleżnikowym, dochodzące do wysokości 260–326 m n.p.m. Na obszarze tym wykształciły się urodzajne gleby (rędziny). Powierzchniowymi utworami geologicznymi są tu wapień, kreda piszcząca z krzemieniami, opoki, margle, wkładki piaskowców i gezy.

Podłoże obszaru Gminy Szczekociny zbudowane jest z miększej warstwy skał mezozoicznych zalegających na skałach paleozoicznych. Na powierzchni bardzo rzadko w naturalnych odkrywkach, a zazwyczaj w płytkich sztucznych przekopach odsłaniają się silnie scementowane piaskowce oraz margle i wapień margliste mastrychtu (górną kreda). Zazwyczaj jednak są one przykryte osadami czwartorzędowymi w postaci glin zwałowych, piasków fluwioglacjalnych i eolicznych miejscami także lessów, a w dolinach osadami rzecznyymi. Zachodnią i południową część obejmuje mezoregion Progu Lelowskiego, krainy łagodnych wzgórz z dobrze rozwiniętą rzeźbą lessową.

Prawy, wschodni, brzeg doliny jest wyraźniej zarysowany, powyżej kompleksów zalesionych wydm. Tylko niewielki wschodni kraniec terenu, w okolicach miejscowości Goleniowy, wchodzi w obszar Płaskowyżu Jędrzejowskiego (Niecka Nidziańska). Na powierzchni terenu występują niewielkie eratyki (polodowcowe głązy narzutowe). Rzeźba obszaru dzisiejszej Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej, Progu Lelowskiego i ich najbliższego sąsiedztwa została ukształtowana w 4 zasadniczych etapach:

- tworzenie się morskich i lądowych skał osadowych ery mezozoicznej,
- paleogeńskie i neogeńskie ruchy tektoniczne orogenezy alpejskiej i procesy erozji starszych skał po ostatecznym ustąpieniu morza z tych terenów (kształtowanie powierzchni zrównań, wycinanie dolin i obniżen),
- plejstocenijski okres zlodowaceń, który ponownie przemodelował krajobraz i poprzez akumulację olbrzymich ilości osadów piaszczystych i lessów doprowadził do znacznego złagodzenia rzeźby terenu,
- holocen to kolejny, ostateczny etap modelowania dolin rzecznych i wierzchołków, rozwój rzeźby lessowej, oraz szczególnie widoczne od średniowiecza, przekształcenia terenu przez działalność człowieka.

Na terenie gminy nie występują osuwiska i tereny zagrożone ruchami masowymi.

Gmina posiada w przeważającej części dobre warunki budowlane. Rejony o korzystnych dla budownictwa warunkach geologiczno-inżynierskich, to obszary gruntów skalistych (margle), gruntów spoistych:

zwartych, półzwartych i twaroplastycznych zlodowaceń południowopolskich oraz gruntów sypkich (piasków) zagęszczonych i średniozagęszczonych, na których nie występują zjawiska geodynamiczne, a głębokość wody gruntowej przekracza 2 m. Niekorzystne warunki geologiczno-inżynierskie istnieją w dolinach rzecznych, głównie w dolinie Pilicy i w obrębie jej dopływów Krztyń i Żebrówki. Przeważają tam grunty słabonośne (organiczne lub spoiste w stanach plastycznym lub miękkoplastycznym oraz sypkie, luźne). Zwierciadło wód gruntowych występuje na głębokości mniejszej niż 2 m p.p.t.

3.1.2 Gleby.

W części południowo-zachodniej Gminy Szczekociny występują utwory nawiane, pyły i lessy oraz rędziny. Rędziny występują również w północnej części gminy. W dolinach rzeki Pilicy i jej dopływach występują mady i gleby bagienne.

Na terenie gminy przeważają gleby średnich i niskich klas bonitacyjnych. Największą powierzchnię zajmują gleby IV i VI klasy bonitacyjnej

Gleby, które są narażone na degradację w związku z rozwojem rolnictwa i sieci osadniczej, ulegają degradacji zarówno chemicznej, jak i fizycznej. Stan i jakość gleb są uzależnione od kompleksowego oddziaływania czynników naturalnych i antropogenicznych.

Do problematycznych obszarów związanych z ochroną gleb w Gminie Szczekociny należą tereny narażone na wpływ ruchu drogowego, zwłaszcza na odcinkach o dużym natężeniu ruchu, obszary rolnicze, a szczególnie te, które są zagrożone zanieczyszczeniem azotem, tereny wykorzystywane do wydobycia kruszyw naturalnych, obszary przeznaczone pod zabudowę.

Naturalna odporność gleb na chemiczne czynniki niszczące związana jest ściśle z typem gleb. Najmniejszą odporność na tego typu zagrożenia wykazują gleby luźne i słabo gliniaste, ubogie w składniki pokarmowe, a więc głównie gleby bielcowe. Gleby brunatne, zasobne w składniki pokarmowe i wodę, są odporne na zagrożenia chemiczne. Działania antropogeniczne powodują przechodzenie związków biogenych i innych zanieczyszczeń bezpośrednio do gleby, wód podziemnych i powierzchniowych. Do zwiększenia degradacji przyczyniają się także rzeźba terenu oraz warunki atmosferyczne.

Głównym zagrożeniem dla stanu gleb w Gminie Szczekociny jest niewłaściwie prowadzona gospodarka rolna. W wyniku niewłaściwej działalności rolniczej do gleb i gruntów przedostają się zanieczyszczenia pochodzące z użytych w nadmiarze nawozów mineralnych i organicznych. Niebezpieczne związki pochodzą także z stosowanych pestycydów i innych środków ochrony roślin.

Szkodliwe substancje zmieniają w znaczny sposób właściwości gleb. Zwiększone zakwaszenie lub alkaliczność gleb negatywnie wpływa na mikrofaunę i mikroflorę glebową, co powoduje zmniejszenie tempa rozkładu szczątków organicznych oraz tworzenie warstwy humusowej. Gleby takie stają się mniej urodzajne, co wpływa na mniejsze ilości i gorszą jakość plonów. Na zakwaszenie wpływają również tzw. kwaśne deszcze, które wymywają zanieczyszczenia z powietrza atmosferycznego. Zanieczyszczenie gleby nadmierną ilością azotanów, powoduje zmniejszenie odporności roślin na choroby i szkodniki.

Monitoring chemizmu gleb ornych Polski jest realizowany od roku 1995. W 5-letnich odstępach czasowych pobierane są próbki glebowe z 216 stałych punktów pomiarowo-kontrolnych, zlokalizowanych na gruntach ornych reprezentatywnych dla pokrywy glebowej kraju. Kolejna, szósta tura Monitoringu przypadła na lata 2020-2022 i była realizowana przez Eurofins OBIKŚ Polska Sp. z o.o., na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. W ramach Monitoringu oznaczane są parametry glebowe decydujące o ich jakości i zdolności do wypełniania funkcji produkcyjnych i środowiskowych (m.in. odczyn, zawartość materii organicznej, zasolenie, zawartość pierwiastków śladowych i zanieczyszczeń organicznych i wiele innych).

Na terenie Gminy Szczekociny nie ma zlokalizowanego punktu pomiarowego. Najbliższy punkt pomiarowy znajduje się w miejscowości Kromołów (Gmina Zawiercie).

3.1.3 Złoże kopalin.

Teren gminy jest ubogi w złoża surowców skalnych. Obecnie wydobywany jest tylko piasek na potrzeby miejscowego budownictwa. Niegdyś wydobywano także surowiec ilasty dla zlikwidowanej już cegielni w Szczekocinach. W dolinach rzecznych wydobywano torfy.

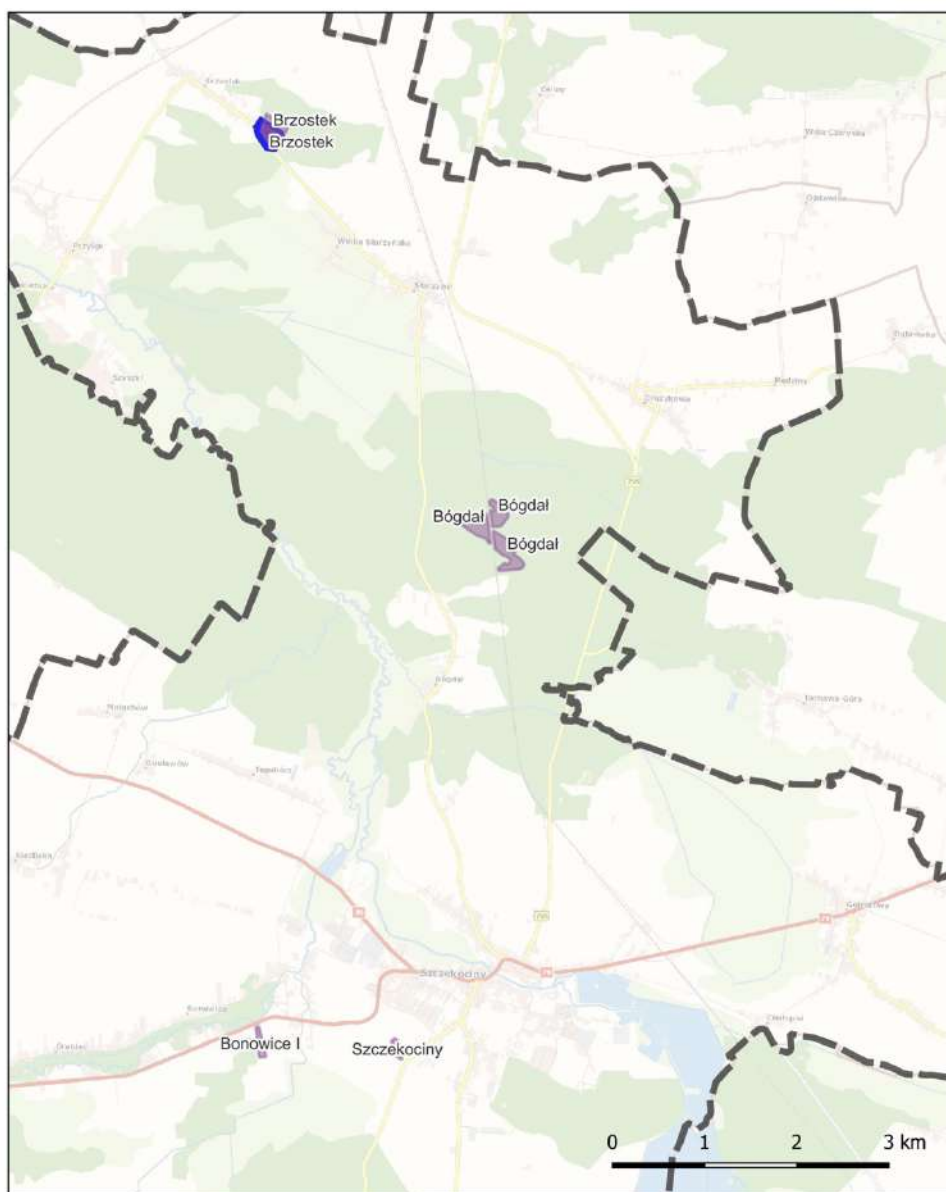
Na terenie gminy Szczekociny występują obecnie następujące udokumentowane złoża:

- złoża piasków i żwirów Brzostek KN 13155 – złoża zagospodarowane,
- złoża piasków i żwirów Brzostek KN 2820 – eksploatacja złoża zaniechana,
- złoża piasków i żwirów Bógdał KN 20563 – złoża rozpoznane szczegółowo, nieeksploatowane,
- złoża piasków i żwirów Bonowice I KN 16403 – złoża rozpoznane szczegółowo, nieeksploatowane,
- złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej Szczekociny KN 2987 - eksploatacja złoża zaniechana.

W obrębie złoża piasków i żwirów Brzostek KN 13155 znajduje się obszar górniczy Brzostek i teren górniczy Brzostek.

W wyżej wymienionym obszarze górniczym nie został ustanowiony filar ochronny.

Surowce ilaste w złożu „Szczekociny” są reprezentowane przez gliny zwałowe złodowaceń południowopolskich. Występują one w południowej części miejscowości Szczekociny. W nadkładzie złoża obecne są: gleba, mułki i piaski pyłowate o miąższości od 0,2 do 0,6 m. Surowiec do produkcji ceramiki budowlanej stanowią tu gliny piaszczyste o miąższości od 3,10 do 8,05 m, zawierające widoczne ziarna i okruchy kwarcu, granitów, piaskowców i margli. W części stropowej wykazują znaczne zapiaszczenie, a w partiach spągowych zawierają okruchy margla (od 1,47 do 19,45%), który stanowi szkodliwą domieszkę obniżającą jakość surowca.

Legenda

 MIASTO I GMINA SZCZEKOCINY - GRANICA OPRACOWANIA

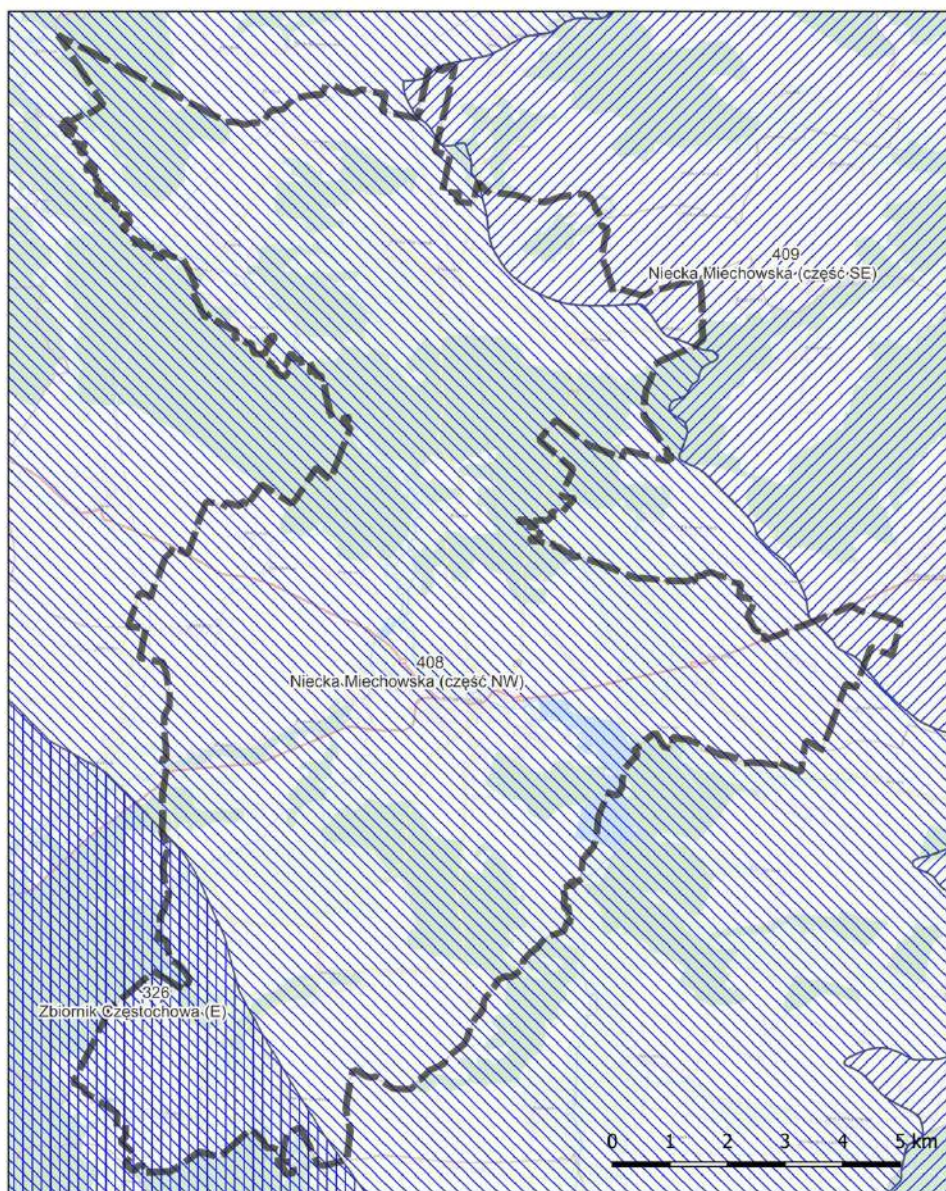
 ZŁOŻA

 GRANICE TERENÓW I OBSZARÓW GÓRNICZYCH

Rysunek 6 Złóża kopalin, tereny i obszary górnicze

3.1.4 Wody podziemne.

Gmina Szczekociny leży w całości w obszarze trzech udokumentowanych głównych zbiorników wód podziemnych. Przeważająca część obszaru gminy leży w obszarze GZWP nr 408 Niecka Miechowska (część NW). Południowa część gminy znajduje się w granicach GZWP nr 326 Zbiornik Częstochowa (E). Północno-wschodnie fragmenty gminy znajdują się w obrębie GZWP nr 409 Niecka Miechowska (część SE).

Legenda

 MIASTO I GMINA SZCZEKOCINY - GRANICA OPRACOWANIA

GZWP
 326
 408
 409

Rysunek 7 Główne zbiorniki wód podziemnych

GZWP nr 408 Niecka Miechowska (część NW) jest to zbiornik górnokredowy o charakterze krasowo – szczelinowym, położony w północnej części niecki o całkowitej powierzchni 4 080 km².

Cały obszar gminy położony jest w Nidziańskim Regionie Hydrologicznym (Niecce Miechowskiej).

Nieckę wypełniają utwory kredowe (margle, wapienie, opoki kredy górnej), będące jednocześnie szczelinowym poziomem użytkowym wód podziemnych. Wody podziemne występują w dwóch piętrach wodonośnych: kredy górnej oraz czwartorzędowym.

GZWP Nr 409 „Niecka Miechowska SE” również jest hydrogeologicznym zbiornikiem górnokredowym typu otwartego, o charakterze porowo - szczelinowym.

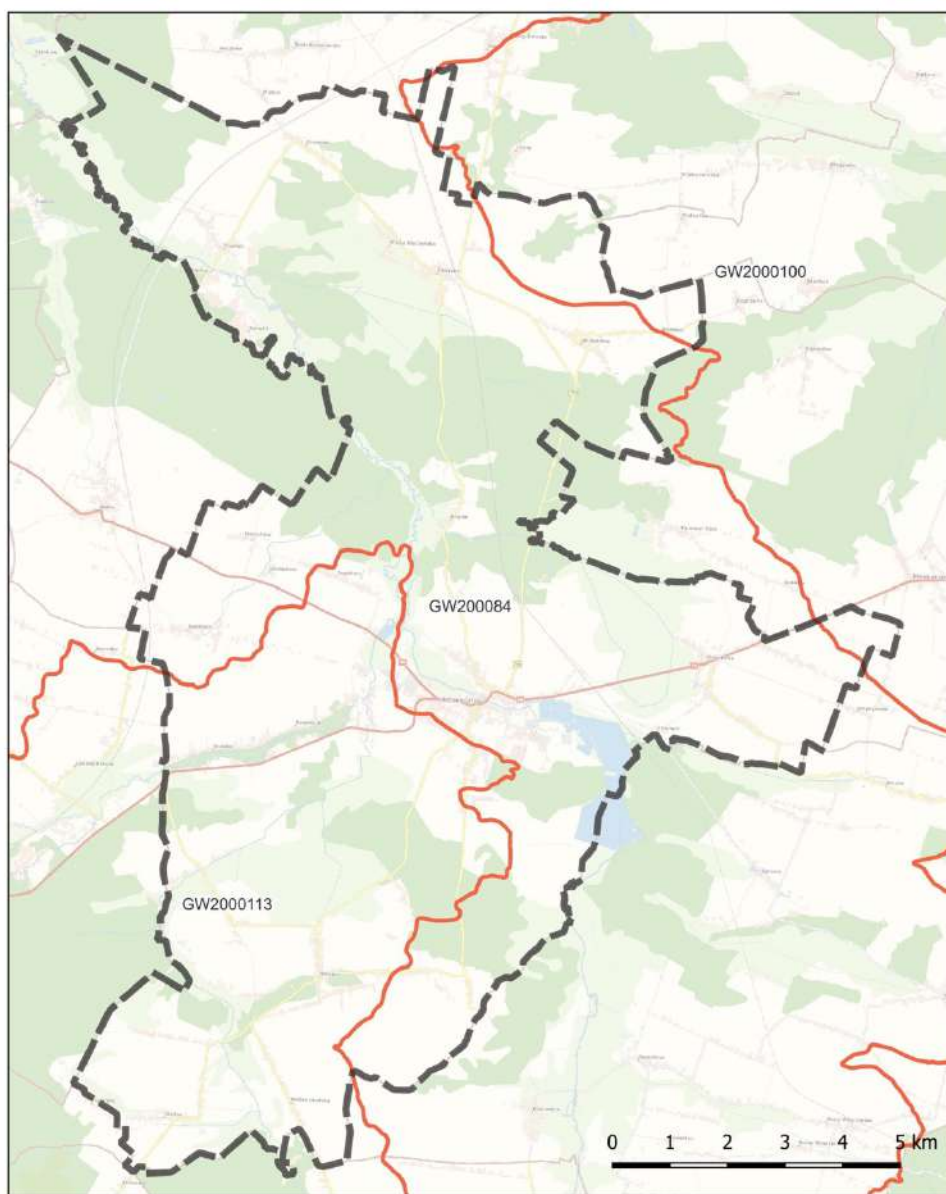
Wody ww. zbiorników są ujmowane z poziomu wodonośnego zlokalizowanego w utworach górnokredowych poprzez szereg studni głębinowych. Ich zasilanie odbywa się poprzez infiltrację wód opadowych oraz pośrednio przez wody rzeczne.

GZWP Nr 326 Częstochowa (Wschód) jest zbiornikiem jurajskim o powierzchni 3 257 km². Rozciąga się od okolic Wielunia po północne obrzeża Krakowa. Tworzą go wapienne osady górnej jury. Zasoby dyspozycyjne wynoszą 1 020 tys. m³/d. Zbiornik charakteryzuje się niskim stopniem naturalnej odporności na zanieczyszczenia. Jest to cecha większości szczelinowo - krasowych zbiorników Monokliny Krakowsko - Śląskiej o dużych zdolnościach infiltracyjnych i przeważnie słabym naturalnym zabezpieczeniu przed infiltracją z powierzchni ziemi.

Wszystkie miejscowości Gminy Szczekociny posiadają zaopatrzenie w wodę z komunalnej sieci wodociągowej. Obecnie na terenie Gminy funkcjonują następujące ujęcia wód podziemnych:

- Szczekociny - działka nr ew. 1054/2,
- Siedliska - działka nr ew. 132. Ujęcie nie posiada ustanowionych stref ochronnych. Ujęcie wody w Siedliskach zaopatruje w wodę miejscowości: Siedliska, Gustawów - Małachów, Bonowice, Grabiec, Tęgobórz, Nakło (Gmina Lelów).
- Wólka Starzyńska – działka nr ew. 593/1. Ujęcie wody posiada strefę ochronny bezpośredniej w granicach ogrodzenia. Ujęcie wody w Wólce Starzyńskiej zaopatruje w wodę miejscowości: Wólka Starzyńska, Starzyny, Przyłęk, Brzostek, Bógdał, Szczekociny.
- Ołudza – działka nr ew. 773/2. Ujęcie nie posiada ustanowionych stref ochronnych. Znajduje się wewnątrz wygrozonego terenu o wymiarach 30 m x 40 m, który spełnia wymogi dla strefy ochrony bezpośredniej. Ujęcie wody w Ołudzy zaopatruje w wodę miejscowości Ołudzę i Trzcinię (Gmina Kroczyce).
- Rokitno – działka nr ew. 1934/1. Ujęcie posiada ustanowioną strefę ochrony bezpośredniej w decyzji Wojewody Częstochowskiego nr OS.1.6210./1999/21/95 z dnia 02.06.1995 r. w formie wygrozonego obszaru o wym. 30,0 x 42,5 m. Ujęcie wody w Rokitnie zaopatruje w wodę miejscowość Rokitno.
- Szczekociny – działka nr ew. 792/1 ujęcie OSM Rokitnianka – na cele socjalno – bytowe i produkcyjne zakładu.

Obszar gminy znajduje się w wydzieleniu trzech jednolitych części wód podziemnych GW200084, GW2000100, GW2000113. Wszystkie jednolite części wód podziemnych są w dobrym stanie, w tym w dobrym stanie chemicznym i dobrym stanie ilościowym. JCWPd nie są zagrożone ryzykiem nieosiągnięcia celów środowiskowych. Zasoby wód podziemnych są wystarczające dla zapewnienia wydajności istniejących stacji na ujęciach wody.

Legenda

- MIASTO I GMINA SZCZEKOCINY - GRANICA OPRACOWANIA
- JEDNOLITE CZĘŚCI WÓD PODZIEMNYCH

Rysunek 8 Jednolite części wód podziemnych

Zasilanie JCWPd GW2000113 odbywa się przez infiltrację opadów atmosferycznych na wychodniach poszczególnych pięter budujących ośrodek szczelinowo-krasowy. Wodonośność i przepływ wód podziemnych w wapieniach J3 odbywa się przede wszystkim: szczelinami, oddzielnościami międzyławicowymi i systemem połączonych kawern krasowych. Granice zachodnia i południowa biegną po działach wód powierzchniowych. Natomiast jej granica wschodnia jest zbliżona do granicy stratygraficznej piętra J3 i K1. Naturalnymi strefami drenażu wewnątrz JCWPd są rzeki i cieki powierzchniowe z tym, że dla głębiej położonych warstw wodonośnych jest to głównie rzeka Pilica (płynąca w kierunku na wschód). Funkcję drenażu pełnią także liczne ujęcia wód podziemnych (źródła, studnie ujęcie w Parkoszowicach dla Zawiercia). Kierunki krążenia wód podziemnych są komplikowane zróżnicowaną przepuszczalnością warstw wodonośnych i występowanie pomiędzy nimi utworów półprzepuszczalnych. Na ogół jednak wody wszystkich pięter/poziomów wodonośnych odpływają do naturalnych stref drenażu. Duży lej depresji, jako skutek drenażu górniczego zaznacza się w piętrze triasowo-dewońskim. Wapienie jury górnej są podścielone marglami oraz ilastymi utworami.

Zasilanie JCWPd GW2000100 warstw wodonośnych odbywa się przez infiltrację opadów atmosferycznych. Moduł infiltracji efektywnej jest bardzo zróżnicowany przestrzennie. Zależy od wielkości opadów i przepuszczalności skał odsłaniających się na powierzchni terenu. Pozostałe granice są hydrodynamiczne i biegną po działach wód podziemnych, które z pewnym przybliżeniem pokrywają się z działami wód powierzchniowych zlewni cząstkowej rzeki Nidy poniżej ujścia Czarnej Nidy. Funkcję drenażu pełnią również liczne ujęcia wód podziemnych (studnie wiercone i kopane). Kierunki krążenia wód podziemnych są często bardzo skomplikowane ze względu na zróżnicowaną przepuszczalność warstw wodonośnych i występowanie pomiędzy nimi utworów półprzepuszczalnych.

Zasilanie JCWPd GW200084 odbywa się przez infiltrację opadów atmosferycznych. Granice JCWPd są strukturalne i biegną po zasięgu utworów kredy dolnej K1 oraz hydrodynamiczne i biegną podziałach wód podziemnych/powierzchniowych. Wodonośność ośrodka skalnego jest zróżnicowana, zależy od stopnia szczelinowatości jak i od warunków zasilania i drenażu. Kredowe piętro wodonośne zasilane jest przez infiltrację wód atmosferycznych, drenowane przez współczesne i kopalne doliny rzeczne oraz studnie głębinowe. Podstawą regionalnego drenażu są rzeki – głównie Pilica i jej dopływy (m.in. Czarna, Luciąża, Strawa). Kierunki krążenia wód podziemnych są często skomplikowane ze względu na zróżnicowane parametry hydrogeologiczne poziomu (miąższość, współczynnik filtracji, przewodność wodną). Generalnie jednak wody wszystkich pięter/poziomów wodonośnych odpływają do naturalnych stref drenażu, w tym przypadku bazą drenażu jest dolina Pilicy (Q-K3).

Zgodnie z ustawą dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1087 z późn. zm.) celem środowiskowym dla jednolitych części wód podziemnych jest:

- zapobieganie lub ograniczanie wprowadzania do nich zanieczyszczeń;

- zapobieganie pogorszeniu oraz poprawa ich stanu;
- ich ochrona i podejmowanie działań naprawczych, a także zapewnianie równowagi między poborem a zasilaniem tych wód, tak aby osiągnąć ich dobry stan.

Cel środowiskowy realizuje się przez podejmowanie działań zawartych w planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza. Działania te polegają w szczególności na stopniowym redukowaniu zanieczyszczenia wód podziemnych przez odwracanie znaczących i utrzymujących się tendencji wzrostowych zanieczyszczenia powstałego w wyniku działalności człowieka, przy czym znacząca i utrzymująca się tendencja wzrostowa oznacza znaczący statystycznie i pod względem środowiskowym istotny wzrost stężenia substancji zanieczyszczającej, grupy tych substancji lub substancji wyrażonej jako wskaźnik w jednolitej części wód podziemnych.

Zgodnie z art. 349 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1087 z późn. zm.) Państwowa służba hydrogeologiczna wykonuje badania i ocenia stan wód podziemnych w zakresie elementów fizykochemicznych i ilościowych. W uzasadnionych przypadkach właściwy organ Inspekcji Ochrony Środowiska wykonuje uzupełniające badania wód podziemnych w zakresie elementów fizykochemicznych. Właściwy organ Inspekcji Ochrony Środowiska dokonuje oceny stanu wód na obszarach dorzeczy na podstawie wyników oceny dokonanej przez Państwową służbę hydrogeologiczną, z wykorzystaniem wyników badań wykonanych przez właściwy organ Inspekcji Ochrony Środowiska.

W 2022 r. na terenie gminy Szczekociny w miejscowości Goleniowy wyznaczony był punkt pomiarowy monitoringu diagnostycznego uwzględniony w ocenie stanu chemicznego JCWPd GW200084 za rok 2022 (Raport o stanie jednolitych części wód podziemnych w dorzeczach – stan na rok 2022, opracowany przez Państwowy Instytut Geologiczny na zlecenie Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie, listopad 2023 r.). Wody badane w tym punkcie posiadały III klasę jakości.

3.1.5 Wody powierzchniowe.

Gmina Szczekociny w całości położona jest w obrębie dorzecza Wisły. Teren gminy znajduje się głównie w regionie wodnym Środkowej Wisły oraz w niewielkim zakresie w regionie wodnym Górnej-Zachodniej Wisły.

Obszar gminy należy w całości do zlewni lewobrzeżnego dopływu Wisły: Pilicy oraz jej dopływów Krztyni i Żebrówki.

Pilica jest najdłuższym lewym dopływem Wisły, długość rzeki wynosi 332 km. Obszar źródłowy charakteryzuje się sporą zmiennością, uznaje się punkt w miejscowości Pilica na wysokości ok. 350 m n.p.m. Na terenie Gminy Szczekociny koryto ma formę silnie meandrującą i wąską z licznymi powalonymi drzewami w nurcie. Kształt koryta, jest niemal całkowicie zachowany. Krztynia, to krótki lewy dopływ Pilicy (25,5 km). Źródło znajduje się w centrum Jury Północnej w okolicy Siamoszyć. W granicach obszaru gminy ciek ten ma długość około 8 km. Żebrówka to prawy dopływ Krztyni, źródło znajduje

się w Siadczy. Długość całego cieków wynosi 28 km, natomiast na terenie Gminy Szczekociny rzeka ta ma długość 11 km.

W kilku miejscowościach gminy znajdują się niewielkie zbiorniki wodne i stawy rybne. Do takich stawów można zaliczyć kompleks stawów hodowlanych „Szczekociny”.

Ciekami o mniejszym znaczeniu są Struga z Michałowa, Dopływ spod Drużykowy, Goleniówka.

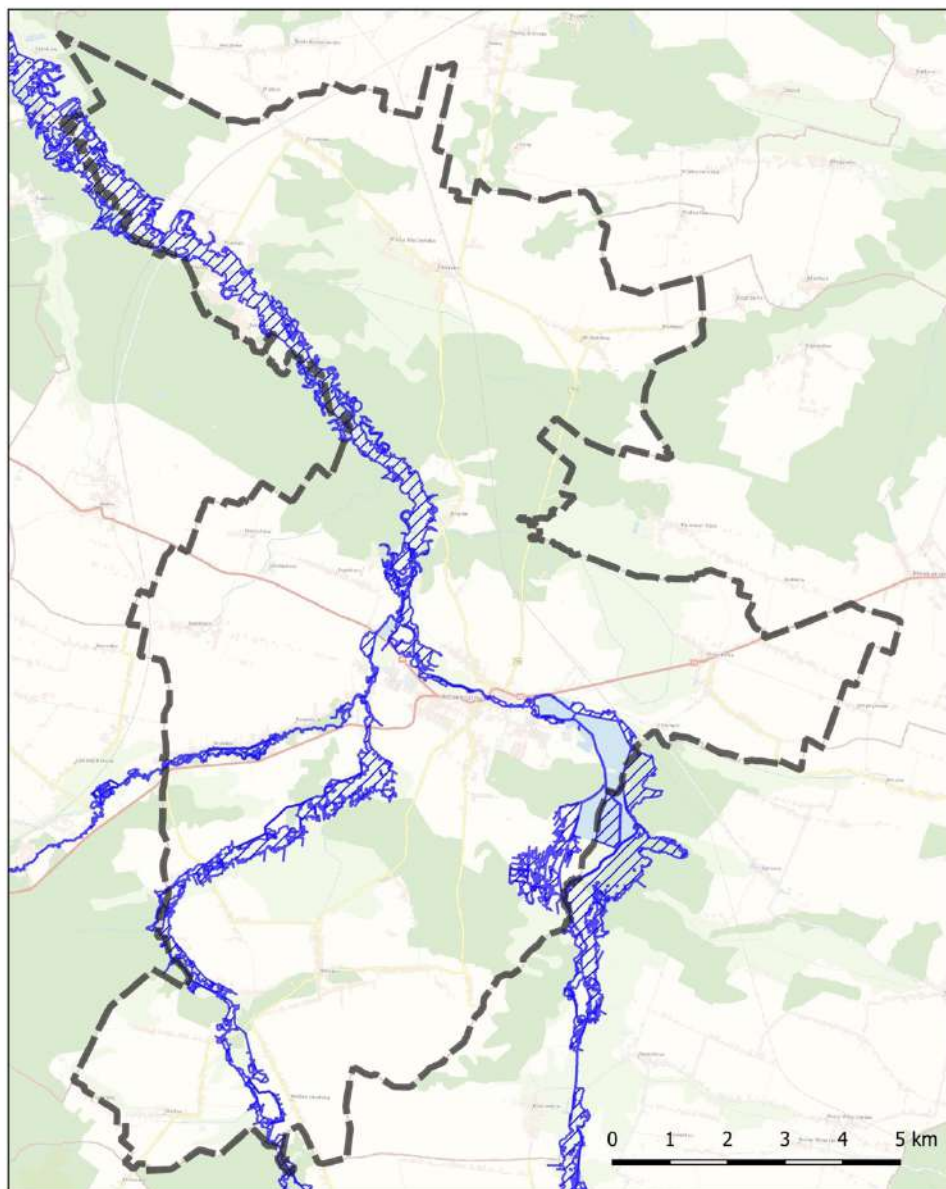
Na obszarze gminy występują obszary szczególnego zagrożenia powodzią. Przedmiotowy teren na podstawie map zagrożenia powodziowego, udostępnionych do publicznej wiadomości w Biuletynie Informacji Publicznej Ministerstwa Infrastruktury w dniu 7 września 2022 r.:

- znajduje się na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie $p=10\%$ (tj. prawdopodobieństwo powodzi raz na 10 lat);
- znajduje się na obszarze szczególnego zagrożenia powodzią o prawdopodobieństwie $p=1\%$ (tj. prawdopodobieństwo powodzi raz na 100 lat);
- znajduje się na obszarze, dla którego prawdopodobieństwo powodzi jest niskie i wynosi $p=0,2\%$ (tj. prawdopodobieństwo powodzi raz na 500 lat);
- nie znajduje się na obszarze narażonym na zalanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia wału przeciwpowodziowego,
- nie znajduje się na obszarze narażonym na zalanie w przypadku uszkodzenia lub zniszczenia budowli piętrzącej.

Obszary szczególnego zagrożenia powodzią zostały zdefiniowane w art. 16 ust. pkt. 34 ustawy Prawo wodne. Zgodnie z tymi definicjami, za obszary szczególnego zagrożenia powodzią uważa się:

- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest średnie i wynosi raz na 100 lat,
- obszary, na których prawdopodobieństwo wystąpienia powodzi jest wysokie i wynosi raz na 10 lat,
- obszary między linią brzegu a wałem przeciwpowodziowym lub naturalnym wysokim brzegiem, w który wbudowano wał przeciwpowodziowy, a także wyspy i przymuliska, o których mowa w art. 224, stanowiące działki ewidencyjne,
- pas techniczny.

W związku z powyższym, na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zakazy wynikające z art. 77 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne (Dz. U. z 2024 r. poz. 1087 z późn. zm.) obejmujące: gromadzenie ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody oraz prowadzenie przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowanie oraz lokalizowanie nowych cmentarzy.

Legenda

- MIASTO I GMINA SZCZEKOCINY - GRANICA OPRACOWANIA
- OBSZARY ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO
- scenariusz Q 1% (raz na 100 lat)

Rysunek 9 Obszary szczególnego zagrożenia powodzią

W przypadku lokalizowania na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią m.in. nowych obiektów budowlanych oraz gromadzenia ścieków, niezbędne jest uzyskanie pozwolenia wodnoprawnego zgodnie z art. 390 ust. 1 ustawy Prawo wodne.

Tereny znajdujące się w ramach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią podlegają określonemu zagospodarowaniu. Zgodnie z art. 166 pkt. 10 ustawy Prawo wodne planowane zagospodarowanie nie

może m.in. naruszać ustaleń planu zarządzania ryzykiem powodziowym czy stanowić zagrożenia dla ochrony zdrowia ludzi lub środowiska oraz utrudniać zarządzanie ryzykiem powodziowym.

Ponadto w Rozporządzeniu Ministra Infrastruktury z dnia 18 października 2022 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Wisły (Dz. U. 2022. poz. 2739), zostały zidentyfikowane główne cele zarządzania ryzykiem powodziowym, w tym cel szczegółowy obejmujący zapewnienie racjonalnego gospodarowania obszarami zagrożenia powodziowego.

Zgodnie z przepisami Ramowej Dyrektywy Wodnej (dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej) planowanie gospodarowaniem wodami odbywa się w podziale na obszary dorzeczy.

Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne w chwili obecnej na obszarze Polski wyznaczonych jest 9 obszarów dorzeczy: Wisły, Odry, Dniestru, Dunaju, Banówki, Łaby, Niemna, Pregoty, Świeżej. Dla każdego obszaru dorzecza opracowuje się plan gospodarowania wodami.

W obowiązującym Planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły przyjętym rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2023 r. poz. 300) w rejonie obszaru objętego opracowaniem występują następujące wydzielenia jednolitych części wód powierzchniowych JCWP PLRW:

- RW200016254149 Krztynia od Białki do ujścia,
- RW2000062541711 Pilica do Kanału Kopanka,
- RW2000062541469 Żebrówka,
- RW200006216159 Nida do Grabówki,
- RW200006254189 Zwleczka,
- RW20000625417149 Struga z Michałowa.

Legenda

- MIASTO I GMINA SZCZEKOCINY - GRANICA OPRACOWANIA
- ZLEWNIE - JEDNOLITE CZĘŚCI WÓD POWIERZCHNIOWYCH - RZECZNYCH

Rysunek 10 Jednolite części wód powierzchniowych

JCWP RW200016254149 Krztynia od Białki do ujścia to rzeka w dolinie o dużym udziale torfowisk. Posiada status naturalnej części wód, jest monitorowana. JCWP jest w złym stanie, posiada słaby stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego i jest zagrożona nieosiągnięciem określonych dla niej celów środowiskowych. Celem środowiskowym dla JCWP jest:

- umiarkowany stan ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [EFI+PL/ IBI_PL]; pozostałe wskaźniki – II klasa jakości)
- stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w),heptachlor(w)] poniżej stanu

dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry

JCWP znajduje się w wykazie obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie na obszarze dorzecza Wisły, takich jak: obszar Natura 2000 Dolina Górnej Pilicy.

Dla tej części wód zostało ustanowione odstępstwo z art. 4 ust. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej, polegające na odroczeniu terminu osiągnięcia celów środowiskowych, które jest związane z tym, że nie są osiągnięte (lub są zagrożone) cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: fluoranten(w), bromowane difenyletery(b), rtęć(b). Jest to spowodowane warunkami naturalnymi (wskazanymi w kolumnie pn. „Warunki naturalne uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych w perspektywie do końca 2027 r. (lub roku 2039 - dla substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE)”) a w odniesieniu do substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE – brakiem możliwości technicznych (w tym: niewystarczającymi danymi na temat źródeł zanieczyszczenia) i nieproporcjonalnością kosztów. Warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań).

Dla tej części wód zostało ustanowione również odstępstwo z art. 4 ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej, polegające na złagodzeniu celów środowiskowych, które jest związane z tym, że nie są osiągnięte cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: EFI+PL/ IBI_PL; benzo(a)piren(w), heptachlor(w). Jest to spowodowane czynnikami wskazanymi w zestawie kolumn pn. „Wskazanie dominującego rodzaju presji determinujących stan wód”, które trwale uniemożliwiają osiągnięcie celów środowiskowych. Presje trwale uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych zaspokajają ważne potrzeby społeczno-gospodarcze (określone w kolumnie pn. „Potrzeba społeczno-ekonomiczna zaspokajana przez źródło presji antropogenicznej determinującej na stan wód w stopniu zagrażającym osiągnięciu celów środowiskowych”) i na obecnym etapie stwierdza się brak alternatywnych opcji zaspokojenia tych potrzeb (zob. kolumna pn. „Uzasadnienie braku alternatywnych opcji”). Warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań).

JCWP RW2000062541711 Pilica do Kanału Kopanka to potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym. Posiada status naturalnej części wód, jest monitorowana. JCWP jest w złym stanie, posiada zły stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego i jest zagrożona nieosiągnięciem określonych dla niej celów środowiskowych. Celem środowiskowym dla JCWP jest:

- dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych,
- stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry.

JCWP znajduje się w wykazie obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie na obszarze dorzecza Wisły, takich jak: Park Krajobrazowy Orlich Gniazd, Obszar Chronionego Krajobrazu Wyżyny Miechowskiej, Miechowsko-Działoszycki Obszar Chronionego Krajobrazu, Otulina Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd i Parku Krajobrazowego Stawki, obszar Natura 2000 Dolina Górnej Pilicy, obszar Natura 2000 Suchy Młyn, obszar Natura 2000 Ostoja Środkowojurajski, użytki ekologiczne Dąbrowa, Białe Błota, Mokradło, Stawki, Kaczeniec, Źródlika w Pilicy-Piaski.

Dla tej części wód zostało ustanowione odstępstwo z art. 4 ust. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej, polegające na odroczeniu terminu osiągnięcia celów środowiskowych, które jest związane z tym, że nie są osiągnięte (lub są zagrożone) cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C; IO, EFI+PL/ IBI_PL. Jest to spowodowane warunkami naturalnymi (wskazanymi w kolumnie pn. „Warunki naturalne uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych w perspektywie do końca 2027 r. (lub roku 2039 – dla substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE)”) a w odniesieniu do substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE – brakiem możliwości technicznych (w tym: niewystarczającymi danymi na temat źródeł zanieczyszczenia) i nieproporcjonalnością kosztów. Warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań).

Dla tej części wód zostało ustanowione również odstępstwo z art. 4 ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej, polegające na złagodzeniu celów środowiskowych, które jest związane z tym, że nie są osiągnięte cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: benzo(a)piren(w). Jest to spowodowane czynnikami wskazanymi w zestawie kolumn pn. „Wskazanie dominującego rodzaju presji determinujących stan wód”, które trwale uniemożliwiają osiągnięcie celów środowiskowych. Presje trwale uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych zaspokajają ważne potrzeby społeczno-gospodarcze (określone w kolumnie pn. „Potrzeba społeczno-ekonomiczna zaspokajana przez źródło presji antropogenicznej determinującej na stan wód w stopniu zagrażającym osiągnięciu celów środowiskowych”) i na obecnym etapie stwierdza się brak alternatywnych opcji zaspokojenia tych potrzeb (zob. kolumna pn. „Uzasadnienie braku alternatywnych opcji”). Warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań).

JCWP RW2000062541469 Żebrówka to potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym. Posiada status silnie zmienionej części wód, jest monitorowana. JCWP jest w złym stanie, posiada umiarkowany potencjał ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego i jest zagrożona nieosiągnięciem określonych dla niej celów środowiskowych. Celem środowiskowym dla JCWP jest:

- umiarkowany potencjał ekologiczny (złagodzone wskaźniki: [przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C]; pozostałe wskaźniki - II klasa jakości); zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D,
- stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla

pozostałych wskaźników - stan dobry.

JCWP znajduje się w wykazie obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie na obszarze dorzecza Wisły, takich jak: rezerwat Kępina, Park Krajobrazowy Orlich Gniazd, Miechowsko-Działoszycki Obszar Chronionego Krajobrazu, Otulina Parku Krajobrazowego Orlich Gniazd i Parku Krajobrazowego Stawki obszar Natura 2000 Źródła Rajecznicy.

Dla tej części wód zostało ustanowione odstępstwo z art. 4 ust. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej, polegające na odroczeniu terminu osiągnięcia celów środowiskowych, które jest związane z tym, że nie są osiągnięte (lub są zagrożone) cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: azot azotanowy, OWO. Jest to spowodowane warunkami naturalnymi (wskazanymi w kolumnie pn. „Warunki naturalne uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych w perspektywie do końca 2027 r. (lub roku 2039 - dla substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE)”) a w odniesieniu do substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE – brakiem możliwości technicznych (w tym: niewystarczającymi danymi na temat źródeł zanieczyszczenia) i nieproporcjonalnością kosztów. Warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań).

Dla tej części wód zostało ustanowione również odstępstwo z art. 4 ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej, polegające na złagodzeniu celów środowiskowych, które jest związane z tym, że nie są osiągnięte cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: przewodność elektrolityczna właściwa w 20°C; benzo(a)piren(w). Jest to spowodowane czynnikami wskazanymi w zestawie kolumn pn. „Wskazanie dominującego rodzaju presji determinujących stan wód”, które trwale uniemożliwiają osiągnięcie celów środowiskowych. Presje trwale uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych zaspokajają ważne potrzeby społeczno-gospodarcze (określone w kolumnie pn. „Potrzeba społeczno-ekonomiczna zaspokajana przez źródło presji antropogenicznej determinującej na stan wód w stopniu zagrażającym osiągnięciu celów środowiskowych”) i na obecnym etapie stwierdza się brak alternatywnych opcji zaspokojenia tych potrzeb (zob. kolumna pn. „Uzasadnienie braku alternatywnych opcji”). Warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań).

–

JCWP RW200006216159 Nida do Grabówki to potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym. Posiada status silnie zmienionej części wód, jest monitorowana. JCWP jest w złym stanie, posiada słaby stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego i jest zagrożona nieosiągnięciem określonych dla niej celów środowiskowych. Celem środowiskowym dla JCWP jest:

- dobry potencjał ekologiczny
- stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry.

JCWP znajduje się w wykazie obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie na obszarze dorzecza Wisły, takich jak: Włoszczowsko-Jędrzejowski Obszar Chronionego Krajobrazu, Miechowsko-Działoszycki Obszar Chronionego Krajobrazu, obszar Natura 2000 Dolina Białej Nidy, użytki ekologiczne Płynik, Stara Nida.

Dla tej części wód zostało ustanowione odstępstwo z art. 4 ust. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej, polegające na odroczeniu terminu osiągnięcia celów środowiskowych, które jest związane z tym, że nie są osiągnięte (lub są zagrożone) cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: OWO; EFI+PL/IBI_PL; bromowane difenyletery(b), heptachlor(b). Jest to spowodowane warunkami naturalnymi (wskazanymi w kolumnie pn. „Warunki naturalne uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych w perspektywie do końca 2027 r. (lub roku 2039 – dla substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE)”) a w odniesieniu do substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE – brakiem możliwości technicznych (w tym: niewystarczającymi danymi na temat źródeł zanieczyszczenia) i nieproporcjonalnością kosztów. Warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań).

Dla tej części wód zostało ustanowione również odstępstwo z art. 4 ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej, polegające na złagodzeniu celów środowiskowych, które jest związane z tym, że nie są osiągnięte cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: benzo(a)piren(w). Jest to spowodowane czynnikami wskazanymi w zestawie kolumn pn. „Wskazanie dominującego rodzaju presji determinujących stan wód”, które trwale uniemożliwiają osiągnięcie celów środowiskowych. Presje trwale uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych zaspokajają ważne potrzeby społeczno-gospodarcze (określone w kolumnie pn. „Potrzeba społeczno-ekonomiczna zaspokajana przez źródło presji antropogenicznej determinującej na stan wód w stopniu zagrażającym osiągnięciu celów środowiskowych”) i na obecnym etapie stwierdza się brak alternatywnych opcji zaspokojenia tych potrzeb (zob. kolumna pn. „Uzasadnienie braku alternatywnych opcji”). Warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań).

JCWP RW200006254189 Zwleczka to potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym. Posiada status naturalnej części wód, jest monitorowana. JCWP jest w złym stanie, posiada umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego i jest zagrożona nieosiągnięciem określonych dla niej celów środowiskowych. Celem środowiskowym dla JCWP jest:

- dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych,
- stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry.

JCWP znajduje się w wykazie obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie na obszarze dorzecza Wisły, takich jak: rezerwat przyrody Ługi, Włoszczowsko-Jędrzejowski Obszar Chronionego Krajobrazu, obszar Natura 2000 Dolina Górnej Pilicy, użytek ekologiczny Torfowisko.

Dla tej części wód zostało ustanowione odstępstwo z art. 4 ust. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej, polegające na odroczeniu terminu osiągnięcia celów środowiskowych, które jest związane z tym, że nie są osiągnięte (lub są zagrożone) cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: OWO; IO. Jest to spowodowane warunkami naturalnymi (wskazanymi w kolumnie pn. „Warunki naturalne uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych w perspektywie do końca 2027 r. (lub roku 2039 - dla substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE)”) a w odniesieniu do substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE – brakiem możliwości technicznych (w tym: niewystarczającymi danymi na temat źródeł zanieczyszczenia) i nieproporcjonalnością kosztów. Warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań).

Dla tej części wód zostało ustanowione również odstępstwo z art. 4 ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej, polegające na złagodzeniu celów środowiskowych, które jest związane z tym, że nie są osiągnięte cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: benzo(a)piren(w). Jest to spowodowane czynnikami wskazanymi w zestawie kolumn pn. „Wskazanie dominującego rodzaju presji determinujących stan wód”, które trwale uniemożliwiają osiągnięcie celów środowiskowych. Presje trwale uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych zaspokajają ważne potrzeby społeczno-gospodarcze (określone w kolumnie pn. „Potrzeba społeczno-ekonomiczna zaspokajana przez źródło presji antropogenicznej determinującej na stan wód w stopniu zagrażającym osiągnięciu celów środowiskowych”) i na obecnym etapie stwierdza się brak alternatywnych opcji zaspokojenia tych potrzeb (zob. kolumna pn. „Uzasadnienie braku alternatywnych opcji”). Warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań).

JCWP RW20000625417149 Struga z Michałowa to potok lub mała rzeka wyżynna na podłożu węglanowym. Posiada status naturalnej części wód, jest monitorowana. JCWP jest w złym stanie, posiada umiarkowany stan ekologiczny, stan chemiczny poniżej dobrego i jest zagrożona nieosiągnięciem określonych dla niej celów środowiskowych. Celem środowiskowym dla JCWP jest:

- dobry stan ekologiczny; zapewnienie drożności cieku dla migracji ichtiofauny o ile jest monitorowany wskaźnik diadromiczny D; zapewnienie drożności cieku według wymagań gatunków chronionych,
- stan chemiczny: dla złagodzonych wskaźników [benzo(a)piren(w)] poniżej stanu dobrego, dla pozostałych wskaźników - stan dobry.

JCWP znajduje się w wykazie obszarów przeznaczonych do ochrony siedlisk lub gatunków, dla których utrzymanie lub poprawa stanu wód jest ważnym czynnikiem w ich ochronie na obszarze dorzecza Wisły, takich jak: obszar Natura 2000 Dolina Górnej Pilicy, użytek ekologiczny Misiowa.

Dla tej części wód zostało ustanowione odstępstwo z art. 4 ust. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej, polegające na odroczeniu terminu osiągnięcia celów środowiskowych, które jest związane z tym, że nie są osiągnięte (lub są zagrożone) cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: OWO; MMI, EFI+PL/IBI_PL. Jest to spowodowane warunkami naturalnymi (wskazanymi w kolumnie pn. „Warunki naturalne uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych w perspektywie do końca 2027 r. (lub roku 2039 - dla substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE)”) a w odniesieniu do substancji priorytetowych wprowadzonych dyrektywą 2013/39/UE – brakiem możliwości technicznych (w tym: niewystarczającymi danymi na temat źródeł zanieczyszczenia) i nieproporcjonalnością kosztów. Warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań).

Dla tej części wód zostało ustanowione również odstępstwo z art. 4 ust. 5 Ramowej Dyrektywy Wodnej, polegające na złagodzeniu celów środowiskowych, które jest związane z tym, że nie są osiągnięte cele środowiskowe JCWP w zakresie wskaźników: benzo(a)piren(w). Jest to spowodowane czynnikami wskazanymi w zestawie kolumn pn. „Wskazanie dominującego rodzaju presji determinujących stan wód”, które trwale uniemożliwiają osiągnięcie celów środowiskowych. Presje trwale uniemożliwiające osiągnięcie celów środowiskowych zaspokajają ważne potrzeby społeczno-gospodarcze (określone w kolumnie pn. „Potrzeba społeczno-ekonomiczna zaspokajana przez źródło presji antropogenicznej determinującej na stan wód w stopniu zagrażającym osiągnięciu celów środowiskowych”) i na obecnym etapie stwierdza się brak alternatywnych opcji zaspokojenia tych potrzeb (zob. kolumna pn. „Uzasadnienie braku alternatywnych opcji”). Warunkiem odstępstwa jest pełne i terminowe wdrożenie programu działań (którego zakres i skuteczność określono w zestawach działań).

Plan gospodarowania wodami stanowi jednolity instrument zarządzania gospodarką wodną na terenie państw Unii Europejskiej. Przedstawia on w myśl art. 114 Prawa wodnego m.in. aktualny stan wód w obrębie obszaru dorzecza, podsumowuje działania niezbędne do osiągnięcia tzw. dobrego stanu wód oraz posłuży jako mechanizm sprawozdawczy do opracowywania raportów dla Komisji Europejskiej. Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły określa cele środowiskowe dla wód powierzchniowych oraz obszarów chronionych, ustalonych na mocy art. 4 Ramowej Dyrektywy Wodnej. W pierwszym cyklu planowania gospodarowania wodami w Polsce, cele środowiskowe dla części wód zostały oparte głównie na wartościach granicznych poszczególnych wskaźników fizyko-chemicznych, biologicznych i hydromorfologicznych określających stan ekologiczny wód powierzchniowych oraz wskaźników chemicznych świadczących o stanie chemicznym wody, odpowiadających warunkom osiągnięcia przez te wody dobrego stanu, z uwzględnieniem kategorii wód, wg rozporządzenia w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych.

Zgodnie z ustawą dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1087 z późn. zm.) celem środowiskowym dla silnie zmienionych jednolitych części wód powierzchniowych jest ochrona tych wód oraz poprawa ich potencjału ekologicznego i stanu chemicznego, tak aby osiągnąć co najmniej dobry potencjał ekologiczny i dobry stan chemiczny wód powierzchniowych, a także zapobieganie pogorszeniu ich potencjału ekologicznego oraz stanu chemicznego.

Ww. cele środowiskowe realizuje się przez podejmowanie działań zawartych w planie gospodarowania wodami na obszarze dorzecza. Działania te polegają w szczególności na:

- stopniowej redukcji zanieczyszczeń powodowanych przez substancje priorytetowe oraz substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego określone w przepisach wydanych na podstawie art. 99 ust. 1 pkt 1; 2 ustawy dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1087 z późn. zm.),
- zaniechaniu lub stopniowym eliminowaniu emisji do wód powierzchniowych substancji priorytetowych oraz substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego określonych w przepisach wydanych na podstawie art. 99 ust. 1 pkt 1 ustawy dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1087 z późn. zm.) - Rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych (Dz. U. z 2019 r. poz. 1311).

Jednym z podstawowych czynników wpływających na jakość wód powierzchniowych są zanieczyszczenia zawarte w ściekach odprowadzanych bez oczyszczania z gospodarstw indywidualnych. Tak jest w przypadku Gminy Szczekociny. Stosowanie nadmiernych ilości nawozów sztucznych i chemicznych ochrony roślin w znacznej mierze mogą przyczyniać się do zanieczyszczeń wód powierzchniowych. Według danych GIOŚ większość wód płynących zlokalizowanych na terenie gminy charakteryzuje się znacznym stopniem zanieczyszczeń. Stan rzek w gminie jest zły.

3.1.6 Powietrze.

Badanie i ocena jakości powietrza jest realizowana w oparciu o przepisy art. 85-95 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku – Prawo ochrony środowiska (tekst jedn. Dz. U. z 2024 r. poz. 54 z późn. zm.). Powyższe przepisy wraz z rozporządzeniem Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 11 grudnia 2020 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu (Dz. U. z 2024 r. poz. 870) oraz rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 845) definiują system monitoringu powietrza, określają zakres i sposób badania jakości powietrza, określają minimalną liczbę stacji oraz metody i kryteria oceny.

Stosownie do art. 85 ustawy Prawo ochrony środowiska ochrona powietrza polega na zapewnieniu jak najlepszej jego jakości, w szczególności przez utrzymanie poziomów substancji w powietrzu poniżej dopuszczalnych dla nich poziomów lub co najmniej na tych poziomach oraz zmniejszanie poziomów substancji w powietrzu co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

System Oceny Jakości Powietrza w województwie śląskim jest na bieżąco modernizowany do potrzeb wynikających z procesu dostosowawczego do wymagań UE, zmieniającego się prawa polskiego i oczekiwań związanych z zarządzaniem jakością powietrza. W ramach monitoringu powietrza wykonywane są, analizowane i gromadzone dane dotyczące poziomów stężeń wybranych zanieczyszczeń powietrza w strefach województwa śląskiego. Na podstawie otrzymanych pomiarów dokonuje się oceny poziomów substancji w powietrzu ze względu na ochronę zdrowia ludzi oraz ochronę roślin. Priorytetowymi obszarami dla monitoringu powietrza są strefy potencjalnych przekroczeń dopuszczalnych poziomów stężeń zanieczyszczeń.

Według Raportu wojewódzkiego za rok 2023 pt. „Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim”, opracowanego przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach roczna ocena jakości powietrza za 2023 rok dla województwa śląskiego przeprowadzona została dla pięciu stref województwa śląskiego: aglomeracji górnośląskiej, aglomeracji rybnicko-jastrzębskiej, miasta Bielsko-Biała, miasta Częstochowa i strefy śląskiej.

Gmina Szczekociny znajduje się w strefie śląskiej.

Ocenę wraz z klasyfikacją stref wykonano w oparciu o funkcjonujący w 2023 roku system monitoringu powietrza prowadzony w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, na który składały się przede wszystkim intensywne pomiary jakości powietrza (manualne i automatyczne). Metodą uzupełniającą w stosunku do pomiarów stężeń zanieczyszczeń powietrza było obiektywne szacowanie wykonane w oparciu o wyniki matematycznego modelowania transportu i przemian substancji w powietrzu.

Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim za 2023 rok wykazała dalszą poprawę jakości powietrza. Stężenia średnioroczne i średniodobowe dla pyłu zawieszonego PM₁₀ nie przekroczyły poziomów dopuszczalnych, wszystkie strefy zostały zaliczone do klasy A. Po raz kolejny na wszystkich stanowiskach pomiarowych nie zostały przekroczone stężenia średnioroczne, tak jak w latach 2020-2022, natomiast po raz pierwszy w historii pomiarów na wszystkich stanowiskach pomiarowych nie została przekroczona dopuszczalna częstość przekraczania stężeń 24-godzinnych wynosząca 35 dni w roku kalendarzowym. Spadła także bardzo znacząco ilość dni z przekroczeniem poziomu informowania z 17 w 2022 roku do 7 w 2023 roku.

W odniesieniu do fazy II dla pyłu zawieszonego PM_{2,5} był to pierwszy rok w historii pomiarów, w którym na wszystkich stanowiskach pomiarowych wartości stężeń średnich rocznych nie przekroczyły poziomu dopuszczalnego (20 µg/m³) i zostały sklasyfikowane w klasie A1. W przypadku dodatkowego kryterium poziomu dopuszczalnego I fazy dla pyłu zawieszonego PM_{2,5}, wynoszącego 25 µg/m³, wszystkie strefy dotrzymały tego wymagania, podobnie jak w 2022 roku i zaliczone zostały do klasy A. Nadal największym problemem w województwie śląskim w zakresie jakości powietrza jest przekroczenie poziomu docelowego benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀. W 2023 roku obszar przekroczeń

poziomu docelowego dla tego zanieczyszczenia obejmował ponad połowę obszaru województwa, w tym również gminę Szczekociny.

Główną przyczyną występowania przekroczeń wartości dobowej oraz poziomu informowania i alarmowego dla pyłu zawieszonego PM₁₀ i zawartego w pyłe benzo(a)pirenu w województwie śląskim jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych (komunalno-bytowa) tzw. „niska emisja”. Problem ten dotyczy więc przede wszystkim sezonu grzewczego, trwającego od stycznia do marca i od października do grudnia. Przekroczenia wartości dopuszczalnej dobowej dla pyłu zawieszonego PM₁₀ poza sezonem grzewczym występowały sporadycznie, w 2023 roku w kwietniu i we wrześniu. Znacznie mniejszy wpływ na przekroczenie norm w zakresie pyłu zawieszonego i zawartego w pyłe benzo(a)pirenu ma emisja przemysłowa oraz liniowa.

Znaczna poprawa jakości powietrza w 2023 roku była wynikiem realizacji działań naprawczych w tym programie ochrony powietrza oraz wyjątkowo ciepłego okresu sezonu grzewczego.

Programy ochrony powietrza wprowadzane były w woj. śląskim od 2010 roku, a w listopadzie 2023 r. Sejmik Województwa Śląskiego przyjął zaktualizowany POP dla stref województwa śląskiego. Celem tworzenia programów ochrony powietrza jest poprawa jakości powietrza i dotrzymanie norm jakości powietrza określonych w przepisach prawa na obszarach, gdzie występują przekroczenia. Programy ochrony powietrza, których podstawą są roczne oceny jakości powietrza, zawierają analizę przyczyn występowania wysokich stężeń substancji oraz wskazują działania naprawcze mające na celu ich redukcję do poziomów nieprzekraczających norm. Integralną częścią POP są Plany Działań Krótkoterminowych, wdrażane w sytuacjach wystąpienia ryzyka lub przekroczenia poziomów dopuszczalnych/docelowych, informowania społeczeństwa lub alarmowych w strefach województwa śląskiego w danym roku kalendarzowym.

Działania na rzecz poprawy jakości powietrza nabrały w woj. śląskim znaczącego przyspieszenia po uchwaleniu w kwietniu 2017 roku tzw. „uchwały antysmogowej”, która w sposób skuteczny wspomogła działania w kierunku poprawy jakości powietrza na terenie całego województwa. Zgodnie z uchwałą sukcesywnie do końca 2027 roku powinny być zlikwidowane w woj. śląskim wszystkie paleniska węglowe, nie spełniające co najmniej 5 klasy jakości.

Oddziaływanie naturalnych źródeł emisji, niezwiązanych z działalnością człowieka, jest przyczyną przekroczenia poziomu celu długoterminowego ozonu we wszystkich strefach wg kryterium dla ochrony zdrowia ludzi oraz w strefie śląskiej dla kryterium ochrony roślin.

Od wielu lat nie przekraczają norm i pozostają w województwie śląskim w klasie A zanieczyszczenia gazowe, obejmujące dwutlenek siarki, dwutlenek azotu (z wyłączeniem aglomeracji górnośląskiej, na stacji komunikacyjnej w Katowicach), tlenek węgla i benzen, a także oznaczane w pyłe zawieszonym PM₁₀ metale: ołów, arsen, kadm i nikiel.

Na terenie gminy Szczekociny nie występuje zagrożenie stanu jakości powietrza ze strony przemysłu.

3.1.7 Krajobraz.

Pod względem krajobrazów naturalnych w centralnej części gminy w obszarze doliny Pilicy i jej dopływów Krztyńki i Żebrówki występuje krajobraz dolin i obniżeń, zalewowych den dolin - akumulacyjnych, równin zalewowych w terenach nizinnych i wyżynnych, równin zalewowych w terenach górskich.

W południowej części gminy pomiędzy miejscowościami Wólka Ołudзка i Rokitno wzdłuż przebiegu rzeki Żebrówki występuje krajobraz naturalny wyżyn i niskich gór, węglanowych i gipsowo - erozyjnych, zwartych masywów ze skałkami. W północnej części gminy w rejonie granicy z gminą Secemin występuje krajobraz wyżyn i niskich gór, węglanowych i gipsowych - erozyjnych, płaskowyzdy falistych. W pozostałych obszarach gminy występuje typ krajobrazu naturalnego nizin, peryglacjalnego, równinnego i falistego.

Charakterystyczną cechą przestrzeni gminy Szczekociny jest powszechnie występujący otwarty krajobraz z wysokim udziałem kompleksów rolnych i nieco mniejszym udziałem kompleksów leśnych. Na podstawie obserwacji przestrzeni gminy można wyróżnić cztery typy funkcjonujących obecnie krajobrazów:

- krajobraz łąkowo - pastwiskowy: obejmujący tereny podmokłe i zabagnione,
- krajobraz pól uprawnych: obejmujący grunty orne na średniej jakości glebach,
- krajobraz leśny: obejmujący kompleksy leśne,
- krajobraz osadniczy - obejmujący tereny zabudowane i zainwestowane miasta Szczekociny i w poszczególnych wsiach gminy.

Miasto Szczekociny położone jest w centralnej części gminy, natomiast układ osadniczy na terenach wiejskich składa się z nieregularnie rozmieszczonych miejscowości zlokalizowanych przy drogach krajowych, wojewódzkich i powiatowych. Zabudowa w gminie występuje w uporządkowanym układzie, skupionym wzdłuż ciągów komunikacyjnych. Ze względu na fakt, że w strukturze użytkowania gruntów dominują użytki rolne, większość terenów wiejskich ma charakter rolniczy. Wskaźnik lesistości wynosi około 23%. W centralnej części gminy wzdłuż rzeki Pilicy, wyraźnie zwiększa się udział terenów leśnych, a funkcja rolnicza ustępuje terenom sprzyjającym wypoczynkowi. O walorach krajobrazowych gminy świadczą także nieliczne, niewielkie powierzchniowo zbiorniki wodne. Na terenie gminy znajduje się również kompleks większych stawów hodowlanych "Szczekociny", składający się z dwóch obiektów rybnych: "Szczekociny" o powierzchni 36 ha, oraz "Czarny Las" o powierzchni 24,76 ha.

Krajobraz gminy został zmieniony przez czynniki naturalne i antropogeniczne. W lokalnym krajobrazie pojawiają się również antropogeniczne formy ukształtowania terenu, w tym nasypy wykonane wzdłuż dróg i linii kolejowych, napowietrzne linie elektroenergetyczne.

Największymi walorami krajobrazowymi na terenie gminy odznaczają się tereny leśne, zbiorniki wodne oraz dolina rzeki Pilicy wraz z jej dopływami.

O walorach krajobrazowych gminy świadczy objęcie części jej obszaru różnorodnymi formami ochrony przyrody, takimi jak obszary Natura 2000 Suchy Młyn, Dolina Górnej Pilicy, Źródła Rajecznicy oraz użytki ekologiczne Smuga, Białe Błota, Jeziorka, Kaczeniec, Stawki, Bagienko, Mokradło.

Oprócz walorów przyrodniczych na terenie gminy Szczekociny występują obiekty i obszary o wartościach kulturowych i historycznych, w tym zabytki architektury ujętych w rejestrze zabytków i wojewódzkiej ewidencji zabytków, które świadczą o bogatej historii miasta.

Pierwsze wzmianki o Szczekocinach pochodzą z 1307 r., były one wówczas siedzibą rodu Odrowążów. W połowie XV wieku miejscowość ta uzyskała prawa miejskie. W XVI wieku miasto stało się prężnym ośrodkiem gospodarczym. W okresie wojen szwedzkich zostało zniszczone. Z upadku zaczęło się dźwigać dopiero w XVIII wieku, kiedy stało się własnością Franciszka Dembińskiego i Urszuli z Morsztynów Dembińskiej. Granicami zabytkowego zespołu architektonicznego Szczekocin zostały objęte zespoły kościelne, cmentarne, części zespołów dworskich i folwarcznych. W starym parku we wschodniej części miasta znajduje się wczesnoklasycystyczny zespół pałacowy z 1770 r. Został on ufundowany przez Urszulę z Morsztynów Dembińską, i jest zaliczany do I grupy zabytków architektury. Na rynku w Szczekocinach stoi zabytkowy kościół pod wezwaniem św. Bartłomieja. Zbudowano go około 1620 roku na miejscu starej świątyni. Na dawnym rynku stoi barokowa figura św. Floriana (z 1762 r.). W Szczekocinach znajduje się również wystawiony w 1917 roku pomnik Tadeusza Kościuszki ufundowany przez społeczeństwo Szczekocin w setną rocznicę śmierci naczelnika.

3.1.8 Klimat.

Jak wynika z podziału Polski na dzielnice rolniczo - klimatyczne R. Gumińskiego gmina Szczekociny znajduje się w dzielnicy częstochowsko - kieleckiej. Średnia roczna temperatura powietrza wynosi tu 7,5°C. Najniższe temperatury występują w styczniu (-3°C), a najwyższe w sierpniu (19,8°C). Czas zalegania pokrywy śnieżnej wynosi od 60 do 80 dni, a długość okresu wegetacyjnego 200-212 dni. Roczna suma opadów, mieści się w przedziale 615 - 650mm. W rejonie tym dominują wiatry z sektora zachodniego i południowo-zachodniego.

Klimat lokalny kształtuje się pod wpływem uwarunkowań miejscowych, takich jak litologia, rzeźba terenu, stosunki wodne i szata roślinna.

Przez wzgląd na niewielkie zróżnicowanie ukształtowania powierzchni terenu gminy nie występują tu istotne zróżnicowania mezoklimatyczne. Można jednak wyróżnić elementy przyczyniające się do kształtowania lokalnych mikroklimatów, są nimi występujące w gminie doliny rzeczne oraz tereny leśne. Mikroklimat dolin rzecznych charakteryzuje się zwiększonym parowaniem, na skutek czego powstają poranne mgły i zamglenia. Bardziej korzystne warunki klimatyczne występują na obszarze równinnym oraz w sąsiedztwie obszarów leśnych. Zbiorowiska drzew przyczyniają się do zmniejszania prędkości wiatru.

3.1.9 Rośliny i zwierzęta.

Zgodnie z regionalizacją przyrodniczo - leśną teren gminy Szczekociny leży w krainie Małopolskiej (VI), w obrębie trzech mezoregionów:

- mezoregionu Niecki Włoszczowskiej (VI.19) – północna część gminy,
- mezoregionu Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej (VI.18) – niewielkie fragmenty w południowej i zachodniej części gminy,
- mezoregionu Płaskowyżu Jędrzejowskiego (VI.20) – południowa część gminy.

Mezoregion przyrodniczo-leśny Niecki Włoszczowskiej obejmuje północną część gminy w granicach małopolskiej krainy przyrodniczo-leśnej. W mezoregionie tym lasy i ekosystemy seminaturalne zajmują około 40%. Krajobrazy roślinne występują w postaci mozaiki. Tworzą ją: krajobraz śródładowych borów sosnowych i borów mieszanych w odmianie małopolskiej w podwariancie z dużym udziałem łągów jesionowo-olszowych i olsów, krajobraz borów mieszanych i grądów w odmianie małopolskiej w podwariancie z dużym udziałem łągów jesionowo-olszowych i olsów, krajobraz borów mieszanych i grądów w odmianie małopolskiej, krajobraz borów, borów mieszanych i grądów oraz krajobraz borów mieszanych, dąbrów świetlistych i grądów.

W Lasach Państwowych dominują siedliska Bsw 32%, BMśw 21% i BMw 18%. Gatunkiem panującym w drzewostanach jest sosna, która zajmuje 86%. Średni wiek drzewostanów wynosi 58 lat.

Mezoregion Płaskowyżu Jędrzejowskiego obejmuje południową część gminy. W granicach tego mezoregionu lasy i ekosystemy seminaturalne zajmują 18%. Obszar gminy Szczekociny obejmuje zachodnią część tego mezoregionu, w której występują nieliczne krajobrazy borów mieszanych i grądów w odmianie małopolskiej oraz pojawiający się głównie w części północnej mezoregionu, krajobraz śródładowych borów sosnowych i borów mieszanych w odmianie małopolskiej w podwariancie z dużym udziałem łągów jesionowo-olszowych i olsów.

Lesistość mezoregionu jest mała i wynosi 17%. W Lasach Państwowych dominują siedliska Lśw 22%, BMśw 18%, LMśw 18% i Bśw 12%. Gatunkiem panującym w drzewostanach jest sosna, która zajmuje 67%; dąb zajmuje 16% a olsza 6%. Średni wiek drzewostanów wynosi 68 lat.

Gmina Szczekociny cechuje się niskim wskaźnikiem lesistości - 23%. Największe skupiska obszarów leśnych znajdują się w rejonie wsi: Brzostek, Szyszki, Bógdał, Starzyny i Rokitno.

Główne typy siedliskowe lasu stanowią siedliska boru świeżego, boru mieszanego świeżego, lasu mieszanego świeżego i lasu świeżego. Pojawiającymi się w tych okolicach gatunkami drzew liściastych są: buk, dąb, jesion, klon a także jawor. Część lasów w gminie Szczekociny została objęta ochroną jako lasy wodochronne. Lasy te zabezpieczają lokalnie występujące ciek i zbiorniki wodne.

Wg podziału geobotanicznego Polski Matuszkiewicza, obszar gminy Szczekociny zlokalizowany jest w Dziale Wyżyn Południowopolskich, Krainie Wyżyn Środkowomałopolskich, Okręgu Niecki Włoszczowskiej, w obrębie jednostek Szczekocińskiej, Lelowskiej, Koniecpolskiej i Secemińskiej.

Szata roślinna gminy jest zróżnicowana. Tereny wykorzystywane jako łąki i pastwiska występują w głównej mierze wzdłuż dolin rzecznych oraz w miejscach okresowo podmokłych. Są to głównie łąki wilgotne, na których występuje roślinność łąkowa, w dolinie rzeki Pilicy i jej dopływów Krztyni i Żebrówki.

Obszary występujące w dolinie rzeki Pilicy w okolicach miejscowości Tęgobórz–Bógdał oraz w dolinach rzek Krztyni i Żebrówki są obszarami o szczególnych walorach przyrodniczo-krajobrazowych. Obszary bytowania i łągu zwierzyny oraz ptactwa znajdują się w miejscowościach: Bógdał, Węgrzcza, Szczekociny–Zarzecze. Niektóre partie łąk są potencjalnym siedliskiem występowania rzadkich gatunków roślin łąkowo-torfowiskowych.

Wzdłuż koryt cieków ciągną się gęste zarośla wierzbowe oraz lasy nadrzeczne, o silnie zróżnicowanych drzewostanach, którym towarzyszą podmokłe łąki, charakteryzujące się dużą różnorodnością biologiczną: bogactwem fauny i flory, zwłaszcza gatunków związanych z siedliskami wilgotnymi.

Terenom okresowo podmokłym towarzyszą siedliska wilgotne - hydrofilne lasy liściaste, głównie łągi jesionowo - olszowe. Obszarem występowania roślinności wodolubnej są liczne zagłębienia, bagna i torfowiska. W ich obrębie pojawiają się śródleśne bagienne łąki z turzycami.

W strukturze użytkowania gruntów rolnych dominują grunty orne. Roślinność upraw polowych reprezentowana jest przez różnorodne gatunki zbóż, warzyw i owoców. W strukturze upraw dominują podstawowe zboża pszenica, jęczmień, owies, żyto. W uprawach spontanicznie rozrastają się liczne gatunki chwastów, tworząc specyficzne zbiorowiska segetalne, typowe dla terenów uprawnych i ich obrzeży. Występują tutaj zbiorowiska chwastów upraw zbożowych ze rzędu Centaurealia cyani (klasa Stellarietea mediae), w tym rośliny takie jak miotła zbożowa *Apera spica-venti*, chaber bławatek *Centaurea cyanus*, przetacznik polny *Veronica arvensis*, rumian polny *Anthemis arvensis*, mak polny *Papaver rhoeas*, ostrożeń polny *Cirsium arvense*, skrzyp polny *Equisetum arvense*, powój polny *Convolvulus arvensis*, szczaw polny *Rumex acetosella*, fiołek polny *Viola arvensis*, wyka drobnokwiatowa *Vicia hirsuta*.

Rośliny te są typowe dla środowisk, które są poddawane częstym zabiegom agrotechnicznym, ale również dla terenów o dość ubogiej glebie i niewielkiej konkurencji ze strony innych roślin, zwłaszcza w okresie po zakończeniu upraw. Związane są głównie z siedliskami ruderalnymi oraz terenami upraw zbożowych, ale mogą również występować w innych zakłóconych przez człowieka miejscach. Zbiorowiska te są cennym siedliskiem dla różnorodnych gatunków roślin i zwierząt, choć narażone jest na zanik w wyniku intensyfikacji rolnictwa, stosowania herbicydów i zmian w użytkowaniu gruntów.

Na terenie gminy uprawiana jest też kukurydza, ziemniaki i warzywa. Uprawom towarzyszą liczne gatunki chwastów, tworzące zbiorowiska chwastów upraw okopowych i ogrodowych (rzząd Polygono-Chenopodietalia, klasa Stellarietea mediae). Charakterystyczne dla tych zbiorowisk gatunki to komosa biała (*Chenopodium album*), rdest plamisty (*Polygonum persicaria*), rdest zwyczajny (*Polygonum aviculare*), skrzyp polny (*Equisetum arvense*), żółtlica orzęsiona *Galinsoga ciliata*, żółtlica drobnokwiatowa *G. parviflora*.

W pobliżu miedz oraz dróg polnych rosną liczne gatunki roślin łąkowych i ziołoroślowych. Wśród nich można wyróżnić takie jak: kupkówka pospolita (*Dactylis glomerata*), życica trwała (*Lolium perenne*), wiechlina łąkowa (*Poa pratensis*), wiechlina roczna (*Poa annua*), kostrzewa łąkowa (*Festuca pratensis*), kłosówka wełnista (*Holcus lanatus*), perz właściwy (*Elymus repens*), mietlica pospolita (*Agrostis capillaris*), szczaw kędzierzawy (*Rumex crispus*), babka lancetowata (*Plantago lanceolata*), babka zwyczajna (*Plantago major*), mniszek lekarski (*Taraxacum officinale*), rdest ptasi (*Polygonum aviculare*), pięciornik gęsi (*Potentilla anserina*) oraz niemal wszystkie inne gatunki chwastów polnych, które zostały wcześniej wymienione.

Wzdłuż linii kolejowych oraz intensywnie uczęszczanych szlaków komunikacji samochodowej występuje roślinność ruderalna. W miejscach silnie przekształconych przez działalność człowieka, takich jak nieużytki, obrzeża dróg czy tereny porzucone, występują rośliny takie jak: bylca pospolita (*Artemisia vulgaris*), łopian większy (*Arctium lappa*), łopian pajęczynowaty (*Arctium tomentosum*), cykoria podróżnik (*Cichorium intybus*), wrotycz pospolity (*Tanacetum vulgare*), pokrzywa zwyczajna (*Urtica dioica*). Te rośliny, występujące w obszarach silnie zmienionych przez człowieka, charakteryzują się dużą odpornością na trudne warunki, takie jak zanieczyszczenie, intensywne użytkowanie terenu czy obecność innych zakłóceń.

W przestrzeni całej gminy wyraźnie zaznaczającym się elementem szaty roślinnej są zadrzewienia przydrożne i śródpolne, które stanowią istotny element chroniący gleby przed erozją wietrzną. Obszaram zabudowy zagrodowej i mieszkaniowej jednorodzinnej towarzyszy zieleń urządzone - roślinność ozdobna w formie ogrodów przydomowych.

Na obszarze gminy występują chronione siedliska przyrodnicze, objęte ochroną jako obszary Natura 2000.

Ostoja Dolina Górnej Pilicy obejmuje jeden z większych ciągów ekologicznych zlokalizowanych w naturalnych dolinach rzecznych w kraju. Występują tutaj zbiorowiska łąkowe (6410 i 6510), bardzo dobrze zachowane lasy łąkowe, bory bagienne, rzadziej bory chrobotkowe. W ostoi zlokalizowane są liczne populacje gatunków roślin chronionych i ginących (ponad 60). Dolina Górnej Pilicy należy do najistotniejszych ostoi fauny w Polsce środkowej. Jedne z najliczniejszych i najlepiej zachowanych populacji w tej części kraju mają tu: bóbr europejski *Castor fiber*, traszka grzebieniasta *Triturus cristatus*, kumak nizinny *Bombina bombina*, minóg ukraiński *Eudontomyzon mariae*, koza *Colitis taenia*, głowacz biało-płetwy *Cottus gobio*, trzepla zielona *Ophiogomphus cecilia*, czerwonończyk fioletek *Lycaena helle* i

zatozeczek łamliwy *Anisus vorticulus*. Przy czym populacje trzepli zielonej, czerwończyka fioletka i zatoczka łamliwego należą do kluczowych w skali kraju.

Wśród rozlewisk Dolinie Pilicy występują liczne mikrosiedliska dogodne dla występowania poczwarówki jajowatej *Vertigo moulinsiana*. Pilica i jej dopływy są dobrym siedliskiem dla występowania skójki gruboskorupowej *Unio crassus*. Istotne w skali regionu są populacje: pachnicy dębowej *Osmoderma eremita*, piskorza *Misgurnus fossilis*, modraszka telejusa *Maculinea teleius* (=Phengaris teleius) i modraszka nausitousa *Maculinea nausithous* (=Phengaris nausithous).

W obszarze objętym ochroną jako obszar Natura 2000 Suchy Młyn występuje duża różnorodność ekosystemów wodnych i lądowych. Spośród wszystkich siedlisk występujących w ostoi, największą powierzchnię zajmują siedliska łąkowe i zaroślowe (ogólnie 65% pokrycia), następnie lasy liściaste (21% pokrycia), siedliska rolnicze (ogólnie 10% pokrycia), a najmniej lasy iglaste (4% pokrycia). Szata roślinna "Suchego Młyna" w niemal 90% zdominowana jest przez zbiorowiska łąkowe i bagienne. Pozostały obszar zajmują bagienne lasy olchowe (łęgi i olsy) oraz różne postacie borów sosnowych (głównie bory świeże *Leucobryo-Pinetum*). Pomimo uregulowania w minionym okresie niektórych odcinków koryta, stan zachowania opisanego odcinka Pilicy i jej doliny jest dobry. Ze względu na występowanie szuwarowisk, podtopień i ogólnie trudną dostępność brzegów, odcinek rzeki i doliny jest stosunkowo dobrze zabezpieczony przed penetracją. Również jego kondycja przyrodnicza nie budzi większych zastrzeżeń. Występują oczywiście zagrożenia dla funkcjonowania tutejszych siedlisk, lecz w większości mają one charakter potencjalny albo związane są z czynnikami zewnętrznymi, nie zaś zlokalizowanymi bezpośrednio na SOO "Suchy Młyn".

W obszarze Natura 2000 Źródła Rajeczniczy drzewostan łęgów jesionowo-olszowych jest zdominowany przez olszę czarną (*Alnus glutinosa*), udział jesionu (*Fraxinus excelsior*) jest zwykle znacznie mniejszy. W łęgach na terenie obszaru jesion pojawia się wyjątkowo. Oprócz olszy, głównym składnikiem drzewostanu jest tu brzoza omszona (*Betula pubescens*). Występuje ona w dużej ilości niemal we wszystkich drzewostanach, zwłaszcza w części północnej i wschodniej. Lokalnie brzozy częściowo obumierają (m.in. w związku podtopieniami), co powoduje pewne rozluźnienie drzewostanu, ale też zwiększenie ilości martwego drewna. Oprócz powyższych gatunków, w domieszce spotyka się świerk (*Picea abies*) oraz jawor (*Acer pseudoplatanus*). Oba gatunki są typowym elementem drzewostanów tego typu łęgów. Również warstwa krzewów jest typowa. Budują ją przede wszystkim czeremcha zwyczajna (*Padus avium*) i porzeczka czarna (*Ribes nigrum*), a także trzmielina zwyczajna (*Evonymus europea*) oraz dereń świdwa (*Cornus sanguinea*). Runo łęgów na terenie obszaru jest bujne i bogate w gatunki – jest to typowe dla łęgu jesionowo-olszowego. Duże znaczenie ma pokrzywa (*Urtica dioica*), w części płatów zdecydowanie dominująca. Częste są też jednak typowe gatunki lasów liściastych, zwłaszcza szczyr trwały (*Mercurialis perennis*). Zaznacza się udział gatunków związanych z siedliskami wilgotnymi, takich jak kosaciec żółty (*Iris pseudacorus*). Z typowych gatunków tego typu łęgów, które stwierdzono w obszarze Źródła Rajeczniczy, należy wymienić śledziennicę skrętolistną (*Chrysosplenium*

alternifolium) oraz niecierpek pospolity (*Impatiens noli-tangere*).

W obszarze Natura 2000 Źródła Rajecznicy stwierdzono ponadto występowanie innych cennych gatunków roślin związanych z lasami, nie wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Spośród pozostałych gatunków cennych najliczniejszy jest objęty ochroną częściową wawrzynek wilczełyko (*Daphne mezereum*). Występuje on w rozproszeniu w starszych drzewostanach. Zdecydowanie rzadsza jest objęta również ochroną częściową ciemiężca zielona (*Veratrum lobelianum*). Występuje ona w grupach liczących po kilka osobników w starszych drzewostanach w zachodniej i południowej części obszaru. Jeszcze mniej liczne są pierwiosnka wyniosła (*Primula elatior*) (objęta ochroną częściową) oraz lilia złotogłów (*Lilium martagon*) (ochrona ścisła). Z nieco innymi typami lasów niż łągi związane są dwa dodatkowe gatunki objęte ochroną częściową. Występowanie widłaka jałowcowatego (*Lycopodium annotinum*) stwierdzono w suchym lesie sosnowym w zachodniej części obszaru. Bagno zwyczajne (*Ledum palustre*) jest z kolei gatunkiem występującym na torfowiskach i w borach bagiennych.

Obszar gminy Szczekociny nie jest jednolity pod względem występowania lokalnego świata fauny. W przestrzeni analizowanej jednostki można wyróżnić tereny zamieszkiwane przez gatunki rzadkie i chronione, charakterystyczne dla dolin rzecznych i obszarów podmokłych, takie jak np. bóbr europejski (*Castor fiber*), wydry (*Lutra lutra*) oraz obfitujące w przedstawicieli typowych środowisk wiejskich (większość gminy).

Na terenie gminy odnotowano również obecność gatunków takich jak rzesorek rzeczek (*Neomys fodiens*), chomik europejski (*Cricetus cricetus*) oraz liczne płazy takie jak ropucha szara (*Bufo bufo*), ropucha zielona (*Bufo viridis*), traszka zwyczajna (*Triturus vulgaris*), traszka grzebieniasta (*Triturus cristatus*), żaba trawna (*Rana temporaria*), żaba wodna (*Rana esculenta*), żaba moczarowa (*Rana avalis*), kumak nizinny (*Bombina bombina*). W dolinach cieków występują gady reprezentowane przez gatunki takie jak zaskroniec zwyczajny (*Natrix natrix*), padalec zwyczajny (*Anguis fragilis*), jaszczurka zwinka (*Lacerta agilis*), żmija zygzakowata (*Vipera berus*), jaszczurka żyworodna (*Lacerta vivipara*). Wśród gatunków większych ssaków występujących na obszarach opracowania można wyróżnić jelenie, sarny, dziki, lisy i zajęce.

Zgodnie z opracowaniem „Raport z rocznego monitoringu chiropterologicznego, ornitologicznego oraz opis botaniczny projektowanej farmy wiatrowej w okolicach miejscowości Szczekociny (powiat zawierciański) w województwie śląskim” gatunkami lęgowymi lub żerującymi w okresie lęgowym zaobserwowanymi w obszarze gminy są: bocian biały, błotniak stawowy, derkacz, gąsiorek i ortolan. Na przedmiotowym terenie lub w jego bezpośrednim sąsiedztwie wykryto stanowiska lęgowe: bociana białego *Ciconia ciconia*, myszołowa *Buteo buteo*, kruka *Corvus corax*, błotniaka stawowego, derkacza, gąsiorka, ortolana, czajki, dymówki, oknówki, kuropatwa, makolągwa, mazurka, potrzyszczka, przepiórki, skowronka, szpaka oraz wróbla.

W okresie migracji wiosennej oraz jesiennej zanotowano przeloty następujących gatunków ptaków: pustułka, krogulec, myszołów i błotniak stawowy. Zanotowano pojedyncze pojawy dużych ptaków blaskodziobych (gęsi) oraz żurawi, a poza nimi myszołowa i błotniaka stawowego, a także myszołowa włochatego, drzemlika, pustułka, krogulca, jastrzębia i trzmiełojada.

Poza wyżej wspomnianymi przykładami świat zwierzęcy w gminie reprezentowany jest głównie przez gatunki typowe dla obszarów wiejskich (tj. gryzonia polne) oraz terenów sąsiadujących ze zbiorowiskami leśnymi. Szlaki migracyjne wielu gatunków zwierząt napotykają na swej drodze bariery antropogeniczne w postaci osad ludzkich, dróg o wysokim natężeniu ruchu pojazdów mechanicznych, a także linii kolejowych.

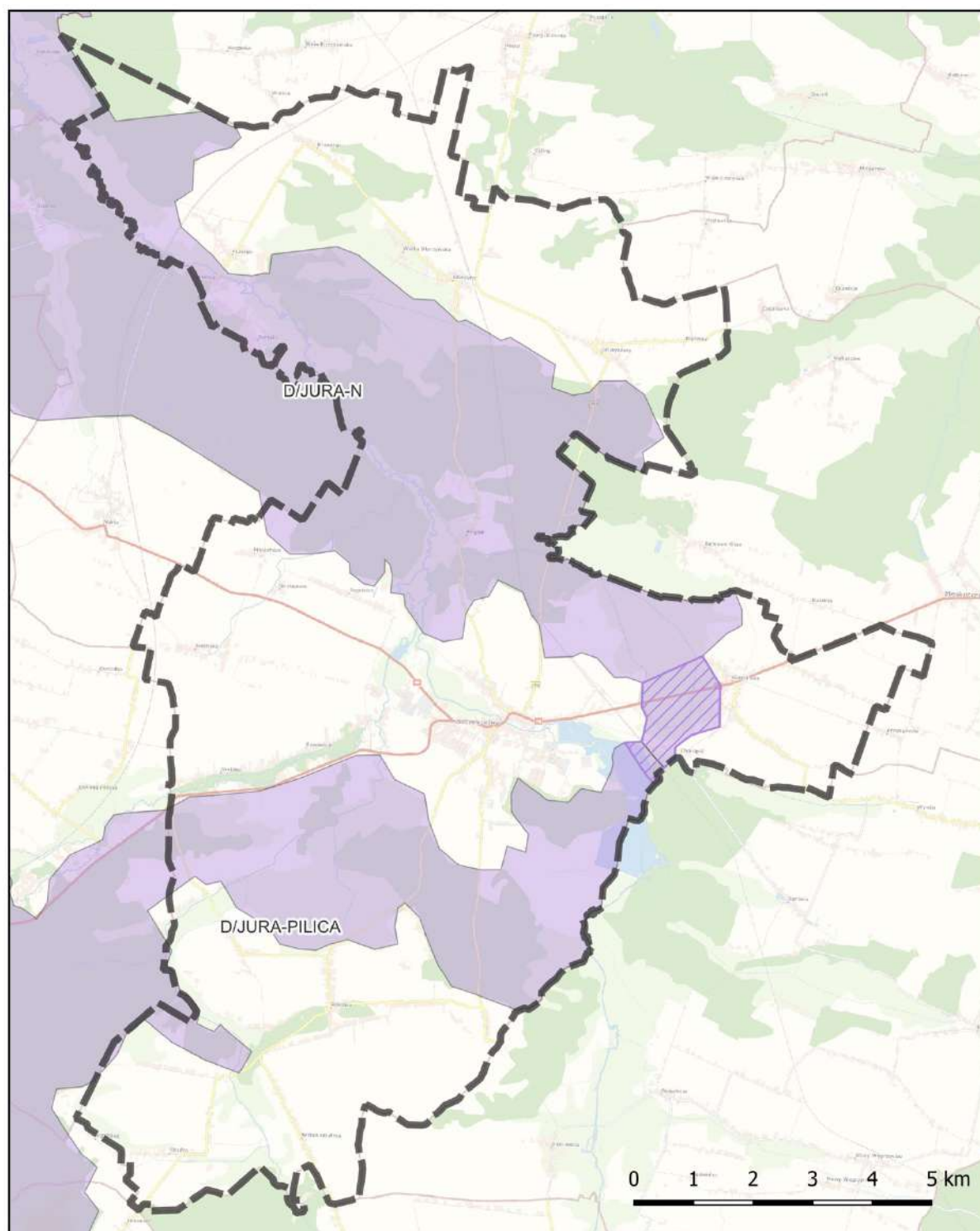
3.2 Struktura przyrodnicza obszaru (w tym różnorodność biologiczna).

Struktura przyrodnicza analizowanego obszaru jest zróżnicowana. Obszar gminy obejmuje zarówno tereny cenne pod względem przyrodniczym, jak również przekształcone antropogenicznie rejony istniejącego osadnictwa. W rejonach zabudowy i ich bezpośredniego sąsiedztwa występują najczęściej agrocenozy i niezbyt intensywnie użytkowane łąki.

3.3 Powiązania przyrodnicze obszaru z jego szerszym otoczeniem.

Przez obszar gminy Szczekociny biegną korytarze ekologiczne wyznaczone w „Opracowaniu ekofizjograficznym do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego” (Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska, Katowice, 2015):

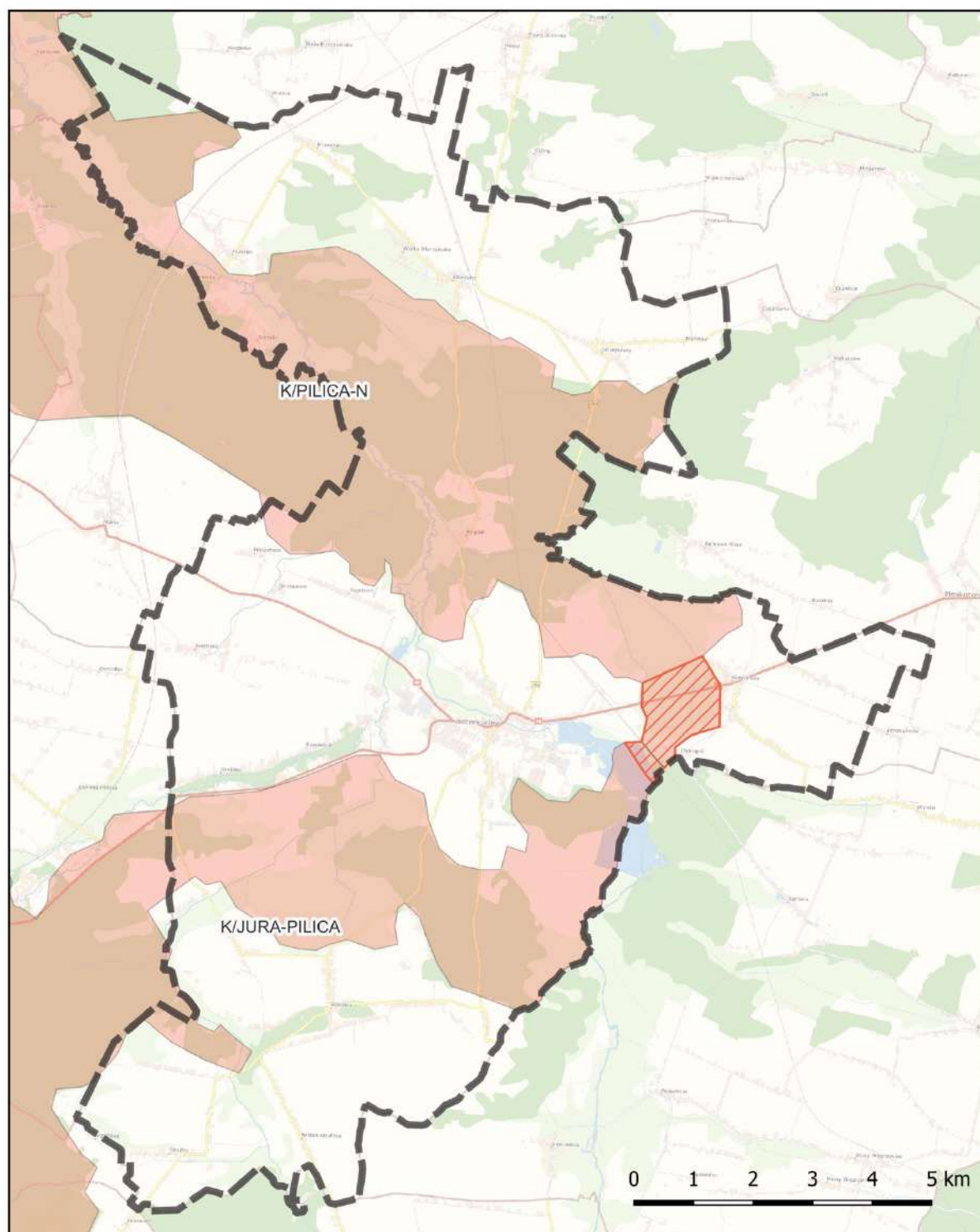
- korytarze ekologiczne ssaków drapieżnych – korytarz D/JURA-PILICA biegnący na południe od miasta Szczekociny i korytarz D/JURA-N biegnący na północ od miasta, obszar newralgiczny tych korytarzy znajduje się na wschód od miasta. Przebiegi tych korytarzy pokrywają się z przebiegiem korytarzy ssaków kopytnych,
- korytarze ekologiczne ssaków kopytnych – korytarz K/JURA-PILICA biegnący na południe od miasta Szczekociny i korytarz K/JURA-N biegnący na północ od miasta, obszar newralgiczny tych korytarzy znajduje się na wschód od miasta,
- korytarze spójności obszarów chronionych – Kępina-Suchy Młyn i Pilica,
- korytarz ekologiczny ryb – korytarz rzeki Pilica,
- korytarz ekologiczny ptaków Dolina górnego biegu Pilicy (od Szczekocin po Okołowice) – obejmujący prawie cały obszar gminy, za wyjątkiem północno-wschodnich i południowo-zachodnich fragmentów jej obszaru. Na terenie gminy znajduje się też obszar przystankowy Kompleks stawów w Szczekocinach.

Legenda

- MIASTO I GMINA SZCZEKOCINY - GRANICA OPRACOWANIA
- KORYTARZE EKOLOGICZNE SSAKÓW DRAPIEŻNYCH
- KORYTARZE EKOLOGICZNE SSAKÓW DRAPIEŻNYCH - OBSZARY NEWRALGICZNE

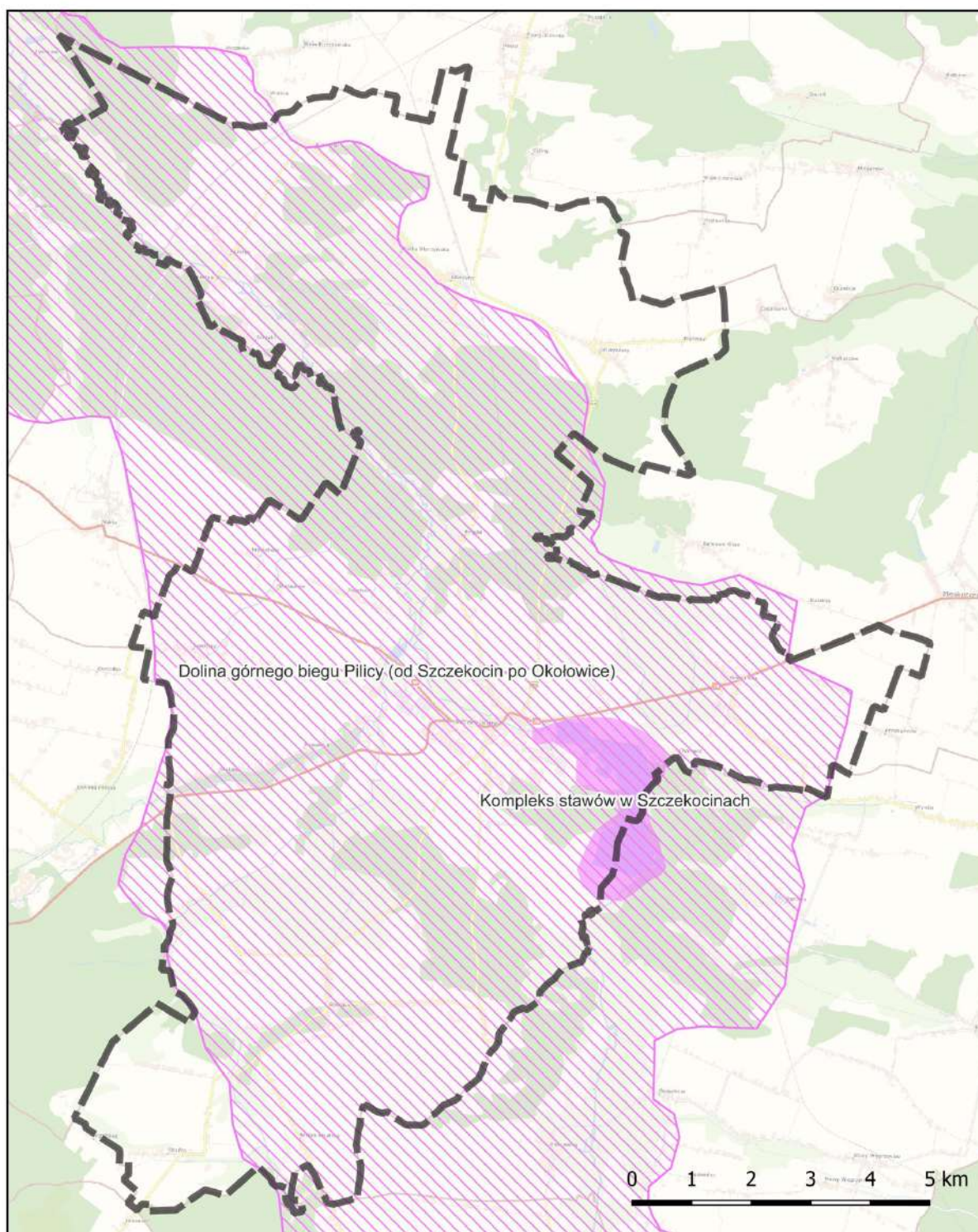
Rysunek 11 Korytarze ekologiczne ssaków drapieżnych

Legenda

- MIASTO I GMINA SZCZEKOCINY - GRANICA OPRACOWANIA
- KORYTARZE EKOLOGICZNE SSAKÓW KOPYTNYCH
- KORYTARZE EKOLOGICZNE SSAKÓW KOPYTNYCH - OBSZARY NEWRALGICZNE

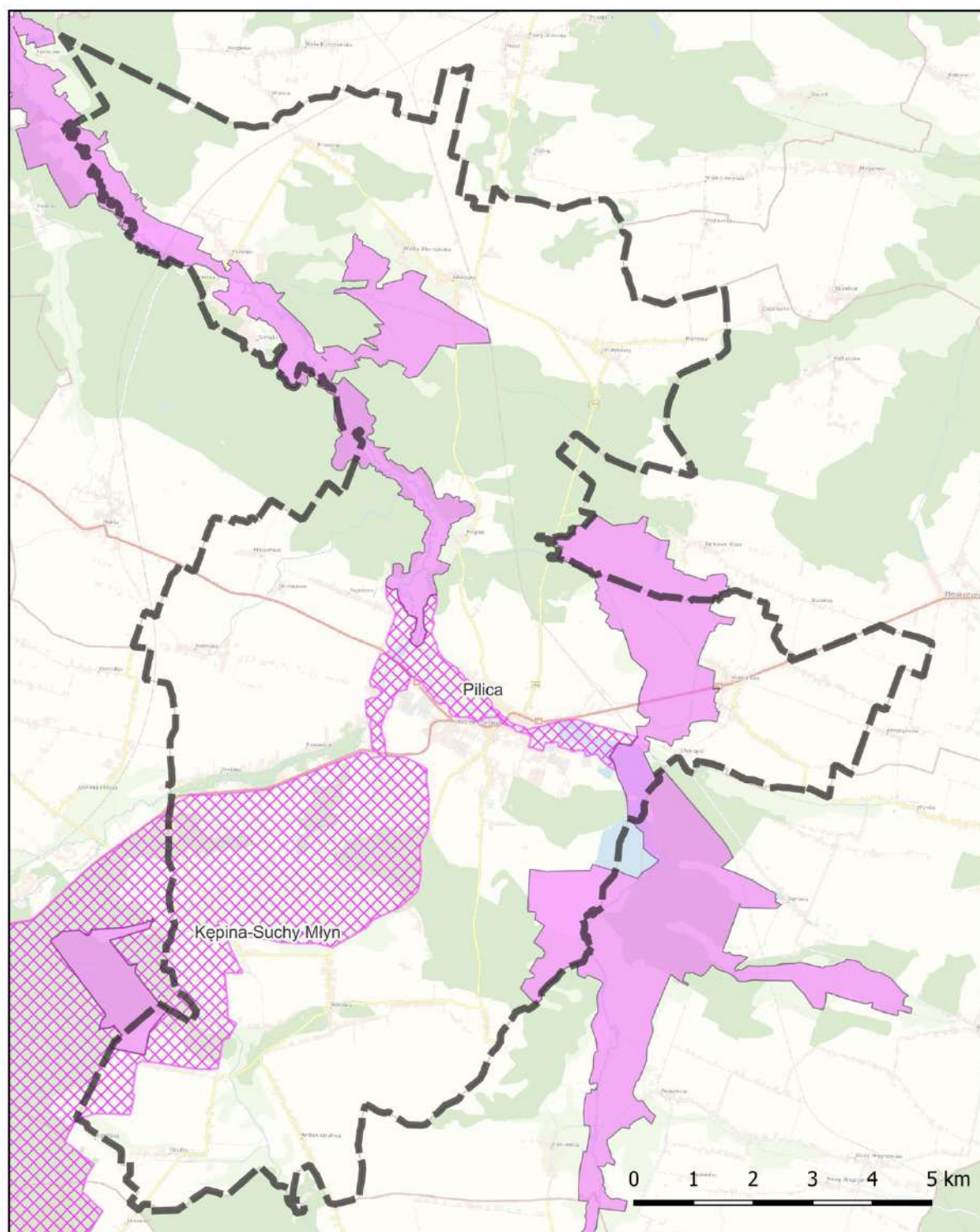
Rysunek 12 Korytarze ekologiczne ssaków kopytnych

Legenda

- MIASTO I GMINA SZCZEKOCINY - GRANICA OPRACOWANIA
- KORYTARZ EKOLOGICZNY PTAKÓW
- KORYTARZ EKOLOGICZNY PTAKÓW - OBSZAR PRZYSTANKOWY

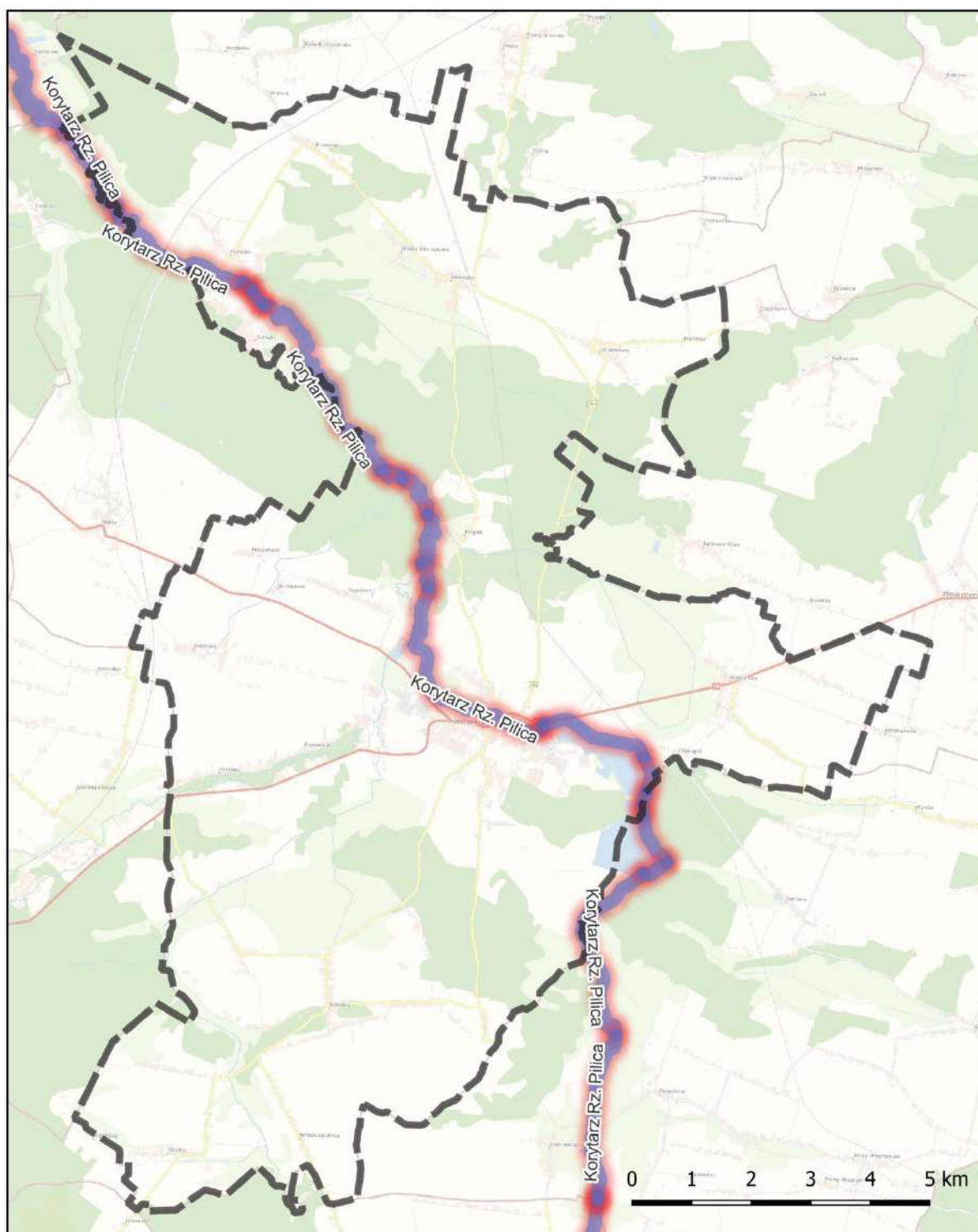
Rysunek 13 Korytarze ekologiczne ptaków

Legenda

- MIASTO I GMINA SZCZEKOCINY - GRANICA OPRACOWANIA
- OBSZARY CHRONIONE
- KORYTARZE SPÓJNOŚCI OBSZARÓW CHRONIONYCH

Rysunek 14 Korytarze spójności obszarów chronionych

Legenda

- MIASTO I GMINA SZCZKOCINY - GRANICA OPRACOWANIA
- KORYTARZ EKOLOGICZNY RYB

Rysunek 15 Korytarze ekologiczne ryb

Przez Gminę Szczekociny przebiegają również dwa korytarze ekologiczne – Dolina Nidy oraz Częstochowa wschód.

W niektórych częściach Gminy istnieją mało zmienione siedliska. Tak sprzyjające warunki stwarzają dobre warunki dla rozwoju różnych grup gatunków roślin.

Poza obszarem miasta Szczekociny gmina Szczekociny jest obszarem typowo wiejskim, z lokalnie zauważalnym wpływem działalności antropogenicznej. Wiejska część gminy wyróżnia się naturalnym, w niewielkim stopniu przekształconym środowiskiem przyrodniczym. Do najcenniejszych pod tym względem elementów zalicza się kompleksy leśne oraz obszary podmokłe w dolinach rzek i pomniejszych cieków. Przyrodniczo cenne obszary gminy zostały objęte ochroną przyrody jako użytki ekologiczne i Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk Natura 2000: PLH260018 Dolina Górnej Pilicy, PLH240016 Suchy Młyn oraz PLH260033 Źródła Rajeczniczy.

Poprzez objęcie obszarów gminy ww. formami ochrony przyrody uczestniczy ona w powiązaniach przyrodniczych o charakterze krajowym, regionalnym i lokalnym.

Lasy stanowią zauważalny element w lokalnej strukturze przestrzennej gminy i odgrywają niezmiernie ważną rolę w systemie przyrodniczym obszaru. Okresowo lub stale podmokłe obszary dolin rzecznych stanowią łąki i pastwiska, które są istotnym składnikiem lokalnego systemu przyrodniczego. Są one miejscem bytowania dla wodolubnej fauny i flory, kształtując jednocześnie lokalną sieć powiązań ekologicznych i korytarzy migracyjnych.

Uzupełnieniem terenów otwartych występujących w gminie Szczekociny są rozpościerające się na gruntach do tego przydatnych pola uprawne.

Występująca na obszarze gminy dolina rzeki Pilicy oraz jej dopływów Krztyni i Żebrowki stanowi istotny korytarz ekologiczny charakteryzujący się wysoką bioróżnorodnością. Dolina ta, wraz z otoczeniem wchodzi w skład wielkoprzestrzennego systemu obszarów węzłowych najlepiej zachowanych pod względem przyrodniczym i wzajemnie ze sobą powiązanych korytarzami ekologicznymi - krajowej sieci ekologicznej Econet - Polska. Tereny leśne oraz łąki i pastwiska uznane zostały za fragment korytarza ekologicznego o randze krajowej, związanego z doliną rzeki Pilicy. Tak wyznaczona koncepcja powiązań przyrodniczych Econet - Polska nie posiada umocowania prawnego, jest jedynie wytyczną polityki przestrzennej.

W przestrzeni gminy Szczekociny można wyróżnić lokalne korytarze ekologiczne, którymi są doliny rzeczne oraz doliny niewielkich cieków, które to mogą pełnić funkcję sięgaczy ekologicznych. Największymi barierami ekologicznymi, przecinającymi korytarze i ciągi ekologiczne oraz zakłócającymi ich prawidłowe funkcjonowanie, są obiekty liniowe (drogi, linie kolejowe, linie elektroenergetyczne) oraz powierzchniowe (zwarta zabudowa).

Utrzymywanie powiązań przyrodniczych jest w dużej mierze zależne od wielkości szeroko rozumianej antropopresji. Świadomości występowania w przestrzeni gminy Szczekociny istotnych elementów systemu ekologicznego powinna towarzyszyć dbałość o przestrzeganie zasad zrównoważonego rozwoju.

Wszelkim działaniom powinna przyświecać idea polegająca na racjonalnym kształtowaniu rozwoju społeczno - gospodarczego jednostki samorządowej przy jednoczesnym uwzględnianiu potrzeb wynikających z ochrony lokalnych zasobów przyrodniczych.

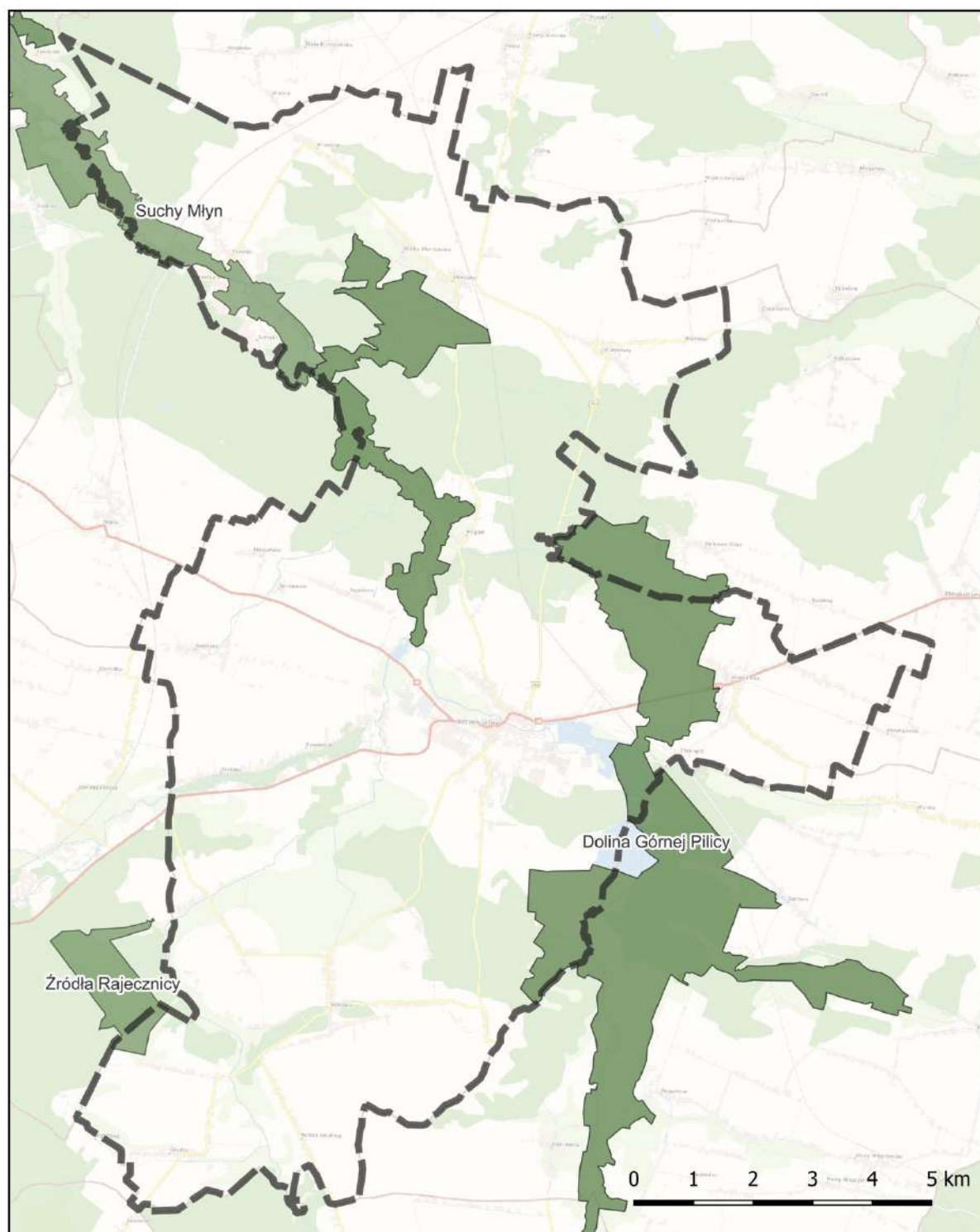
Za lokalne korytarze ekologiczne uznaje się doliny rzeczne, które to stanowią ostoje dla wielu gatunków związanych z ekosystemami wodno - łąkowymi. Cieki są ważnym środowiskiem życia ryb a także miejscem wylęgania i bytowania płazów oraz wielu owadów. Doliny rzeczne stanowią szlaki migracyjne dla licznych gatunków fauny i flory.

3.4 Zasoby przyrodnicze i ich ochrona prawna.

3.4.1 Ochrona przyrody i walorów krajobrazowych.

Na terenie gminy występują następujące obiekty i obszary objęte ochroną na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. z 2024 r. poz. 1478 z późn. zm.):

- 11 pomników przyrody,
- użytek ekologiczny Smuga,
- użytek ekologiczny Białe Błota,
- użytek ekologiczny Jeziorka,
- użytek ekologiczny Kaczeniec,
- użytek ekologiczny Stawki,
- użytek ekologiczny Bagienko,
- użytek ekologiczny Mokradło,
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 PLH260018 Dolina Górnej Pilicy,
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 PLH240016 Suchy Młyn,
- Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 PLH260033 Źródła Rajeczniczy,
- Miechowsko-Działoszycki Obszar Chronionego Krajobrazu.
-

Legenda

- MIASTO I GMINA SZCZEKOCINY - GRANICA OPRACOWANIA
- SPECJALNE OBSZARY OCHRONY - NATURA 2000

Rysunek 16 Obszary Natura 2000

Na terenie gminy Szczekociny znajduje się część Ostoi siedliskowej o kodzie PLH260018 – Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 Dolina Górnej Pilicy. Ostoja obejmuje duży obszar 11 193,22 ha i położona jest w Krainie Świętokrzyskiej w okręgu Włoszczowsko-Jędrzejowskim. Ostoja ta obejmuje jeden z większych ciągów ekologicznych zlokalizowanych w naturalnych dolinach rzecznych kraju. Meandrująca rzeka Pilica, której towarzyszą liczne starorzecza tworzy malowniczą dolinę. Wzdłuż koryta ciągną się gęste zarośla wierzbowe oraz lasy nadrzeczne i zbiorowiska łąkowe. Występują tutaj zbiorowiska łąkowe, bardzo dobrze zachowane lasy łąkowe, bory bagienne oraz (rzadziej) bory chrobotkowe. Obszar ostoi ma też znaczenie dla ochrony starorzeczy. Powierzchnia licznych bagien i torfowisk systematycznie się kurczy w wyniku naturalnych zmian sukcesyjnych oraz zabiegów melioracyjnych. Zlokalizowane są tu liczne popularne gatunki roślin chronionych i ginących. Dolina Górnej Pilicy należy do najistotniejszych ostoi fauny w Polsce środkowej.

Jedne z najliczniejszych i najlepiej zachowanych populacji w tej części kraju mają tu: traszka grzebieniasta, kumak nizinny, minóg ukraiński, pachnica dębowa, modraszek telejus, modraszek nausitous i czerwończyk fioletek. Wśród rozlewisk Pilicy występują mikrosiedliska poczwarówki jajowatej i skóry gruboskorupowej.

Do podstawowych zagrożeń fauny na terenie ostoi należą: niedostosowana do potrzeb ochrony gatunków gospodarka leśna i stawowa, utrata siedlisk gatunków w wyniku zaorywania łąk i pastwisk, zaniechanie tradycyjnego użytkowania łąk i pastwisk, niewłaściwe lokowanie zalesiania i plantacji wierzb energetycznej, zarastanie (sukcesja w kierunku zarośli i lasu) siedlisk półnaturalnych – muraw na piaskowcach, łąg świeżych i wilgotnych, torfowisk przejściowych, presja urbanizacyjna, obniżenie się poziomu wód gruntowych, miejscami niewłaściwa gospodarka leśna – nasadzenia niezgodne z typem siedliska, a także chemizacja rolnictwa.

Dla Specjalnego Obszaru Ochrony Natura 2000 PLH260018 Dolina Górnej Pilicy nie został dotychczas opracowany plan ochrony ani plan zadań ochronnych.

Zgodnie z „Opisem założeń do opracowywanych projektów planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000: Łysogóry, Ostoja Jeleniowska, Góry Pieprzowe, Ostoja Żywnów, Kras Staszowski, Ostoja Brzeźnicka, Ostoja Pomorzany, Przełom Lubrzanki, Dolina Warkocza, Ostoja Barcza, Dolina Czarnej Nidy, Dolina Górnej Mierzawy, Dolina Mierzawy, Uroczysko Pięty, Lasy Skarżyskie, Ostoja Sieradowicka, Ostoja Sobkowsko-Korytnicka, Wzgórza Kunowskie, Dolina Kamiennej, Dolina Białej Nidy i Dolina Górnej Pilicy” opracowaniem projektu planu zadań ochronnych objęte zostaną tereny leżące poza gruntami zarządzanymi przez Państwowe Gospodarstwo Leśne Lasy Państwowe tj. fragmenty obszaru obejmujące w województwie śląskim, m. in. część gminy Szczekociny.

Głównym celem projektu planu jest wskazanie celów działań ochronnych, zagrożeń oraz działań ochronnych dla ww. siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt.

Przedmiotami ochrony w obszarze objętym opracowaniem planu zadań ochronnych są następujące siedliska przyrodnicze oraz gatunki zwierząt:

- 2330 Wydmy śródlądowe z murawami napiaskowymi (Corynephorus, Agrostis)

- 3130 Brzegi lub osuszane dna zbiorników wodnych ze zbiorowiskami z Littorelletea, Isoeto Nanojuncetea
- 3150 Starorzecza i naturalne eutroficzne zbiorniki wodne ze zbiorowiskami z Nympheion, Potamion,
- 3270 Zalewane muliste brzegi rzek z roślinnością Chenopodion rubri p.p. i Bidention p.p.,
- 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (Molinion),
- 6430 Ziołorośla górskie (Adenostylion alliariae) i ziołorośla nadrzeczne (Convolvuletalia sepium),
- 6510 Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (Arrhenatherion elatioris),
- 7140 Torfowiska przejściowe i trzęsawiska (przeważnie z roślinnością z Scheuchzerio-Caricete),
- 9170 Grąd środkowoeuropejski i subkontynentalny (Galio-Carpinetum, Tilio-Carpinetum)
- 91D0 Bory i lasy bagienne (Vaccinio uliginosi Betuletum Pubescentis, Vaccinio uliginosi Pinetum, Pino mugo Sphagnetum, Sphagno girgensohnii-Piceetum) i brzoźowo-sosnowe bagienne lasy borealne
- 91EO Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (Salicetum albo-fragilis, Populetum albae, Alnion glutinoso-incanae) i olsy źródliskowe,
- 91TO Sosnowy bór chrobotkowy (Cladonio-Pinetum i chrobotkowa postać Peucedano-Pinetum)
- 1014 poczwarówka zwężona *Vertigo angustior*
- 1016 poczwarówka jajowata *Vertigo moulinsiana*
- 4056 zatoczek łamliwy *Anissus vorticellus*
- 1084 pachnica dębowa *Osmoderma eremita*
- 1037 trzepla zielona *Ophiogomphus cecylia*
- 4038 czerwończyk fioletek *Lycaena helle*,
- 1060 czerwończyk nieparek *Lycaena dispar*
- 6177 modraszek telejus *Maculinea teleius*
- 6179 modraszek nausitous *Maculinea (Phengaris) nausithous*
- 1166 traszka grzebieniasta *Triturus cristatus (Triturus cristatus cristatus)*
- 1188 kumak nizinny *Bombina bombina*
- 1145 piskorz *Misgurnus fossilis*
- 1163 głowacz białopłetwy *Cottus gobio*

- 1098 minogi czarnomorskie *Eudontomyzon* spp.
- 1324 nocek duży *Myotis myotis*.

Dla ww. obszaru Natura 2000 przyjęto tymczasowe cele ochrony dla siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotami ochrony w obszarze Natura 2000, wynikających z warunków utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony.

Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk Natura 2000 o kodzie PLH240016 Suchy Młyn znajduje się na obrzeżach Jury Krakowsko-Częstochowskiej. Ostoja obejmuje torfowisko niskie w obrębie doliny Pilicy oraz odcinek Pilicy od ujścia Krzytnei do miejscowości Przyłęk. Ostoja ma łączną długość ok. 11 km. Pilica będąca największym lewym dopływem Wisły jest na tym odcinku nieuregulowana i płynie w głębokim, naturalnie wyżłobionym i silnie meandrującym korycie

Ostoja jest ostatnim, niezmeliorowanym odcinkiem górnego biegu rzeki Pilicy zachowanym z stosunkowo naturalnym stanie.

O naturalności doliny Pilicy świadczy duża mozaika siedlisk przyrodniczych, charakterystycznych dla terenów podmokłych i nadrzecznych oraz meandrujący charakter rzeki. Dolina jest tu płaska, w dużej części zabagniona, a w wielu miejscach zachowały się starorzecza. Dno doliny porastają niżowe łąki kośne, wśród których, w miejscach zabagnionych, rozwijają się torfowiska przejściowe i niskie m.in. torfowisko Białe Błota i Goleniowy. Rzeka płynie w głębokim, naturalnie wyżłobionym, silnie meandrującym korycie. Do krawędzi doliny dochodzą duże kompleksy leśne, wśród których spotkać można także priorytetowe siedliska lasów i borów bagiennych. Największym problemem w ostoi jest niekorzystna zmiana łąk ekstensywnie użytkowanych na ziołorośla, głównie o charakterze *Filipendulion*, a w dalszej konsekwencji zarastanie otwartych siedlisk murawowych przez samosiew drzew i krzewów.

Ostoja jest jednym z trzech istniejących w Polsce stanowisk języczki syberyjskiej - gatunku ważnego dla UE. W 2002 roku odnaleziono tu 100 pędów wegetatywnych oraz tylko 4 pędy kwitnące tej rośliny. Obszar charakteryzuje się ponadto cenną ichtiofauną. Na terenie ostoi odnotowano 2 gatunki ryb cennych dla europejskiej przyrody: głowacza białopłetwego i zanikającego w skali kraju przedstawiciela krągłoustych - minoga strumieniowego. Występuje tu 7 rodzajów siedlisk ważnych dla ochrony przyrody w Europie, które zajmują w sumie ponad 75% powierzchni ostoi. Połowę powierzchni ostoi pokrywają łąki użytkowane ekstensywnie. Występują tu również cenne torfowiska przejściowe oraz priorytetowe dla ochrony europejskiej przyrody - lasy łąkowe i nadrzeczne zarośla wierzbowe. Przedmiotami ochrony obszaru są siedliska przyrodnicze:

- 6230 Bogate florystycznie górskie i niżowe murawy bliźniczkowe
- 6410 Zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*)
- 6510 Ekstensywnie użytkowane niżowe łąki świeże (*Arrhenatherion*)
- 91E0* Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albae*, *Populetum albae*,

Alnenion glutinoso-incanae, olsy źródliskowe)

- a także jęczyczka syberyjska, minóg strumieniowy, minóg ukraiński, głowacz białopłetwy i wydra.
- Ponadto na terenie obszaru stwierdzono występowanie siedlisk przyrodniczych takich jak: 91D0 Bory i lasy bagienne, 9190 Kwaśne dąbrowy Quercetea robori-petraeae, bobra europejskiego.

Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 9 lutego 2023 r. ustanowiony został plan zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Suchy Młyn PLH240016 (DZ. URZ. WOJ. SLA 2023.1472). Plan ten został zmieniony Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 27 czerwca 2024 r., zmieniającym zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Suchy Młyn PLH240016 (DZ. URZ. WOJ. SLA 2024.4696).

Specjalny obszar ochrony siedlisk Natura 2000 PLH240033 Źródła Rajeczniczy obejmuje obszar źródliskowy Rajeczniczy. Na terenie gminy Szczekociny występuje tylko fragment obszaru Natura 2000 położonego w większej części na terenie gminy Irządze. W sąsiedztwie kilku strumieni dających początek Rajeczniczy wykształciły się przede wszystkim lasy łągowe reprezentujące łąg olszowo-jesionowy (Fraxino-Alnetum). Siedlisko w obszarze reprezentowane jest przez podtyp 91E0-3* Niżowy łąg jesionowo-olszowy (Fraxino-Alnetum), typowy dla płaskich teras dolin niewielkich cieków. Woda obecna jest przez cały rok płytko pod powierzchnią gruntu. Podłoże jest lekko zabagnione na skutek stagnowania wody. Spośród wszystkich typów łągów, łąg jesionowo-olszowy wykazuje najsilniejsze nawiązania do olsów.

Łągi zajmują zdecydowaną większość obszaru źródliskowego Rajeczniczy. W wyżej położonych miejscach, na przykład pasie wydm w północno-wschodniej części obszaru, występują drzewostany z dominacją sosny. W obszarze źródliskowym jednego ze strumieni dających początek Rajeczniczy znajduje się stanowisko zastępcze warzuchy polskiej (*Cochlearia polonica*).

Na terenie Ostoi, na obszarze ponad 100 hektarów, zachował się całkowicie zalesiony system hydrologiczny w postaci łączących się kilku śródleśnych strumieni. Co więcej, stan zachowania lasów łągowych należy w większości uznać za doskonały. Drzewostany osiągnęły nawet V klasę wieku, co w przypadku olszy czarnej stanowi górną granicę, a pozostałe warstwy fitocenozy są równie dobrze wykształcone, zarówno jeśli chodzi o skład gatunkowy, jak i o strukturę przestrzenną i warstwową. Jest to sytuacja bardzo rzadko spotykana nie tylko na terenie województwa śląskiego, lecz także na rozległych obszarach Polski środkowej i południowej, gdzie doliny rzeczne, a nawet doliny niewielkich strumieni zostały w większości wylesione, a siedliska leśne zostały zamienione na siedliska wilgotnych łąk kośnych.

Stanowisko warzuchy polskiej w źródłiskach Rajeczniczy jest w chwili obecnej jednym z trzech istniejących, a drugim co do wielkości, stanowisk tego gatunku. Dodatkowo, źródliskowy obszar Rajeczniczy zasiedla trwała populacja bobrów, których żeremia w istotny sposób kształtują warunki siedliskowe

lasu. Weryfikacja terenowa zasięgu siedlisk przyrodniczych wykazała występowanie trzech stanowisk siedliska przyrodniczego 91E0 Łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (*Salicetum albo-fragilis*, *Populetum albae*, *Alnenion glutinoso-incanae*, olsy źródliskowe). Zajmuje ono powierzchnię 106,70 ha, co stanowi ok. 91,5 % całkowitej powierzchni obszaru.

Plan zadań ochronnych dla tego obszaru został przyjęty Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 22 lutego 2018 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Źródła Rajeczniczy PLH240033 (DZ. URZ. WOJ. SLA 2018.1142). Zarządzenie to zostało zmienione:

- Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 1 grudnia 2022 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Źródła Rajeczniczy PLH240033 (DZ. URZ. WOJ. SLA 2022.8039),
- Zarządzeniem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 9 stycznia 2025 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Źródła Rajeczniczy PLH240033 (DZ. URZ. WOJ. SLA 2025.382).

W granicach gminy Szczekociny występuje 7 użytków ekologicznych obejmujących obszary torfowisk i bagien, które zostały scharakteryzowane w poniższej tabeli.

nazwa	data utworzenia	pow. (ha)	Wartość przyrodnicza	Cel ochrony	
Białe Błota	23.12.1997	3,56	torfowisko ze stanowiskami regionalnie rzadkich i ustępujących gatunków roślin	Celem ochrony jest zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych torfowiska ze stanowiskami regionalnie rzadkich i ustępujących gatunków roślin.	Granice użytku ekologicznego "Białe Błota" określa załącznik do uchwały Nr 221/XXXIV/2017 Rady Miasta i Gminy Szczekociny z dnia 20 czerwca 2017 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny torfowiska pod nazwą "Białe Błota" w gminie Szczekociny

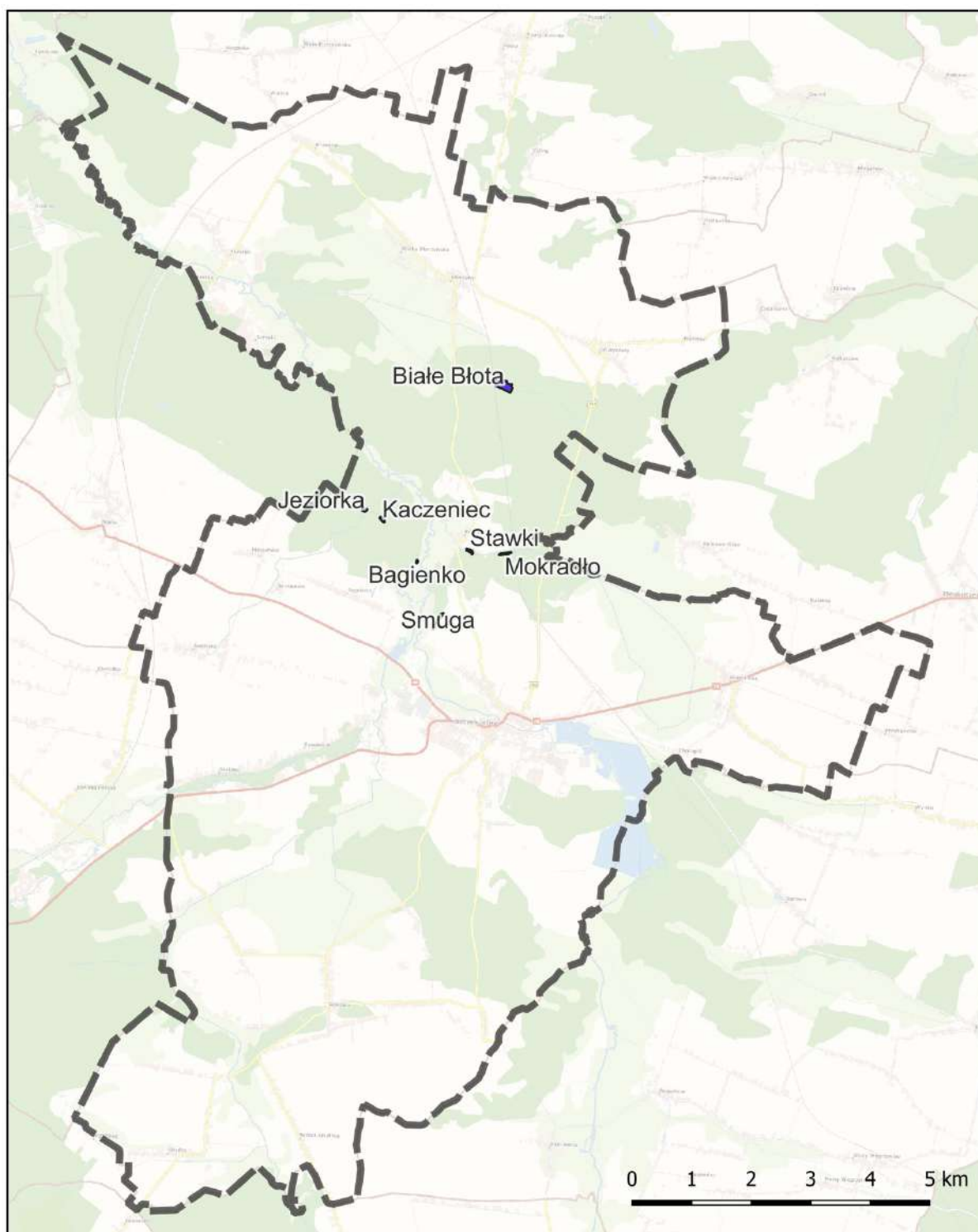
Mokradło	23.12.1997	0,5	Brak danych	Celem ochrony jest zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych bagna, ze stanowiskami regionalnie rzadkich i ustępujących gatunków roślin.	Granice użytku ekologicznego "Mokradło" określa załącznik do uchwały Nr 224/XXXIV/2017 Rady Miasta i Gminy Szczekociny z dnia 20 czerwca 2017 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny bagna pod nazwą "Mokradło" w gminie Szczekociny
Stawki	23.12.1997	0,41	Bagno ze stanowiskami regionalnie rzadkich i ustępujących gatunków roślin.	Celem ochrony jest zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych bagna ze stanowiskami regionalnie rzadkich i ustępujących gatunków roślin	Granice użytku ekologicznego "Stawki" określa załącznik do uchwały Nr 226/XXXIV/2017 Rady Miasta i Gminy Szczekociny z dnia 20 czerwca 2017 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny bagna pod nazwą "Stawki" w gminie Szczekociny
Smuga	23.12.1997	0,74	Bagno ze stanowiskami regionalnie rzadkich i ustępujących	Celem ochrony jest zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych bagna, ze	Granice użytku ekologicznego "Smuga" określa załącznik do uchwały Nr 225/XXXIV/2017 Rady Miasta i Gminy Szczekociny z dnia

			gatunków roślin	stanowiskami regionalnie rzadkich i ustępujących gatunków roślin.	20 czerwca 2017 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny bagna pod nazwą "Smuga" w gminie Szczekociny
Kaczeniec	23.12.1997	0,45	torfowisko ze stanowiskami regionalnie rzadkich i ustępujących gatunków roślin	Celem ochrony jest zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych torfowiska, ze stanowiskami regionalnie rzadkich i ustępujących gatunków roślin.	Granice użytku ekologicznego "Kaczeniec" określa załącznik do uchwały Nr 223/XXXIV/2017 Rady Miasta i Gminy Szczekociny z dnia 20 czerwca 2017 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny torfowiska pod nazwą "Kaczeniec" w gminie Szczekociny
Jeziorka	23.12.1997	0,29	torfowisko ze stanowiskami regionalnie rzadkich i ustępujących gatunków roślin	Celem ochrony jest zachowanie ze względów przyrodniczych, naukowych, dydaktycznych i krajobrazowych torfowiska, ze stanowiskami regionalnie rzadkich i ustępujących gatunków roślin	Granice użytku ekologicznego "Jeziorka" określa załącznik do uchwały Nr 222/XXXIV/2017 Rady Miasta i Gminy Szczekociny z dnia 20 czerwca 2017 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny torfowiska pod nazwą "Jeziorka" w gminie Szczekociny

Ba- gienko	23.12.1997	0,15	torfowisko ze stano- wiskami regionalnie rzadkich i ustępują- cych ga- tunków ro- ślin	Celem ochrony jest zachowanie ze względów przyrod- niczych, nauko- wych, dydaktycz- nych i krajobrazo- wych torfowiska, ze stanowiskami re- gionalnie rzadkich i ustępujących ga- tunków roślin	Granice użytku eko- logicznego "Ba- gienko" określa za- łącznik do Uchwały Nr 220/XXXIV/2017 Rady Miasta i Gminy Szczekociny z dnia 20 czerwca 2017 r. w sprawie uznania za użytek ekolo- giczny torfowiska pod nazwą "Ba- gienko" w gminie Szczekociny
---------------	------------	------	--	---	--

Wszystkie użytki ekologiczne występujące na terenie gminy zostały utworzone na mocy Rozporządzenia 33/96 Wojewody Częstochowskiego z dnia 23 grudnia 1996 r. w sprawie uznania za użytek ekologiczny (Dz. Urz. Woj. Częstochowskiego z 1996 r. Nr 2 poz. 6).

Sprawowanie nadzoru nad użytkami ekologicznymi powierzono Nadleśnictwu Koniecpol.

Legenda

- MIASTO I GMINA SZCZEKOCINY - GRANICA OPRACOWANIA
- UŻYTKI EKOLOGICZNE

Rysunek 17 Użytki ekologiczne

Dla użytków ekologicznych Uchwałami Rady Miasta i Gminy Szczekociny z dnia 20 czerwca 2017 r. wprowadzono następujące zakazy:

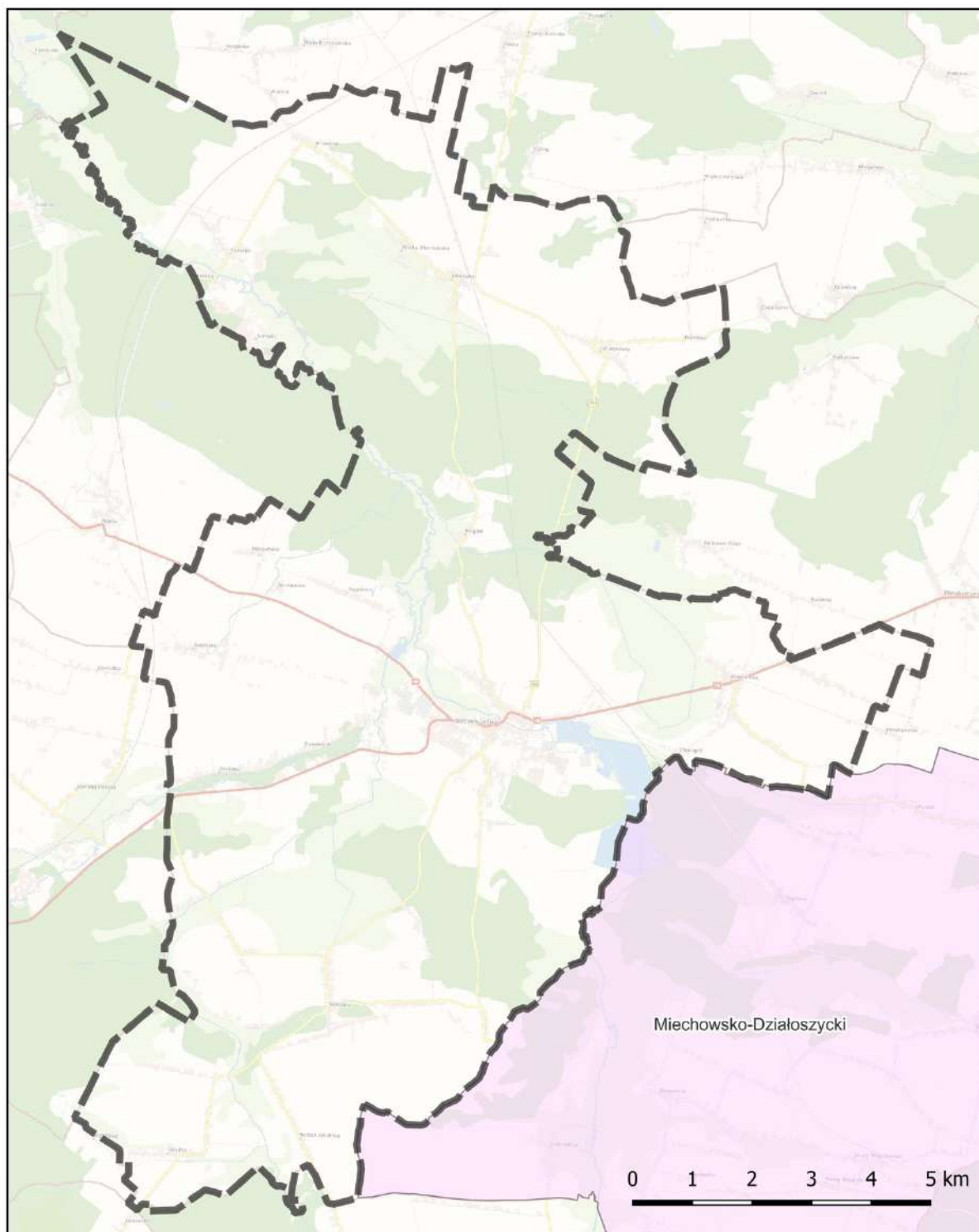
- niszczenia, uszkodzenia lub przekształcania obszaru;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym albo budową, odbudową, utrzymywaniem, remontem lub naprawą urządzeń wodnych;
- uszkodzenia i zanieczyszczenia gleby;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli zmiany te nie służą ochronie przyrody albo racjonalnej gospodarce rolnej, leśnej, wodnej lub rybackiej;
- likwidowania, zasypywania i przekształcania obszarów wodno-błotnych;
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia użytkowanych gruntów rolnych;
- zmiany sposobu użytkowania ziemi;
- umyślnego zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych oraz tarłisk i złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- zbioru, niszczenia, uszkodzenia roślin i grzybów na obszarach użytków ekologicznych, utworzonych w celu ochrony stanowisk, siedlisk lub ostoi roślin i grzybów chronionych;
- umieszczania tablic reklamowych.

Na terenie gminy Szczekociny występują drzewa pomnikowe, których większość została ustanowiona Rozporządzeniem Nr 23/94 Wojewody Częstochowskiego z dnia 30 grudnia 1994 r. w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. Woj. Częstochowskiego z 1995 r. Nr 2, poz. 5) oraz Rozporządzeniem Nr 4/96 Wojewody Częstochowskiego z dnia 6 lutego 1996 r. zmieniającym rozporządzenie w sprawie uznania za pomnik przyrody (Dz. Urz. Woj. Częstochowskiego z 1996 r. Nr 2, poz. 5). Łącznie ustanowionych zostało 11 pomników przyrody, które zostały scharakteryzowane w poniższej tabeli.

lp	Data utworzenia	Opis granicy	Typ tworu	Opis pomnika
1	1994-12-30	Park Pałacowy w Siedliskach	Wieloobiektowy - grupa drzew	1 szt. drzewa z gatunku Lipa drobnolistna (<i>Tilia cordata</i>) (pierwotnie 2 szt.)
2	1994-12-30	Obok Plebanii w Goleniowach	Wieloobiektowy - grupa drzew	Lipa drobnolistna 3 szt. (pierwotnie 5 sztuk) (<i>Tilia cordata</i>)

3	1994-12-30	Park Pałacowy w Siedliskach	Wieloobiektowy - grupa drzew	Wielogatunkowa grupa (11 szt.): lipa drobnolistna (2 szt.) - 390, 400 cm (zniesione w 2019 r.), dąb szypułkowy (2 szt.) - 450, 470 cm, jesion wyniosły (2 szt.) - 310, 360 cm, klon pospolity (1 szt.) - 350 cm, buk pospolity (2 szt.) - 220, 262 cm, choina kanadyjska (1 szt.) -
4	1994-12-30	Zespół Pałacowo-Parkowy w Szczekocinach	Jednoobiektowy	Jesion wyniosły (<i>Fraxinus excelsior</i>)
5	1994-12-30	Tęgobórz - ferma trzody chlewnej "Agrofirmy"	Jednoobiektowy	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)
6	1994-12-30	Drzewo rośnie - Nadleśnictwo Konięcpol, Leśnictwo Dębowiec, oddział 226m	Jednoobiektowy	Dąb szypułkowy (<i>Quercus robur</i>)
7	1994-12-30	Drzewo rośnie - Nadleśnictwo Konięcpol, Leśnictwo Dębowiec, oddział 226c	Jednoobiektowy	Daglezja zielona (<i>Pseudotsuga menziesii</i>)
8	1994-12-30	Drzewo rośnie - Nadleśnictwo Konięcpol, Leśnictwo Dębowiec, oddział 226m	Jednoobiektowy	Modrzew europejski (<i>Larix decidua</i>)
9	1996-02-06	Tęgobórz, przy drodze dojazdowej do fermy trzody chlewnej	Jednoobiektowy	Wiąz szypułkowy - <i>Ulmus laevis</i> (<i>Ulmus pedunculata</i> , <i>Ulmus effusa</i>)
10	2013-10-17		Jednoobiektowy	Lipa drobnolistna - <i>Tilia cordata</i>
11	1996-02-06		Jednoobiektowy	Lipa drobnolistna - <i>Tilia cordata</i>

Od strony południowo-wschodniej gmina Szczekociny graniczy z Miechowsko-Działoszyckim Obszarem Chronionego Krajobrazu. Miechowsko-Działoszycki Obszar Chronionego Krajobrazu wchodzi w granice mezoregionów Garbu Wodzisławskiego, Wyżyny Miechowskiej i w małym fragmencie Płaskowyżu Jędrzejowskiego (w okolicach Słupi Jędrzejowskiej), będących elementami makroregionu geograficznego Niecki Miechowskiej. Jest to ważny obszar wododziałowy Nidy, Pilicy i Wisły. W Miechowsko-Działoszyckim Obszarze Chronionego Krajobrazu zachowała się szata roślinna, która należy do najbardziej interesującej na terenie całej Niecki Nidziańskiej. Na jej bogactwo składają się lasy, wśród których największe znaczenie biocenotyczne, naukowe i dydaktyczne mają zbiorowiska grądowe i świetlistej dąbrowy.

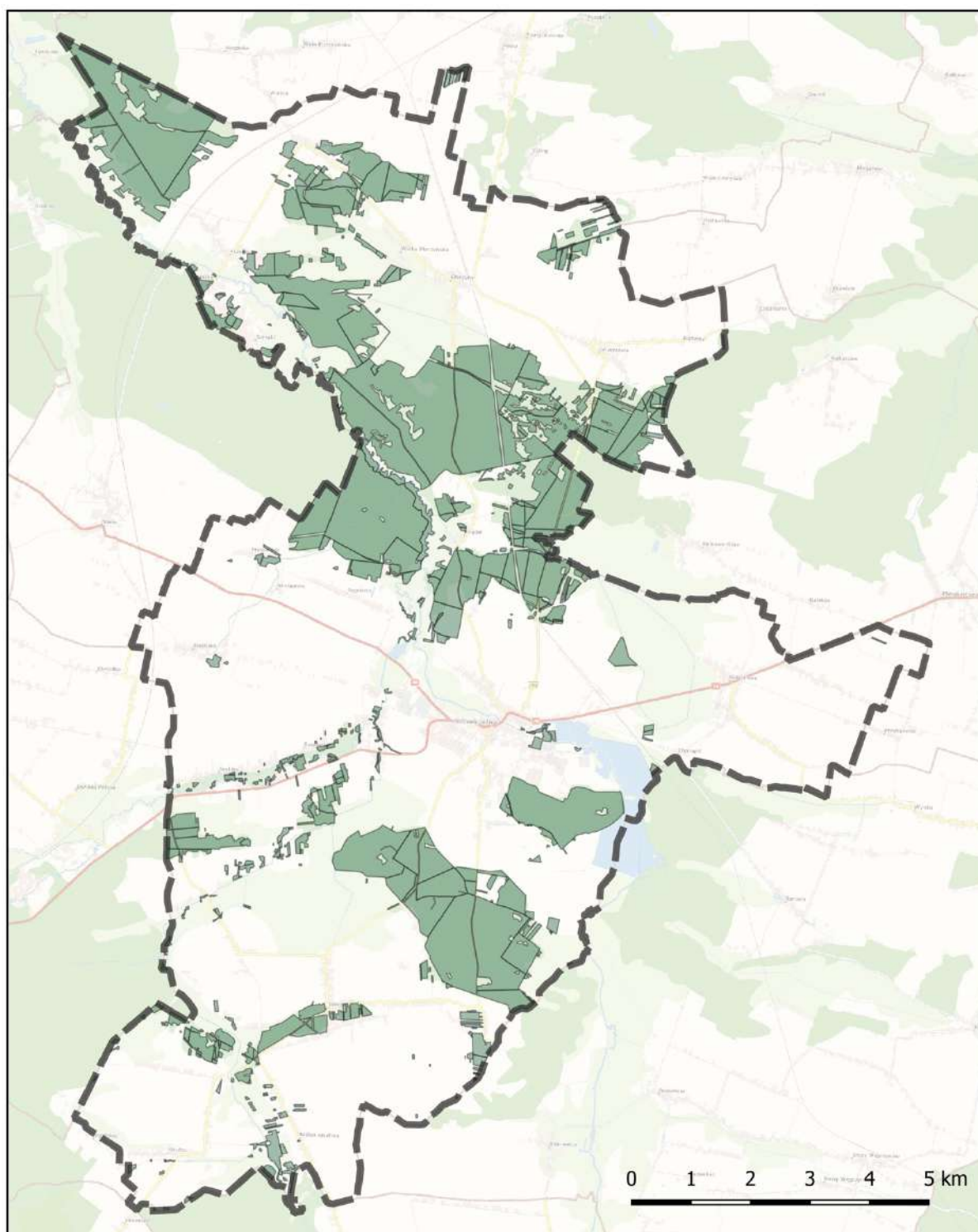

Legenda

- MIASTO I GMINA SZCZEKOCINY - GRANICA OPRACOWANIA
- OBSZARY CHRONIONEGO KRAJOBRAZU

Rysunek 18 Obszar chronionego krajobrazu

W zasięgu Miasta i Gminy Szczekociny znajduje się ponad 1889 ha gruntów własności Skarbu Państwa będących w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwa Koniecpol (rejestr gruntów, stan na 11.03.2025 r.), na których prowadzona jest gospodarka leśna. Dla tych terenów nadrzędne pozostają ustalenia zawarte w obowiązującym Planie Urządzenia Lasu sporządzonym dla Nadleśnictwa Koniecpol, dotyczące granic i powierzchni lasów, w tym lasów ochronnych, zgodnie z art. 20 ustawy o lasach (tekst jedn. Dz. U. z 2024 r. poz. 530 z zm.) w powiązaniu z art. 15 ust. 2 pkt 3 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Legenda

- MIASTO I GMINA SZCZKOCINY - GRANICA OPRACOWANIA
- LASY

Rysunek 19 Grunty leśne

3.4.2 Ochrona wód.

Ochrona zasobów wód podziemnych polega na działaniach zmierzających do zapewnienia zarówno dostatecznej ilości, jak też odpowiedniej jakości wód podziemnych, wykorzystywanych przez człowieka.

Wyróżnia się:

- ochronę ilościową, która polega na takiej eksploatacji wód podziemnych, aby nie następowało trwałe obniżenie ich zwierciadła i aby nie tworzyły się leje depresyjne,
- ochronę jakościową, czyli zabezpieczenie wód podziemnych przed zanieczyszczeniem lub skażeniem, poprzez niedopuszczanie do powstania ognisk skażeń i ochronę terenów ujęć wody.

Szczegółnej ochrony przed zanieczyszczeniami wymagają ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych dla celów zbiorowego zaopatrzenia ludności. Zasoby wodne podlegają ochronie przed zanieczyszczeniem oraz nadmierną i niewłaściwą eksploatacją. Temu celowi służą głównie przepisy ustaw Prawo wodne i Prawo ochrony środowiska, regulujące korzystanie z wód i zarządzanie wodami. Z punktu widzenia zagospodarowania przestrzennego szczególnie istotne są ograniczenia sposobu korzystania z nieruchomości w związku z ochroną wód przez ustanowienie obszarów ochronnych zbiorników wód podziemnych lub stref ochronnych źródeł i ujęć wody na podstawie ustawy – Prawo wodne.

Cały obszar gminy znajduje się w obrębie trzech udokumentowanych głównych zbiorników wód podziemnych GZWP nr 408 Niecka Miechowska (część NW), GZWP nr 326 Zbiornik Częstochowa (E) oraz GZWP nr 409 Niecka Miechowska (część SE). Zbiorniki te są zasilane bezpośrednio z infiltracji wód opadowych oraz pośrednio przez wody rzeczne.

Istotnym zagrożeniem dla wód powierzchniowych i podziemnych jest niewystarczający stopień skanalizowania gminy. Wg danych GUS w 2023 r. tylko 29,3% budynków mieszkalnych w gminie było podłączonych do sieci kanalizacyjnej. Na terenach gminy nieobjętych systemem kanalizacji sanitarnej ścieki gromadzone są w zbiornikach bezodpływowych (szambach), ale wykorzystywane są również przydomowe oczyszczalnie ścieków.

3.4.3 Ochrona lasów oraz gruntów rolnych i leśnych.

Na terenie gminy powierzchnia gruntów leśnych wynosi 3 112,09 ha, w tym:

- na terenie miasta - 222,88 ha,
- na terenie wiejskiej części gminy – 2 889,21 ha.

Powierzchnia gruntów leśnych stanowi ok. 23% terenu gminy.

Na terenie gminy przeważają lasy własności Skarbu Państwa w administracji Lasów Państwowych. Lasy w gminie Szczekociny zarządzane są przez Nadleśnictwo Koniecpol.

Lasy Nadleśnictwa Koniecpol leżą w Małopolskiej Krainie Przyrodniczo-leśnej (dzielnicy Wyżyny Środokowo-Małopolskiej), w zlewiskach rzek Białki, Krztyni, Pilicy i Nidy.

W Nadleśnictwie stwierdzono występowanie 17 typów siedliskowych lasu, należących do siedlisk nizinnych i wyżynnych. Bory łącznie w Nadleśnictwie zajmują 82% powierzchni leśnej, przy czym bory mieszane 41,9%, lasy mieszane 9%, lasy 2%, olsy 6%. Powierzchnia lasów łągowych w skali Nadleśnictwa jest znikoma i nie przekracza 0,1%. Bór i lasy wyżynne zajmują łącznie 0,7% powierzchni Siedliska wyżynne położone są w zasięgu obrębu Szczekociny w jego południowo - zachodniej części.

Wśród lasów ochronnych w gminie występują lasy wodochronne, których celem jest regulacja stosunków hydrologicznych w zlewni. Podział na kategorie ochronności Nadleśnictwa Koniecpol przyjęty został zgodnie z Zarządzeniem nr 69 MOŚZNiL z dnia 29 maja 1996 r. zweryfikowanym o ustalenia Planu Urządzania Lasu na lata 1995-2004 oraz Zarządzeniem nr 49 MOŚZNiL z dnia 10 kwietnia 1998 r. zatwierdzające ww. plan. Podział na kategorie ochronności w obrębie Szczekociny przedstawia się następująco:

- lasy wodochronne 1796,88 ha,
- lasy położone w granicach administracyjnych miast i w odległości do 10 km od granic administracyjnych miast liczących ponad 50 tys. mieszkańców 3,09 ha,
- lasy stanowiące cenne fragmenty rodzimej przyrody 10,61 ha,
- lasy położone na stałych powierzchniach badawczych i doświadczalnych GPW 28,71 ha.

Ogólna powierzchnia gruntów rolnych w gminie Szczekociny wynosi 8 004,25 ha, w tym:

- na terenie miasta – 1 182,1 ha, w tym grunty orne – 817,65 ha
- na terenie wiejskiej części gminy - 6 822,15 ha, w tym gruntów ornych – 6 033,82 ha.

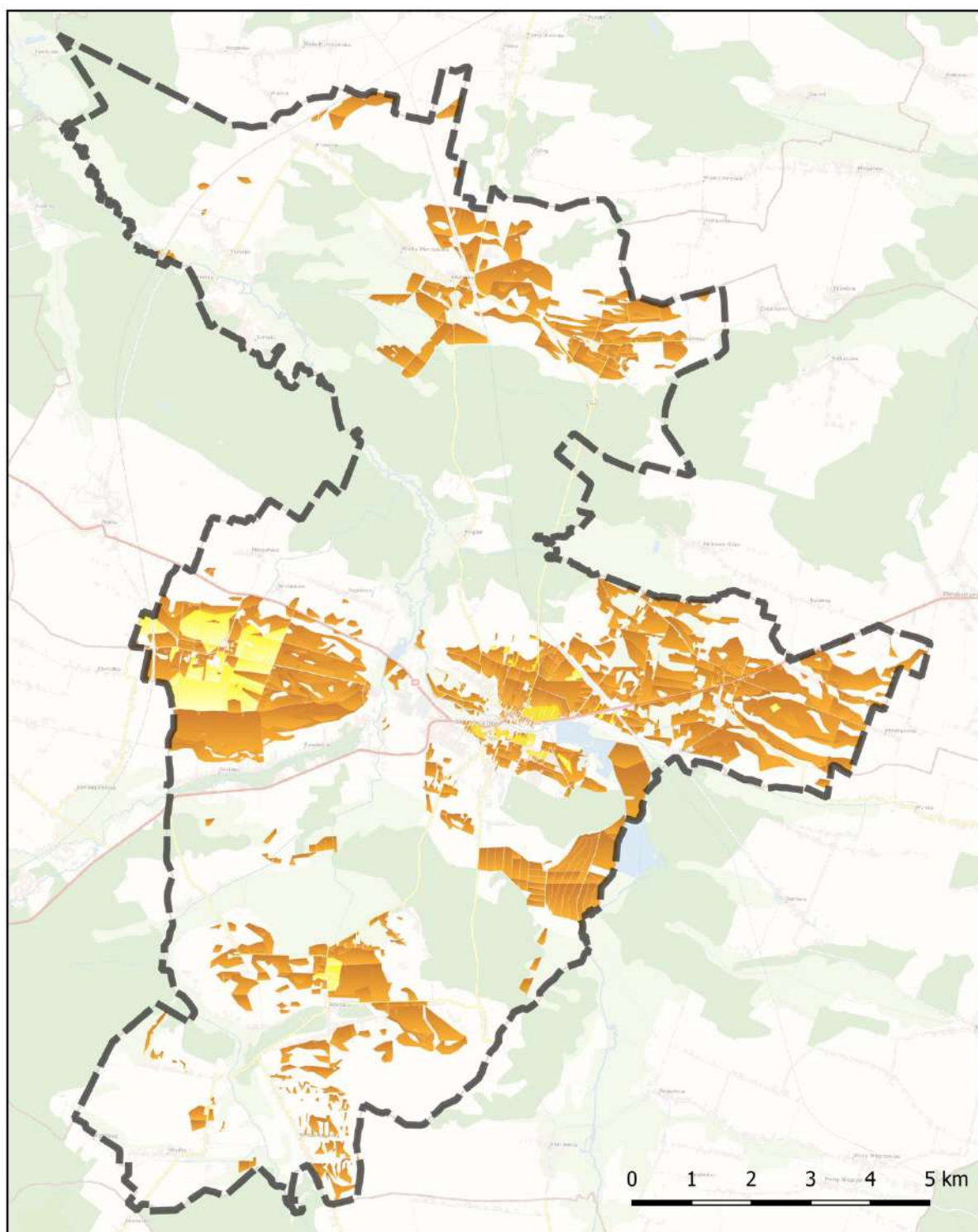
Przeważającą część gruntów rolnych stanowią grunty orne – 6 851,47 ha, co stanowi 85% gruntów rolnych w gminie.

Na terenie gminy jakość gleb jest średnia. Powierzchnia gruntów rolnych II i III klasy bonitacyjnej wynosi łącznie 2 796,5 ha, w tym:

- na terenie miasta - 616,06 ha,
- na terenie wiejskiej części gminy – 2 180,44 ha.

Gleby II i III klasy bonitacyjnej stanowią ok. 35% powierzchni gruntów rolnych w całej gminie.

Grunty te na obszarze wiejskiej części gminy są objęte ochroną na podstawie art. 7 ust. 2 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Legenda

MIASTO I GMINA SZCZEKOCINY - GRANICA OPRACOWANIA

GRUNTY ROLNE :

UŻYTKI KLASY II

UŻYTKI KLASY III

Rysunek 20 Grunty rolne - użytki klas II-III

3.5 Zagrożenia środowiska, źródła zagrożeń.

3.5.1 Zagrożenia dla gleb i powierzchni ziemi.

Istotnym zagrożeniem dla gleb i powierzchni ziemi są procesy erozyjne na otwartych wylesionych powierzchniach. Zagrożenie erozją wietrzną gleb obniżające jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej jest efektem wieloczynnikowej degradacji powierzchni ziemi: deficytu wód powierzchniowych, zakwaszenia gleb spowodowanego zanieczyszczeniem powietrza, zabiegów agrotechnicznych. Do intensyfikacji procesów erozyjnych przyczynia się rzeźba terenu, warunki klimatyczne a także przekształcenie powierzchni terenu związane z rozwojem zabudowy.

Źródłem zanieczyszczenia gleb mogą być miejsca składowania odpadów, zbiorniki i urządzenia przeładunkowe materiałów niebezpiecznych, ścieki odprowadzane do gruntu bez właściwego oczyszczenia, nadmierne nawożenie. W glebie akumulują się zanieczyszczenia pochodzące z atmosfery – opady pyłu oraz zanieczyszczeń chemicznych, jak wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne, przenoszone często na duże odległości. Emisje te pochodzą z działalności przemysłowej, energetyki, metalurgii, chemii itp. Ponadto skażenie gruntu może nastąpić w pobliżu tras komunikacyjnych w wypadku awarii środków transportu przewożących niebezpieczne materiały i zakładach przemysłowych w wypadku awarii urządzeń lub niewłaściwej eksploatacji instalacji.

Nawożenie terenów upraw rolnych nawozami mineralnymi prowadzi do stopniowej degradacji gleby. W wyniku ich stosowania następuje zanikanie humusu w ziemi, bez możliwości jego odnowienia. Istotnym zagrożeniem jest przekształcenie powierzchni terenu i zmiana jego funkcji z rolniczej na przemysłową, mieszkaniową, usługową. Po zabudowaniu tych terenów nigdy nie zostaną one przywrócone do użytkowania rolniczego.

Zgodnie z informacją zawartą w Prognozie oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego opracowanej w maju 2020 r., przez Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska dla obszaru położonego w zlewni Pilicy określono ryzyko związane z wystąpieniem suszy atmosferycznej oceniając je jako słabe lub umiarkowane. Jako największe zagrożenie określono natomiast wystąpienie suszy glebowej, zwłaszcza na obszarze w okolicy Szczekocin. Tereny te oznaczono jako bardzo narażone oraz silnie narażone na wystąpienie zjawiska.

3.5.2 Zagrożenia dla wód podziemnych i powierzchniowych.

Głównym zagrożeniem dla wód powierzchniowych i podziemnych jest odprowadzanie do nich niewłaściwie oczyszczonych ścieków oraz ich zanieczyszczenie w wyniku przedostania się substancji niebezpiecznych do gruntu lub bezpośrednio do wód w wypadku awarii lub wypadków drogowych. Skutkiem zanieczyszczeń wód powierzchniowych i podziemnych poprzez nieuporządkowaną gospodarkę ściekową jest powstanie nieodwracalnych zmian we florze i faunie, powstanie skażeń i deficytów wodnych.

Poszerzenie terenów osadniczych związane z powstawaniem dodatkowych miejsc wytwarzania ścieków i odpadów stałych, w rejonach nowych obiektów przeznaczonych na stały lub czasowy pobyt ludzi oraz dla działalności produkcyjnej i gospodarczej może niekorzystnie wpłynąć na stan sanitarny wód powierzchniowych i podziemnych w przypadku niewłaściwie prowadzonej gospodarki ściekowej i odpadami, zwłaszcza w rejonach o podwyższonym poziomie wód gruntowych.

Zagrożeniem dla wód powierzchniowych i podziemnych są także nawozy wypłukiwane przez wody opadowe z terenów rolniczych.

Negatywne oddziaływania tras komunikacyjnych będą również dotyczyć możliwości zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych przez ścieki spływające z pasa drogowego. Ścieki deszczowe z dróg i parkingów mogą zanieczyszczać wody powierzchniowe i podziemne głównie substancjami ropopochodnymi splukiwanymi z nawierzchni, co może stanowić zagrożenie dla znajdujących się tu zbiorników GZWP.

Do głównych zagrożeń związanych z wodami na terenie gminy Szczekociny można zaliczyć: zanieczyszczenie wód powierzchniowych i podziemnych przez zanieczyszczenia pochodzenia komunikacyjnego, ze stacji paliw, obszarów magazynowo – usługowych i innych, a także zanieczyszczenie atmosferyczne (związane z emisją zanieczyszczeń do atmosfery i ich opadem).

Oprócz zagrożeń dotyczących zanieczyszczenia zarówno wód powierzchniowych jak i podziemnych (często powstałych w tych samych okolicznościach), negatywnym zjawiskiem jest również systematyczne obniżanie poziomów wodonośnych, które jest związane z rozwojem zagospodarowania miasta, a co za tym idzie ze stosowaniem odwodnień, w związku z płytkim występowaniem wód podziemnych. Problem obniżania się zwierciadła wód podziemnych jest już obserwowany na terenie torfowiska Królewskie Bagno, które w wyniku przeprowadzonej melioracji uległo przesuszeniu. Dużym zagrożeniem zasobów wodnych są też zabiegi irygacyjne stosowane przez właścicieli ogrodów. Jest to o tyle niebezpieczne, że ogrody są tym intensywniej podlewane, im głębsza jest niżówka hydrologiczna. Zagrożenia środowiskowe (wodne) mogą być wynikiem nasilonego procesu inwestycyjnego bez planowego rozwiązania gospodarki wodno-ściekowej (kanalizacja deszczowa), w wyniku czego dochodzi do podtopień posesji.

Zły stan czystości wód powierzchniowych na terenie gminy może powodować ograniczenie możliwości ich wykorzystania do celów rekreacyjnych, uprawiania sportów wodnych oraz do urządzania zorganizowanych kąpielisk.

3.5.3 Zagrożenia dla powietrza.

Na terenie gminy głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza są:

- niska emisja (emisja substancji toksycznych pochodzących z procesów spalania paliw takich jak węgiel kamienny i koks, ze znacznym udziałem asortymentów węgla niskiej jakości, m. in. mułów węglowych),

- komunikacyjne źródła zanieczyszczeń (lokalny wzrost poziomu zanieczyszczeń na obszarach przylegających do dróg związany z postępującym wzrostem natężenia ruchu tranzytowego i lokalnego na drogach wojewódzkich, na drogach powiatowych, w połączeniu z niewystarczającymi parametrami i złym stanem technicznym dróg)
- emisja przemysłowa, w tym także transgraniczna (napływ zanieczyszczeń z terenów przemysłowych, w tym także znajdujących się poza terenem gminy).

Stan sanitarny powietrza na terenie gminy kształtowany jest przede wszystkim przez emisję z indywidualnych gospodarstw domowych oraz przez emisję z dróg.

W obszarach sąsiadujących z drogami wzrastają stężenia zanieczyszczeń spowodowanych spalaniem paliw samochodowych, w tym dwutlenku azotu, tlenku węgla, węglowodorów alifatycznych i aromatycznych, pyłów, dwutlenku siarki oraz związków ołowiu. Największe stężenia utrzymują się w pobliżu drogi.

3.5.4 Zagrożenia dla roślin i zwierząt.

Prawidłowe funkcjonowanie systemu przyrodniczego mogłoby zakłócać powstanie barier, które przegradzałyby korytarze ekologiczne i wywoływałyby brak łączności przestrzennej pomiędzy obszarami węzłowymi.

Największe liniowe bariery ekologiczne przecinające korytarze i ciągi ekologiczne oraz zakłócające ich prawidłowe funkcjonowanie stanowią przede wszystkim drogi, linie energetyczne oraz zwarta zabudowa. Wszystkie drogi jezdne mają negatywny wpływ na obszar, na którym się znajdują, co jest związane między innymi ze spływem środków utrzymania nawierzchni drogi w okresie zimowym, spalinami lub naruszeniem szlaków migracyjnych fauny. Ewentualna rozbudowa liniowej infrastruktury komunikacyjnej może ograniczyć możliwości migracyjne fauny, a także stanowić zagrożenie dla ciągłości przestrzennej systemów ekologicznych w miejscach, w których układy drogowe krzyżują się z elementami sieci przyrodniczej, przyczyniając się do fragmentacji siedlisk i powstawania izolowanych „wysp ekologicznych”. Utrudnia to przepływ materii, energii i informacji genetycznej pomiędzy węzłami, co z kolei skutkuje zakłóceniem równowagi ekologicznej i prowadzi do obniżenia sprawności funkcjonowania całego systemu przyrodniczego.

Intensywną rozbudowę układu osadniczego mogą odczuć najbardziej obszary o wysokich walorach przyrodniczych, wrażliwe na zanieczyszczenia zbiorowiska leśne lub roślinności łąkowej, znajdujące się w najbliższym sąsiedztwie dróg. Ułatwiony dostęp komunikacyjny może skutkować także wzrostem intensywności penetracji naturalnych siedlisk. Rozwój systemów komunikacyjnych może spowodować wzrost presji turystycznej na obszary najcenniejsze przyrodniczo i atrakcyjne turystycznie, gdyż dotarcie do nich zostanie ułatwione.

Zagrożenie dla zasobów przyrodniczych gminy dotyczy przede wszystkim cennych przyrodniczo obszarów gminy, położonych w obszarach Natura 2000 oraz w obszarze użytków ekologicznych. W rejonach

pozostałych obszarów gminy nie zaobserwowano szczególniejszych zagrożeń zarówno dla flory, jak i fauny poza standardowymi zagrożeniami związanymi z użytkowaniem dróg, niską emisją zanieczyszczeń z gospodarstw domowych itp.

Największym zagrożeniem dla flory i fauny hydrofilnej byłaby również ingerencja w poziom wód gruntowych. Opadnięcie ich poziomu przesuszy dotychczas wilgotne podłoże, co uniemożliwi roślinom i zwierzętom o najwyższym spektrum siedliskowym przetrwanie w nowych, niesprzyjających warunkach. Znaczącym zagrożeniem dla równowagi biologicznej byłoby również ingerencja w naturalne funkcjonowanie lasów łągowych stanowiących biologiczną obudowę cieków.

3.5.5 Zagrożenia dla krajobrazu.

W chwili obecnej brak jest naturalnych zagrożeń dla krajobrazu. Zagrożenia pojawiają się ze strony człowieka na skutek nieprzemyślanej i nieracjonalnej działalności gospodarczej. Antropogeniczne zmiany w krajobrazie, związane przede wszystkim z przeznaczeniem terenu pod różne formy zainwestowania mogą doprowadzić do obniżenia walorów krajobrazowych oraz naruszenia harmonii otoczenia. W odniesieniu do obszaru objętego opracowaniem szczególne zagrożenie może stanowić lokalizacja obiektów stanowiących nowe dominanty przestrzenne i wysokościowe w miejscach eksponowanych widokowo, nieumiejętne kształtowanie przestrzeni i form architektonicznych połączone z brakiem szacunku dla istniejącej szaty roślinnej oraz realizacja obiektów budowlanych o nieestetycznej formie architektonicznej.

Do obniżenia walorów krajobrazowych przyczynia się również degradacja pozostałych komponentów środowiska, zwłaszcza zanieczyszczenie wód i powietrza oraz zubożenie szaty roślinnej. Szczególnie istotne dla zachowania i poprawy walorów krajobrazowych omawianego obszaru będzie kształtowanie zieleni towarzyszącej zabudowie, która powstanie w przyszłości.

3.5.6 Zagrożenia dla klimatu.

Pokrycie terenu, sposób użytkowania i uwilgocenie podłoża mają charakter czynników klimatu kształtujących jego charakter w mikroskali i w skali lokalnej, głównie poprzez wpływ na zmianę bilansu cieplnego podłoża. Lokalne czynniki rzutują na stan atmosfery bezpośrednio nad określonym rodzajem podłoża, rzadko tylko ich skutki są przenoszone na dalsze okolice. Roślinność oddziałuje bezpośrednio na klimat w mikroskali. Jednak lokalne oddziaływanie powoduje tylko niewielką modyfikację rezultatów działania czynników geograficznych i cyrkulacyjnych.

Zagrożenia dla lokalnego klimatu są związane wyłącznie z globalnymi tendencjami zmian klimatycznych. Brak lokalnych czynników wpływających w sposób negatywny na klimat.

3.5.7 Hałas.

Wzrost poziomu lub powstawanie nowych źródeł hałasu dotyczy przede wszystkim rejonów występowania działalności produkcyjnej i usługowej, dróg o dużym nasileniu ruchu i terenów kolejowych.

Hałas przemysłowy powodowany jest eksploatacją instalacji lub urządzeń związanych z prowadzoną działalnością przemysłową. W przypadku przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu przez zakłady przemysłowe, wydawane są dla zakładu decyzje o dopuszczalnym poziomie hałasu (odrębnie dla pory dziennej i nocnej). Uciążliwość hałasu emitowanego z obiektów przemysłowych zależy między innymi od ich ilości, czasu pracy czy odległości od terenów podlegających ochronie akustycznej.

Obiekty przemysłowe lub usługowe mogą stanowić źródła hałasu powodującego przekroczenia dopuszczalnego poziomu hałasu na terenach zabudowy mieszkaniowej. Na terenie gminy Szczekociny występuje niewielka liczba zakładów przemysłowych. Hałas generowany w zakresie przemysłu ma na terenie gminy Szczekociny charakter lokalny.

Największym problemem związanym z hałasem przemysłowym jest emisja z przedsiębiorstw nieposiadających żadnych zabezpieczeń akustycznych. Szczególnie uciążliwe i konfliktogenne jest funkcjonowanie zakładów przemysłowych położonych w pobliżu zabudowy mieszkaniowej – wśród mieszkańców często pojawia się dyskomfort akustyczny. Poziom emisji hałasu przemysłowego w dużej mierze zależy od stosowanego procesu technologicznego i wykorzystywanych w nim maszyn i urządzeń. Najczęściej stosowanymi zabezpieczeniami są: wyciszenia i wygłuszenia maszyn, kabiny dźwiękoszczelne, obudowy akustyczne, tłumiki, ekrany akustyczne.

W zakresie hałasu kolejowego poprawa dotychczasowych warunków akustycznych jest możliwa poprzez modernizację i właściwe utrzymanie torowisk oraz taboru kolejowego. Rozwiązaniem byłoby zastosowanie nowoczesnych zestawów kołowych i hamulcowych, jak też nowe rozwiązania torowiska ograniczające hałas i drgania.

Największym źródłem hałasu w gminie jest układ komunikacyjny, w tym głównie drogi krajowe i droga wojewódzka. Pozostałe drogi emitują znacznie mniejszą ilość hałasu. Na stopień zagrożenia hałasem poza intensywnością ruchu pojazdów wpływa także stan techniczny dróg.

Drogi stanowią główne osie układu komunikacyjnego gminy. Drogi te prowadzą zarówno ruch lokalny, jak i tranzyt. Na stopień zagrożenia hałasem poza intensywnością ruchu pojazdów wpływa także stan techniczny dróg.

Do jednych z zadań WIOŚ w Katowicach należy ocena stanu akustycznego na terenie województwa śląskiego. Ocena jest przeprowadzana w oparciu o pomiary równoważnego poziomu dźwięku dla pory dnia i nocy dla dwóch rodzajów hałasu w środowisku (przemysłowego i drogowego). Na terenie Gminy Szczekociny nie były w ostatnich latach prowadzone pomiary hałasu drogowego.

Do zmniejszenia emisji hałasu z transportu drogowego przyczynić się może realizacja obwodnicy miejscowości Szczekociny i Goleniowy w ciągu drogi krajowej DK78.

Realizacja obwodnicy jest ujęta w Programie Budowy 100 Obwodnic na lata 2020-2030. Program ten jest średniookresowym dokumentem programowym w sektorze infrastruktury dróg krajowych, przyjętym przez Radę Ministrów w Uchwale Nr 46/2021 z dnia 13 kwietnia 2021 r. Określa cele i priorytety inwestycyjne w zakresie rozbudowy sieci dróg krajowych, uwzględniając budowę nowych odcinków autostrad, dróg ekspresowych, przebudowy odcinków dróg krajowych, jak i budowę obwodnic.

Celem Programu jest budowa drogowych obejść miejscowości zapewniających efektywne funkcjonowanie drogowego transportu osobowego i towarowego, a także poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego i jakości życia mieszkańców. Cele szczegółowe obejmują zwiększenie płynności przejazdu po drogach krajowych oraz wzrost bezpieczeństwa ruchu drogowego.

Realizacja obwodnicy powinna odciążyć Szczekociny oraz Goleniowy od ruchu tranzytowego oraz przyczynić się do wzrostu poziomu bezpieczeństwa w tych miejscowościach oraz ograniczenia uciążliwości związanych z intensywnym ruchem pojazdów mechanicznych (hałas, drgania, zanieczyszczenia powietrza).

Pozostałe drogi znajdujące się na terenie gminy obsługują przede wszystkim ruch lokalny i emitują znacznie mniejszą ilość hałasu.

W celu zmniejszenia emisji hałasu nawierzchnie dróg powinny być utrzymywane w dobrym stanie.

Podczas budowy i remontów dróg powinny być wykorzystywane tzw. ciche nawierzchnie, które dzięki zwiększonej zawartości wolnych przestrzeni wpływają istotnie na zmniejszenie emisji hałasu.

Jednym ze sposobów na zmniejszenie emisji hałasu jest zachęcenie do korzystania z transportu zbiorowego, rowerowego oraz zapewnienie bezpieczeństwa pieszym.

3.5.8 Pola elektromagnetyczne.

Najpowszechniej występującymi instalacjami będącymi źródłem pól elektromagnetycznych są stacje i linie elektroenergetyczne oraz instalacje radiokomunikacyjne takie jak stacje bazowe telefonii komórkowej oraz stacje radiowe i telewizyjne.

Ustawa Prawo ochrony środowiska zawiera podstawowe regulacje prawne, dotyczące ochrony środowiska przed polami elektromagnetycznymi. Zgodnie z art. 121 tej ustawy ochrona przed polami elektromagnetycznymi polega na zapewnieniu jak najlepszego stanu środowiska przez:

- utrzymanie poziomów pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach;
- zmniejszanie poziomów pól elektromagnetycznych co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

Na terenie gminy Szczekociny źródła promieniowania niejonizującego stanowią:

- linie i stacje elektroenergetyczne wysokich i średnich napięć, w tym: napowietrzna

elektroenergetyczna linia najwyższych napięć 220 kV, linie napowietrzne wysokiego napięcia 110 kV,

- urządzenia radiokomunikacyjne,
- radionawigacyjne i radiolokacyjne.

Projektant i użytkownik urządzeń wytwarzających pola elektromagnetyczne ma obowiązek stosowania technicznych i organizacyjnych środków eliminujących zagrożenia środowiska i zdrowia ludzi. Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 17 grudnia 2019 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. z 2019 r. poz. 2448) określa dopuszczalne poziomy pól elektromagnetycznych w środowisku, zróżnicowane dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową oraz miejsc dostępnych dla ludzi. Są one zależne od częstotliwości i rodzaju pracy źródeł. Przez tereny przeznaczone pod zabudowę mieszkaniową rozumie się tereny, dla których taką funkcję przewidziano w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego.

Oddanie do użytkowania stacji bazowej wymaga uzyskania pozwolenia na emitowanie pól elektromagnetycznych do środowiska, na podstawie przeprowadzonych wstępnych pomiarów wielkości emisji z instalacji. Poziom pól elektromagnetycznych nie może przekraczać wartości dopuszczalnych określonych w obowiązujących przepisach szczególnych, przy czym inne poziomy pól elektromagnetycznych obowiązują dla terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową, a inne dla pozostałych terenów - jak dla miejsc dostępnych dla ludzi.

Na terenie Gminy Szczekociny głównym źródłem promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego jest sieć niskiego napięcia wykonana jako kablowo-napowietrzna.

Źródłami emisji promieniowania elektromagnetycznego na terenie Gminy są również stacje bazowe telefonii komórkowej. Na terenie gminy Szczekociny zlokalizowane są stacje bazowe telefonii komórkowej w miejscowościach Rokitno, Szczekociny (2 stacje), Wólka Starzyńska, Goleniowy, Bógdał (2 stacje), Brzostek.

Zasięgi występowania pól elektromagnetycznych o wartościach granicznych w otoczeniu stacji bazowych telefonii komórkowych są zależne od mocy doprowadzanej do anten i charakterystyki promieniowania tych anten.

3.5.9 Zagrożenie poważną awarią.

Ustawa Prawo ochrony środowiska definiuje pojęcie poważnej awarii – rozumie się przez to zdarzenie, w szczególności emisję, pożar lub eksplozję, powstałą w trakcie procesu przemysłowego, magazynowania lub transportu, w których występuje jedna lub więcej niebezpiecznych substancji, prowadzące do natychmiastowego powstania zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub zagrożenia środowiska albo prowadzące do powstania takiego zagrożenia z opóźnieniem.

Rozporządzenie Ministra Rozwoju z dnia 29 stycznia 2016 r. (Dz. U. z 2016 poz. 138) określa rodzaje i ilości znajdujących się w zakładzie substancji niebezpiecznych, decydujących o zaliczeniu zakładu do zakładu o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

Na terenie gminy Szczekociny ani w jej sąsiedztwie nie występują takie obiekty.

W obszarze objętym opracowaniem ewentualnym zagrożeniem dla środowiska mogą być również wypadki komunikacyjne i awarie pojazdów przewożących tranzytem materiały niebezpieczne.

4. Diagnoza stanu i funkcjonowania środowiska.

4.1 Ocena odporności środowiska na degradację i zdolności do regeneracji.

W przestrzeni gminy Szczekociny można wyodrębnić tereny w mniejszym lub większym stopniu odporne na degradację środowiska.

Lokalizacja terenów podmokłych, porośniętych przyrodniczo najcenniejszą, w skali analizowanego obszaru, roślinnością raczej zapewnia im niezagrożone degradacją funkcjonowanie. Jedynym zagrożeniem byłaby tutaj jakakolwiek działalność wpływająca na zmianę stosunków wodnych.

Środowisko przyrodnicze na omawianym obszarze zostało w znacznej części przekształcone, z uwagi na rolnicze wykorzystanie terenu, realizację zabudowy oraz dróg, kolei i sieci infrastruktury technicznej. Wśród obecnie występujących elementów negatywnie oddziałujących na środowisko wyróżnia się przebiegające przez gminę dwie drogi krajowe, droga wojewódzka (emisja hałasu), linie kolejowe (emisja hałasu), niewystarczające skanalizowanie gminy (przenikanie szkodliwych substancji z nieuszczelnionych zbiorników bezodpływowych do warstw wodonośnych). Obszarami wysoce wrażliwymi na wszelkie zmiany warunków przyrodniczych i krajobrazowych są doliny rzeczne, obszary źródliskowe, bagna i mokradła. Na degradację narażone są wody powierzchniowe i podziemne, fauna i flora oraz lokalne walory krajobrazowe.

Zaburzona równowaga biologiczna w dużym stopniu ograniczyła zdolności regeneracyjne i odporność na dalszą degradację środowiska przyrodniczego. Tym cenniejsze stają się na danym terenie ostoje naturalnych i półnaturalnych fitocenoz, będące bazą genetyczną dla procesów renaturalizacji na siedliskach o jedynie częściowo zaburzonej równowadze biologicznej. Przyrodniczo najcenniejsze obszary zostały wskazane do zachowania w dotychczasowym stanie w ramach obszarów objętych ochroną przyrody w formie obszarów Natura 2000 i użytków ekologicznych.

Elementem wpływającym pozytywnie na jakość środowiska przyrodniczego gminy byłaby rozbudowa zbiorczego systemu odprowadzania ścieków, aby włączyć do zbiorczego systemu odprowadzania ścieków większą liczbę mieszkańców.

W przypadku wód powierzchniowych obecność w środowisku czynników zanieczyszczających natychmiast znajduje swe odbicie w jakości wody. Jednocześnie wody płynące mają zdolność do szybkiej regeneracji, po usunięciu źródła zanieczyszczeń, szczególnie w przypadku stosunkowo dużych przepływów wód.

4.2 Ocena stanu ochrony i użytkowania zasobów przyrodniczych, w tym różnorodności biologicznej oraz zgodności dotychczasowego użytkowania i zagospodarowania obszaru z cechami i uwarunkowaniami przyrodniczymi.

Opierając się na zasadach zrównoważonego rozwoju, można stwierdzić, że obszar był dotychczas właściwie zagospodarowany, zgodnie z uwarunkowaniami przyrodniczymi. Zgodność ta szczególnie dotyczy obszarów gruntów rolnych i leśnych. Na terenach leśnych gospodarka prowadzona jest zgodnie z planami urządzeniowymi lasów, a zachowane fragmenty roślinności leśnej stanowią ostoje umożliwiające bytowanie cennym i rzadkim gatunkom roślin i zwierząt. Kompensuje to straty poniesione w części obszaru przystosowanej do użytkowania gospodarczego.

Dotychczasowe zmiany w środowisku przyrodniczym miały największy zasięg w jego części biotycznej. Istotnym zmianom uległo środowisko w sąsiedztwie szlaków komunikacyjnych oraz obiektów infrastruktury technicznej i turystycznej.

Zaburzenie warunków wodnych i niezorganizowany zrzut ścieków komunalnych z gospodarstw rolnych oraz domów mieszkalnych może być przyczyną zagrożeń mikrobiologicznych.

4.3 Ocena stanu i zachowania walorów krajobrazowych oraz możliwości ich kształtowania.

W zależności od stopnia zniekształcenia stosunków naturalnych w środowisku przyrodniczym i zmian wprowadzonych wskutek działalności człowieka wyróżnia się następujące rodzaje krajobrazu:

- krajobraz pierwotny,
- krajobraz naturalny,
- krajobraz kulturowy,
- krajobraz zdewastowany.

Krajobraz naturalny występuje na obszarach pozostających pod wpływem działalności człowieka, która nie spowodowała istotnych zmian naruszających zdolność do samoregulacji. Krajobraz ten odznacza się brakiem elementów przestrzennych wprowadzonych przez człowieka. Powinien on zostać zachowany w możliwie niezmienionej formie.

W obszarze objętym opracowaniem w rejonie miejskiego i wiejskiego osadnictwa dominuje krajobraz kulturowy - związany z działalnością człowieka i uzależniony od rodzaju prowadzonej działalności. Krajobraz kulturowy, najczęściej spotykany, jest właściwy dla obszarów będących terenem intensywnej gospodarki człowieka, wprowadzającej zmiany w układzie warunków naturalnych i elementy przestrzenne stworzone przez człowieka. W krajobrazie kulturowym naruszanie naturalnej zdolności do samoregulacji, pociąga za sobą konieczność stosowania odpowiednich zabiegów ochronno-pielęgnacyjnych, niezbędnych do utrzymania równowagi.

Kształtowanie krajobrazu kulturowego wymaga wprowadzenia ograniczeń w typie prowadzonej aktywności, sposobie budowania i miejscu lokalizacji obiektów budowlanych, a także wymaga określenia wymogów odnośnie charakteru i form architektonicznych, z uwzględnieniem form charakterystycznych dla tradycyjnego budownictwa w tym regionie. Ochrony wartościowych elementów krajobrazu mogą służyć między innymi strefy ochrony konserwatorskiej, ograniczenie lokalizacji nowo powstających budynków mieszkalnych i zabudowy gospodarczej do obszarów już zabudowanych lub ich otoczenia, ochrona terenów otwartych i terenów ekspozycji widokowej w ustaleniach dotyczących nowej zabudowy, ograniczenia dotyczące cech konstrukcyjnych i struktury zabudowy w celu dostosowania jej do otoczenia.

Gmina Szczekociny jest terenem o potencjalnie dużych możliwościach rozwoju turystyki. Dlatego też zachowanie naturalnych elementów środowiska, jak najdalej idąca renaturyzacja oraz zachowanie dziedzictwa kulturowego są szczególnie ważne dla dalszego rozwoju regionu.

4.4 Ocena charakteru i intensywności zmian zachodzących w środowisku.

Zmiany zachodzące w środowisku mają dwojaki charakter: naturalny i antropogeniczny. Zmiany naturalne zachodzą stosunkowo wolno – na przestrzeni kilkunastu, kilkudziesięciu lat – i w konsekwencji poprawiają walory środowiska. Pozytywne zmiany elementów środowiska mogą być przyspieszone świadomą działalnością człowieka. Wówczas poprawa jednego elementu przyczynia się do pozytywnych zmian innych zachodzących procesów. Negatywne antropogeniczne zmiany w środowisku zachodzą znacznie szybciej i mają różne, czasami trudne do przewidzenia skutki. Najczęściej zmiany w środowisku zachodzące na skutek działalności człowieka mają charakter negatywny i prowadzą do jego degradacji.

Przykładem pozytywnych zmian na terenie gminy jest zalesianie obszarów. Skutkuje ono zwiększeniem bioróżnorodności środowiska, poprawą walorów krajobrazowych, zwiększa retencję wód opadowych, spowalnia spływ powierzchniowy i ogranicza erozję.

Negatywnymi zmianami w środowisku gminy jest zajmowanie nowych obszarów pod zabudowę i budowa infrastruktury technicznej.

Obecny stan środowiska, należy uznać za rezultat wieloletnich zmian spowodowanych działalnością ludzką, jednak zmiany te nie były zbyt intensywne, jak to zazwyczaj ma miejsce na terenach przemysłowych lub miejskich.

Obecny sposób wykorzystania obszaru objętego opracowaniem nie prowadzi do gwałtownych, niekorzystnych zmian w środowisku.

4.5 Ocena stanu środowiska, jego zagrożeń i możliwości ich ograniczenia.

Gmina Szczekociny należy do obszarów o stosunkowo dobrze zachowanej naturalnej strukturze przyrodniczej. Na terenie tym w znacznym stopniu zachowano wiele cennych, nie tylko w skali regionu, ale także kraju, elementów zarówno szaty roślinnej, jak i fauny. O wysokich walorach tego terenu świadczy dobrze zachowany tzw. krajobraz ekologiczny, w tym fragmenty naturalnej szaty roślinnej i właściwie wkomponowane w nią elementy kulturowe. Najcenniejsze obszary objęto ochroną prawną w formie obszarów Natura 2000 i obszarów użytków ekologicznych. Dotychczasowe tempo i kierunki rozwoju gminy, rozmieszczenie i lokalizacja zabudowy pozwoliły na zachowanie walorów przyrodniczych i krajobrazowych gminy.

Największe zmiany w krajobrazie takie jak intensywna zabudowa, infrastruktura komunikacyjna i techniczna, mają przeważnie charakter nieodwracalny. Odwracalne wydają się być zmiany spowodowane uprawą gruntów rolnych. Wobec niezbyt korzystnych warunków agrotechnicznych wynikających głównie ze średniej jakości gleb obserwuje się zarzucanie upraw rolnych i stopniowy powrót na tereny rolne innej roślinności, przywracającej naturalny charakter krajobrazu.

Generalnie można jednak stwierdzić, że stosowanie zasad zrównoważonego rozwoju, dopuszczenie rozszerzenia istniejącej zabudowy w stopniu niezagrażającym prawidłowemu funkcjonowaniu zachowanych biocenoz, oraz rozszerzanie wśród lokalnych społeczności wiedzy w zakresie podstaw edukacji ekologicznej pozwoli na utrzymanie dotychczasowego dobrego stanu środowiska przyrodniczego.

Głównym źródłem hałasu na omawianym terenie są szlaki komunikacyjne drogowe i kolejowe. W celu zapobieżenia ich uciążliwości, należy unikać lokalizacji terenów mieszkaniowych w pobliżu tras komunikacyjnych oraz stosować pasy zieleni izolacyjnej wokół źródeł hałasu.

Zintensyfikowania wysiłków będzie wymagała ochrona cennych walorów przyrodniczych gminy oraz ciągłości jej systemów ekologicznych.

Ochronie flory i fauny w planie zagospodarowania przestrzennego służy przede wszystkim wyznaczenie obszarów, których zagospodarowanie i użytkowanie powinno być podporządkowane potrzebom zachowania różnorodności biologicznej.

Należy określić spójne z krajobrazem i charakterem otoczenia zasady kształtowania kompozycji przestrzennych oraz wprowadzić wymóg wysokich walorów estetycznych dla nowych obiektów kubaturowych. W celu zachowania walorów krajobrazowych, na terenach przeznaczonych do zabudowy należy wprowadzić szereg ograniczeń architektonicznych dotyczących układu, formy i charakterystycznych elementów budynków, takich jak forma dachu, kolorystyka, materiały wykończeniowe itp. w celu dostosowania nowych i przebudowywanych obiektów do otoczenia.

5. Prognoza dalszych zmian zachodzących w środowisku.

Można prognozować, że na omawianym obszarze będzie dochodziło do dalszego przekształcania środowiska w kierunku urbanizacji i rozwoju funkcji użytkowych, w tym funkcji związanych z

mieszkalnictwem i usługami. Rolniczo wykorzystywane tereny mogą zostać zainwestowane pod zabudowę jednorodzinną lub usługi i infrastrukturę sportowo-rekreacyjną i techniczną. Następować będzie przekształcanie rzeźby terenu i krajobrazu mogące prowadzić do zmian w bilansie wodnym i warunków topoklimatycznych.

Nieunikniony jest na terenie gminy rozwój funkcji mieszkaniowej.

Warunki geograficzne, klimatyczne i walory krajobrazowe sprawiają, że tereny gminy nadają się do uprawiania turystyki.

6. Określenie przyrodniczych predyspozycji do kształtowania struktury funkcjonalno-przestrzennej.

6.1 Wskazanie obszarów, które pełnić powinny przede wszystkim funkcje przyrodnicze.

Na terenie gminy Szczekociny obszarami, które powinny pełnić wyłącznie funkcje przyrodnicze są tereny objęte ochroną przyrody, których przeznaczenie na funkcje inne niż przyrodnicze mogłoby spowodować niekorzystny wpływ na cele ochrony poszczególnych obszarów chronionych, tzn. np:

- mogłoby pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000,
- mogłoby wpływać negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000,
- mogłoby pogarszać integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami,
- byłoby konfliktowe w stosunku do konieczności zachowania ograniczeń, które zgodnie z przepisami odrębnymi obowiązują w granicach użytków ekologicznych.

Fakt występowania obszarów podlegających ochronie na podstawie przepisów ustawy o ochronie przyrody niesie za sobą konieczność uwzględniania w rozwoju przestrzennym celów i zadań ochronnych ustalonych dla poszczególnych form.

7. Określenie uwarunkowań ekofizjograficznych - wnioski.

7.1 Tereny nieprzydatne dla budownictwa, wyłączone z zainwestowania.

Terenami nieprzydatnymi dla budownictwa, które powinny zostać wyłączone z nowego zainwestowania są:

- obszary, których przeznaczenie pod funkcje związane z zabudową spowodowałoby przerwanie ciągłości korytarzy ekologicznych i naruszenie zwartych kompleksów leśnych. Istotne jest dążenie do utrzymania naturalnego charakteru tych obszarów, wszelkie inwestycje w ich rejonie nie powinny

przyczyniać się do pogarszania ich stanu,

- zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne,
- tereny podmokłe,
- tereny źródliskowe,
- obszary szczególnego zagrożenia powodzią.

Należy przy tym wskazać, że w związku z planowaną lokalizacją obwodnicy miejscowości Szczekociny i Goleniowy w ciągu drogi krajowej DK78 zmieniają się warunki i możliwości funkcjonowania korytarzy ekologicznych, w tym korytarza spójności obszarów chronionych – Kępina-Suchy Młyn i Pilica, korytarza ekologicznego ssaków kopytnych K/JURA-N i korytarza ekologicznego ssaków drapieżnych D/JURA-N. Szczególnie w przypadku korytarza spójności obszarów chronionych – Kępina-Suchy Młyn i Pilica budowane nasypy dla przeprowadzenia obwodnicy spowodują, że funkcjonowanie korytarza będzie ograniczone do obszaru, w którym biegną cieki Krztynia i Pilica. Zagospodarowanie terenów położonych w bezpośrednim sąsiedztwie planowanego węzła drogowego pod funkcje związane z zabudową, pomimo położenia w obrębie korytarza ekologicznego nie spowoduje już dalszego pogorszenia warunków funkcjonowania korytarzy ekologicznych.

Należy również dążyć do ograniczenia przeznaczania na cele nierolnicze zwartych kompleksów gruntów rolnych, w obszarach występowania III klasy bonitacyjnej.

7.2 Tereny przydatne do rozwoju funkcji użytkowych.

W Strategii Rozwoju Gminy Szczekociny na lata 2023-2030 zawarto model struktury-funkcjonalno-przestrzennej gminy Szczekociny. Zgodnie z tym modelem głównym ośrodkiem gminy jest miasto Szczekociny, które pełni wiele różnych funkcji – od administracyjnej i mieszkaniowej po funkcję ośrodka handlowo-usługowego i po części przemysłowego (z przemysłem nieuciążliwym). Tereny przemysłowe zlokalizowane są po wschodniej i południowej stronie miasta, natomiast w pozostałej części miasta dominuje funkcja mieszkaniowa. Centrum miasta ma charakter wielofunkcyjny – handlowo-usługowy, administracyjny, funkcji społecznych, kulturalny. Funkcję mieszkaniową wyznaczono również w miejscowościach Szyszki (miejscowość turystyczna). W pozostałych wsiach z uwagi na rozwinięte rolnictwo dominuje funkcja mieszana – rolno-mieszkaniowa z dominacją zabudowy zagrodowej. Funkcja handlowo-usługowa, poza miastem Szczekociny, powinna rozwijać się również w większych miejscowościach na terenie gminy, aby zapewnić podstawowe usługi na terenach wiejskich. Wskazane jest wyznaczenie na obszarze gminy wiejskich centrów funkcjonalnych w celu rozwoju funkcji usługowej w miejscowościach wykluczonych transportowo oraz gdzie istnieje szczególne zapotrzebowanie w związku z utratą mobilności mieszkańców.

W dolinach dopływów Pilicy istnieją dogodne warunki do budowy stawów rybnych, a tym samym i do rozwinięcia hodowli ryb słodkowodnych. Dobre warunki przyrodnicze, liczne zabytki kultury oraz możliwości rozwoju rolnictwa ekologicznego sprzyjają rozwojowi turystyki i agroturystyki.

Największe ograniczenia możliwości lokalizacji poszczególnych funkcji użytkowych na terenie gminy wynikają z występowania ustanowionych form ochrony przyrody.

Przez wzgląd na cechy naturalne nie należy na obszarze gminy lokalizować przedsięwzięć mogących mieć negatywny wpływ na tereny cenne pod względem przyrodniczym (obszary Natura 2000, użytki ekologiczne, pomniki przyrody, lasy wodochronne, gleby najwyższych klas bonitacyjnych) oraz na poszczególne komponenty środowiska przyrodniczego.

Obszary istniejącego osadnictwa i tereny położone w ich sąsiedztwie są najbardziej przekształcone działalnością człowieka i jako takie nie były włączane do ww. obszarów ochrony przyrody.

Tereny osadnictwa nie zawierają najczęściej elementów o wysokich walorach przyrodniczych, stanowią je bowiem w dużej mierze fitocenozy pochodzenia antropogenicznego, to jest agrocenozy i użytki zielone. W przypadku kompleksów znajdujących się w granicach terenów zainwestowanych proces dalszego ich zabudowywania nie wpłynie negatywnie na stan różnorodności biologicznej.

Przydatne do rozwoju funkcji użytkowych są przede wszystkim tereny gminy położone w obszarach przeznaczonych pod różne rodzaje zabudowy w obowiązujących planach miejscowych. Nowe obszary zabudowy powinny zostać wyznaczone w sąsiedztwie istniejących terenów zabudowy jako ich poszerzenia, uzupełnienia w ramach obszarów uzupełnienia zabudowy.

Występowanie na terenie gminy obiektów i obszarów podlegających ochronie na podstawie przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami rodzi konieczność uwzględniania ograniczeń i nakazów wynikających z tych przepisów.

7.2.1 Tereny przydatne do rozwoju funkcji mieszkaniowej.

Przy wyznaczaniu nowych terenów zabudowy mieszkaniowej należy dążyć do przeciwdziałania rozpraszaniu się zabudowy, w celu ochrony kompleksów rolnych i leśnych oraz planować tereny zabudowy w kompleksach uporządkowanych przestrzennie, poza obszarami o wysokiej aktywności przyrodniczej. Powinny zostać zachowane dotychczasowe układy urbanistyczne jednostek typu wiejskiego z możliwością ich rozwoju i uzupełnień.

Nowe obiekty powinny być lokalizowane w rejonach posiadających odpowiednią infrastrukturę techniczną i komunikacyjną. Nowe tereny zabudowy powinny być wyznaczane w sąsiedztwie istniejących terenów zabudowy jako ich uzupełnienie oraz kontynuacja istniejącego układu osadniczego, co zapewni ochronę zasobów przyrody, a przy tym nie spowoduje obniżenia walorów krajobrazowych miejscowości. W ww. terenach mogą być lokalizowane funkcje usługowe, niestanowiące uciążliwości dla środowiska i dla zabudowy mieszkaniowej.

Tereny pod zabudowę powinny być wyznaczone w sąsiedztwie zabudowy już istniejącej. W terenach zabudowy mieszkaniowej należy zachować odpowiednie parametry zabudowy, dzięki czemu nie powinno dojść do dysharmonizacji lokalnego krajobrazu.

7.2.2 Tereny przydatne do rozwoju funkcji usługowej i przemysłowej.

Terenami przydatnymi do rozwoju funkcji usługowej i przemysłowej są istniejące obszary przemysłowe i usługowe, ich bezpośrednie sąsiedztwo oraz tereny posiadające dogodne warunki w zakresie obsługi komunikacyjnej i infrastrukturalnej.

W gminie istnieje zapotrzebowanie na usługi, zaspokajające lokalne potrzeby mieszkańców i turystów. Powinny one być wkomponowane w układ przestrzenny miasta i poszczególnych wsi. Nowe tereny zabudowy przemysłowej i usługowej nie powinny stwarzać uciążliwości dla terenów zabudowy mieszkaniowej.

Na terenie gminy Szczekociny występują korzystne uwarunkowania do rozwoju działalności związanej z wydobywaniem lokalnych surowców - piasków budowlanych. Eksploatacja surowców mineralnych powinna być prowadzona zgodnie z obowiązującymi przepisami i na podstawie koncesji.

7.2.3 Tereny przydatne do rozwoju funkcji wypoczynkowo-rekreacyjnej.

Zgodnie z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej zawartym w Strategii Rozwoju Gminy Szczekociny w obszarze gminy występują korzystne uwarunkowania do rozwoju funkcji wypoczynkowo-rekreacyjnej. O wysokim potencjale gminy do rozwoju funkcji turystycznej z nastawieniem na ekoturystykę świadczy występowanie na terenie gminy obszarów chronionych w postaci trzech obszarów Natura 2000: Suchy Młyn, Dolina Górnej Pilicy oraz Źródła Rajecznicy. Tereny atrakcyjne przyrodniczo znajdują się głównie w centralnej części gminy i rozciągają się wzdłuż rzeki Pilicy w kierunku północno-zachodnim w sąsiedztwie otaczających ją lasów.

Na terenie gminy może rozwijać się zagospodarowanie turystyczne i sportowo-rekreacyjne, agroturystyka oraz specjalistyczne usługi turystyczno-wypoczynkowe.

Warunkiem rozwoju zabudowy rekreacyjnej powinno być wyposażenie przewidzianych do tego celu terenów w urządzenia infrastruktury wodno-ściekowej oraz miejsca parkingowe.

Zabudowa znajdująca się w sąsiedztwie obszarów atrakcyjnych pod względem przyrodniczym i krajo-brazowym, powinna zachowywać odpowiednie parametry zabudowy, dzięki czemu nie powinno dojść do dysharmonizacji lokalnego krajobrazu.

Rozwój infrastruktury turystycznej i wznoszenie nowych obiektów powinien uwzględniać występowanie terenów zagrożonych powodzią, które występują we wskazanym rejonie począwszy od miejscowości Przyłęk na północnym zachodzie poprzez Szyszki, Bógdał, Tęgobórz, Szczekociny, Bonowice, Grabiec, Rokitno do Ołudy na południu. Na terenie gminy występują tereny szczególnego zagrożenia powodzią

o ryzyku wystąpienia Q1% oraz Q10% od rzek Pilica, Krztyna oraz Żebrówka. Wszelkie nowe inwestycje związane z zabudową powinny być lokalizowane poza terenami zagrożonymi powodzią.

7.2.4 Tereny przydatne do rozwoju funkcji rolniczej.

Obszar gminy cechuje się ujednoliconą rzeźbą terenu, sprzyjającą działalności rolniczej. Jednak niewielki udział gleb o wysokich klasach bonitacyjnych pozwala przewidywać, że nie będą się tu rozwijać intensywne formy rolnictwa. Rozwijać się może rolnictwo ekstensywne. Ograniczać się będzie ono do obszarów obecnie użytkowanych rolniczo. W gminie występują predyspozycje do rozwoju upraw polowych standardowych (podstawowe zboża, ziemniaki, rośliny przemysłowe), jak i upraw specjalistycznych (ogrodniczych). Obszar gminy posiada predyspozycje do rozwoju rolnictwa ekologicznego oraz gospodarstw agroturystycznych.

Wskazuje się także na zasadność umożliwienia rozwoju budownictwa zagrodowego w obrębie lub sąsiedztwie istniejących jednostek osadniczych.

7.2.5 Tereny przydatne do rozwoju funkcji leśnej.

Funkcję leśną powinny pełnić zwarte kompleksy leśne wraz z terenami zadrzewień, zakrzewień i zalesień stanowiących ważny element walorów krajobrazowych gminy. Zespoły roślinności leśnej stabilizująco wpływają na bilans wodny. Zwiększają infiltrację wód opadowych i zasilanie wód gruntowych. Przeciwdziałają powodziom, erozji i ruchom masowym. Kształtują mikroklimat o specyficznych właściwościach i chronią glebę przed erozją wodną i wietrzną.

Na terenach lasów stanowiących własność Skarbu Państwa, a także na terenach lasów prywatnych zrównoważoną gospodarkę leśną należy prowadzić w oparciu o plany urządzania lasu dostosowane do poszczególnych warunków siedliskowych.

Należy ponadto chronić lasy przed niezorganizowaną działalnością turystyczną poprzez budowę ścieżek rowerowych, szlaków turystycznych, ścieżek dydaktycznych, tras turystyki pieszej, konnej, rowerowej i narciarstwa biegowego.

Wskazuje się również na zasadność określenia obszarów, na których występuje możliwość wprowadzenia zalesień. Pod zalesienia powinny być przeznaczane tereny o najniższej jakości gleb, przylegające do istniejących kompleksów leśnych.

7.2.6 Tereny przydatne do rozwoju funkcji uzdrowiskowej.

Na terenie objętym opracowaniem nie wskazuje się możliwości rozwoju tego typu funkcji.

7.2.7 Tereny przydatne do rozwoju funkcji produkcji energii z odnawialnych źródeł energii.

Na terenie objętym opracowaniem wskazuje się możliwość lokalizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii, w tym przede wszystkim w zakresie energii promieniowania słonecznego wraz z infrastrukturą techniczną konieczną do ich obsługi, magazynowania oraz przesyłu wytworzonej energii. Tereny dla lokalizacji takich urządzeń powinny zostać wyznaczone poza obszarami:

- gruntów rolnych stanowiących użytki rolne klas I–III,
- gruntów leśnych,
- terenów podmokłych.

7.3 Tereny, których użytkowanie i zagospodarowanie powinno być podporządkowane potrzebom prawidłowego funkcjonowania środowiska i zachowania różnorodności biologicznej.

W stosunku do istniejących form ochrony przyrody obowiązują ustalenia zawarte w odrębnych aktach prawnych, które są dokumentami nadrzędnymi w stosunku do planu ogólnego i planów miejscowych. Kierunki zagospodarowania przestrzennego określone w tych dokumentach powinny być uwzględniane w aktach prawa miejscowego.

Jako obszar podlegający szczególnemu traktowaniu ze względu na zachowanie różnorodności biologicznej wskazuje się obszary ciągów ekologicznych dolin cieków. W obszarach tych należy dążyć do ograniczenia wyznaczania nowych terenów zabudowy, należy wykluczyć zmiany w ukształtowaniu terenu, które mogą doprowadzić do niszczenia ich naturalnego kształtu i zapewnić ochronę zieleni stanowiącej obudowę biologiczną cieków.

7.3.1 Tereny proponowane do ochrony prawnej.

Ze względu na występowanie na znacznym obszarze gminy istniejących form ochrony przyrody takich jak obszary Natura 2000 i użytki ekologiczne w niniejszym opracowaniu nie wskazuje się dodatkowych terenów proponowanych do ochrony prawnej.

7.3.2 Ograniczenia wynikające z konieczności ochrony zasobów środowiska lub występowania uciążliwości i zagrożeń.

Rozwiązania planistyczne, które zostaną zastosowane w planie ogólnym mogą być wyrażone poprzez dobór rodzaju strefy planistycznej (z czym wiąże się katalog przeznaczeń terenu zawarty w profilu podstawowym strefy), odpowiednie ukształtowanie granic tej strefy, określenie zakresu funkcji w profilu funkcjonalnym dodatkowym, określenie standardów urbanistycznych, a także ukształtowanie obszaru uzupełnienia zabudowy.

7.3.2.1 Wody powierzchniowe i podziemne.

Należy podejmować działania zmierzające do eliminacji potencjalnych źródeł zanieczyszczeń wód podziemnych.

Celowe jest utrzymanie zasobów wód gruntowych, które zwiększyłyby retencję na terenie Gminy Szczekociny, w celu wykorzystania wód opadowych przy ograniczonych możliwościach przyjęcia wody przez lokalne odbiorniki.

Ustalenia planu ogólnego nie mogą określać zasad ochrony wód podziemnych i powierzchniowych, jednak poprzez wyznaczenie odpowiednich stref uwzględniając istniejące uwarunkowania hydrograficzne w sposób racjonalny powinny chronić zarówno powierzchniowy jak i podziemny zasób wodny gminy. Doprecyzowanie zasad odprowadzenia ścieków oraz wód opadowych i roztopowych nastąpi na etapie opracowania planu miejscowego lub w decyzjach o warunkach zabudowy, w taki sposób, aby zagwarantować ochronę gruntu oraz wód powierzchniowych i podziemnych przed zanieczyszczeniem.

7.3.2.2 Krajobraz.

W celu ochrony walorów krajobrazowych gminy należy przyjąć zasadę wyznaczania nowych obszarów zabudowy jako uzupełnień istniejącego układu osadniczego.

Należy określić minimalną powierzchnię działki przeznaczoną pod zagospodarowanie zielenią. Zieleni powinna pełnić rolę izolacyjną i estetyczną.

Należy określić spójne z krajobrazem i charakterem otoczenia wskaźniki i parametry kształtowania zabudowy, takie jak: maksymalna wysokość zabudowy, wartość maksymalnej nadziemnej intensywności zabudowy, maksymalnego udziału powierzchni zabudowy i minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej.

Zachowanie wartościowych zasobów dziedzictwa kulturowego jako trwałego elementu w krajobrazie wymaga ochrony i stosowania ograniczeń w przekształceniach strukturalnych dla zachowania wartości historycznych, estetycznych i architektonicznych.

Należy zapewnić ochronę obiektów zabytkowych, w tym wpisanych do rejestru zabytków, stanowisk archeologicznych zgodnie z ewidencją Archeologicznego Zdzjęcia Polski.

7.3.2.3 Klimat.

Należy zadbać o odpowiednie ukształtowanie zabudowy, dróg i terenów zielonych, aby nie blokować przepływu mas powietrza.

7.3.2.4 Hałas.

Przy wyznaczaniu stref zabudowy mieszkaniowej w sąsiedztwie istniejącej drogi wojewódzkiej należy uwzględnić odległości obiektów od krawędzi jezdni w celu wyeliminowania uciążliwości związanych z oddziaływaniem ruchu drogowego (hałas, drgania).

8. Wykorzystane materiały:

- Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego 2020+ (uchwała Nr V/26/2/2016 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 29 sierpnia 2016 r.) wraz z „Opracowaniem Ekofizjograficznym do PZP Woj. Śl.”,
- Prognoza oddziaływania na środowisko Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego opracowanej w maju 2020 r., przez Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska,
- uchwała nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (Dz. Urz. Woj. Śl. z dnia 12 kwietnia 2017 r. poz. 2624),
- „Program ochrony środowiska przed hałasem dla województwa śląskiego”, Uchwała nr VII/3/4/2024 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 10 czerwca 2024 r.
- Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Zawierciańskiego na lata 2024-2027 z perspektywą do 2031, przyjęty uchwałą nr LXVIII/659/23 Rady Powiatu Zawierciańskiego z dnia 28 grudnia 2023 r.
- Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Zawierciańskiego na lata 2024-2027 z perspektywą do 2031, Rafał Modrzejewski, sierpień 2023 r.
- Strategia Rozwoju Gminy Szczekociny na lata 2023 – 2030, przyjęta uchwałą nr 456/LXIII/2023 Rady Miejskiej w Szczekocinach 28 lutego 2023 r.
- „Program Ochrony Środowiska dla Gminy Szczekociny na lata 2022-2025”, Terra Legis Katarzyna Helińska, Karolina Witkowska, Aleksandra Kosecka,
- Opracowanie ekofizjograficzne na potrzeby zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Szczekociny oraz Miejscowych Planów Zagospodarowania

Przestrzennego na terenie Miasta i Gminy Szczekociny, MGGP S.A. Tarnów, Geoplan Wrocław, mgr Artur Oleszkowicz, mgr Maciej Smyk, mgr inż. Adrian Luszka, mgr inż. Paweł Czuczvara, mgr inż. Katarzyna Matusiak, mgr inż. Maciej Niżborski, marzec 2014 r.

- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Szczekociny, przyjęte uchwałą nr 224/XXXV/2001 Rady Miasta i Gminy Szczekociny z dnia 21 września 2001 r., zmienione uchwałą nr 141/XXI/2016 Rady Miasta i Gminy Szczekociny z dnia 25 lutego 2016 r.
- Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły przyjęty rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 4 listopada 2022 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły (Dz. U. z 2023 r. poz. 300)
- Raport wojewódzki za rok 2023 pt. „Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim”, Główny Inspektorat Ochrony Środowiska Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach,
- „Opracowanie ekofizjograficzne do Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Śląskiego” (Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska, Katowice, 2015),
- „Korytarze ekologiczne w województwie śląskim – koncepcja do planu zagospodarowania przestrzennego województwa”, Centrum Dziedzictwa Przyrody Górnego Śląska, Katowice, 2007
- Kondracki J., 2001, Geografia regionalna Polski, PWN, Warszawa
- Matuszkiewicz J.M., 1993, Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne Polski, Prace Geograficzne IGiPZ PAN, 158, 107 s.
- „Raport z rocznego monitoringu chiropterologicznego, ornitologicznego oraz opis botaniczny projektowanej farmy wiatrowej w okolicach miejscowości Szczekociny (powiat zawierciański) w województwie śląskim” Ekolesner
- Zielony R., Kliczkowska A., 2012: Regionalizacja przyrodniczo-leśna Polski 2010, CILP, Warszawa
- arkusz Szczekociny Mapy geórodowskiej Polski w skali 1:50 000 (MGP) wraz z objaśnieniami – Państwowy Instytut Geologiczny, Autorzy: Krystyna Bujakowska, Grażyna Hrybowicz, Leonard Jochemczyk, Józef Lis, Katarzyna Olszewska, Anna Pasieczna, Barbara Prażak, Krystyna Wojciechowska, Stanisław Wołkiewicz,
- Opis założeń do opracowywanych projektów planów zadań ochronnych dla obszarów Natura 2000: (...) Dolina Górnej Pilicy”, 2018 r.
- Tymczasowe cele ochrony dla przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 Dolina Górnej Pilicy PLH260018 – załącznik do obwieszczenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Kielcach WPN-III.6320.21.2017.DB z dnia 6 czerwca 2022 r.
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 9 lutego 2023 r. w

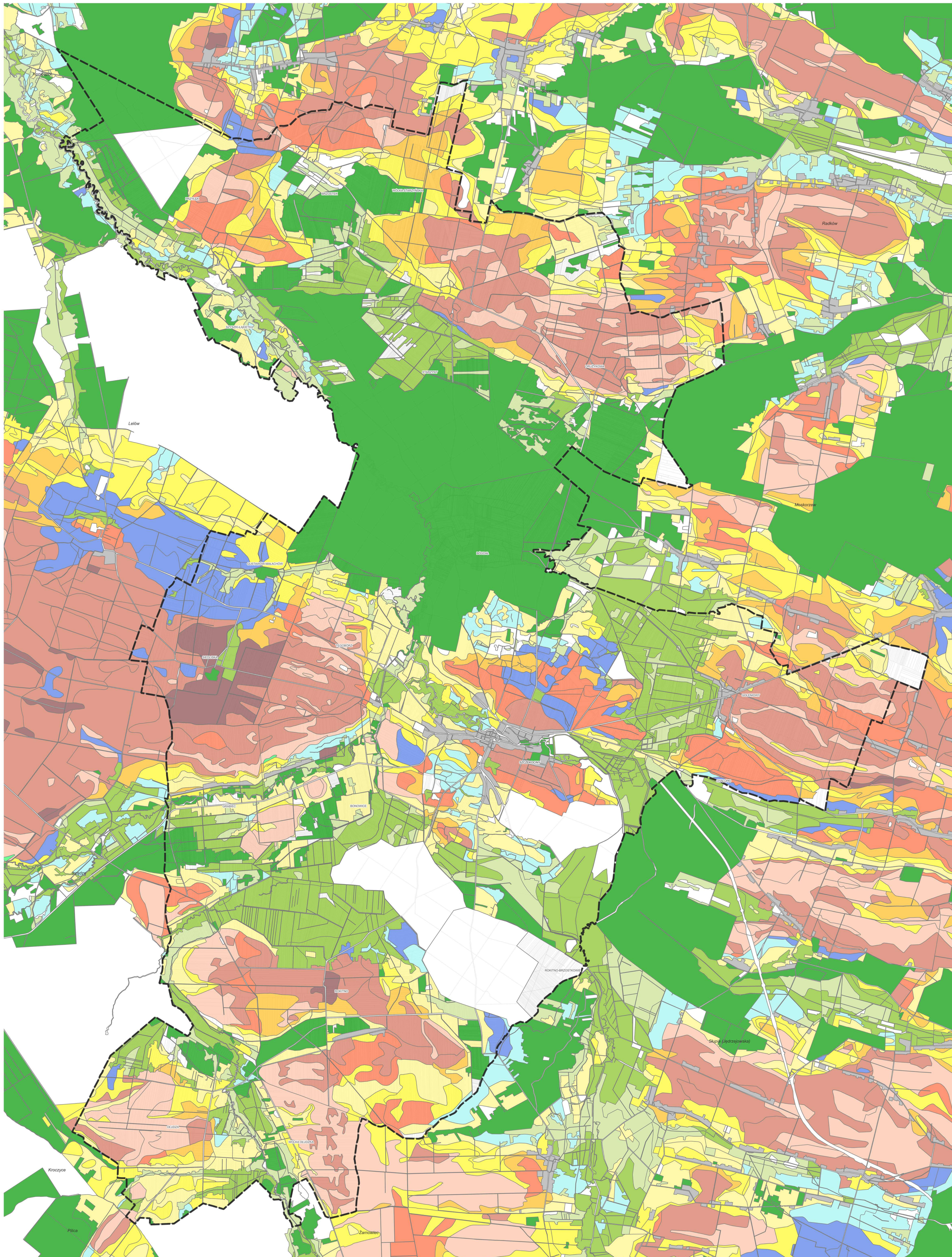
sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Suchy Młyn PLH240016 (DZ. URZ. WOJ. SLA 2023.1472).

- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 27 czerwca 2024 r., zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Suchy Młyn PLH240016 (DZ. URZ. WOJ. SLA 2024.4696).
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 22 lutego 2018 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Źródła Rajeczniczy PLH240033 (DZ. URZ. WOJ. SLA 2018.1142)
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 1 grudnia 2022 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Źródła Rajeczniczy PLH240033 (DZ. URZ. WOJ. SLA 2022.8039)
- Zarządzenie Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Katowicach z dnia 9 stycznia 2025 r. zmieniające zarządzenie w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Źródła Rajeczniczy PLH240033 (DZ. URZ. WOJ. SLA 2025.382)
- strony www:
- <https://geoportal.pgi.gov.pl/>
- <https://www.szczekociny.pl/>
- <https://wody.isok.gov.pl/P>
- <https://natura2000.gdos.gov.pl/>
- <https://ekoportal.gov.pl/>
- <https://www.gov.pl/web/gios>
- <https://www.pgi.gov.pl/>
- <https://isok.gov.pl/hydroportal.html>
- <https://www.bdl.lasy.gov.pl/portal/mapy>
- <https://geoserwis.gdos.gov.pl/>
- <https://www.slaskie.pl/>

9. Spis rysunków:

Rysunek 1 Gmina Szczekociny na tle granic województwa	5
Rysunek 2 Gmina Szczekociny na tle granic powiatów	6

Rysunek 3 Gminy sąsiadujące z Gminą Szczekociny	7
Rysunek 4 Powiązania komunikacyjne - drogowe i kolejowe	8
Rysunek 5 Granice mezoregionów	10
Rysunek 6 Złoża kopalin, tereny i obszary górnicze	14
Rysunek 7 Główne zbiorniki wód podziemnych	15
Rysunek 8 Jednolite części wód podziemnych	17
Rysunek 9 Obszary szczególnego zagrożenia powodzią	21
Rysunek 10 Jednolite części wód powierzchniowych.....	23
Rysunek 11 Korytarze ekologiczne ssaków drapieżnych	41
Rysunek 12 Korytarze ekologiczne ssaków kopytnych.....	42
Rysunek 13 Korytarze ekologiczne ptaków.....	43
Rysunek 14 Korytarze spójności obszarów chronionych	44
Rysunek 15 Korytarze ekologiczne ryb	45
Rysunek 16 Obszary Natura 2000	48
Rysunek 17 Użytki ekologiczne	57
Rysunek 18 Obszar chronionego krajobrazu	60
Rysunek 19 Grunty leśne	62
Rysunek 20 Grunty rolne - użytki klas II-III.....	65

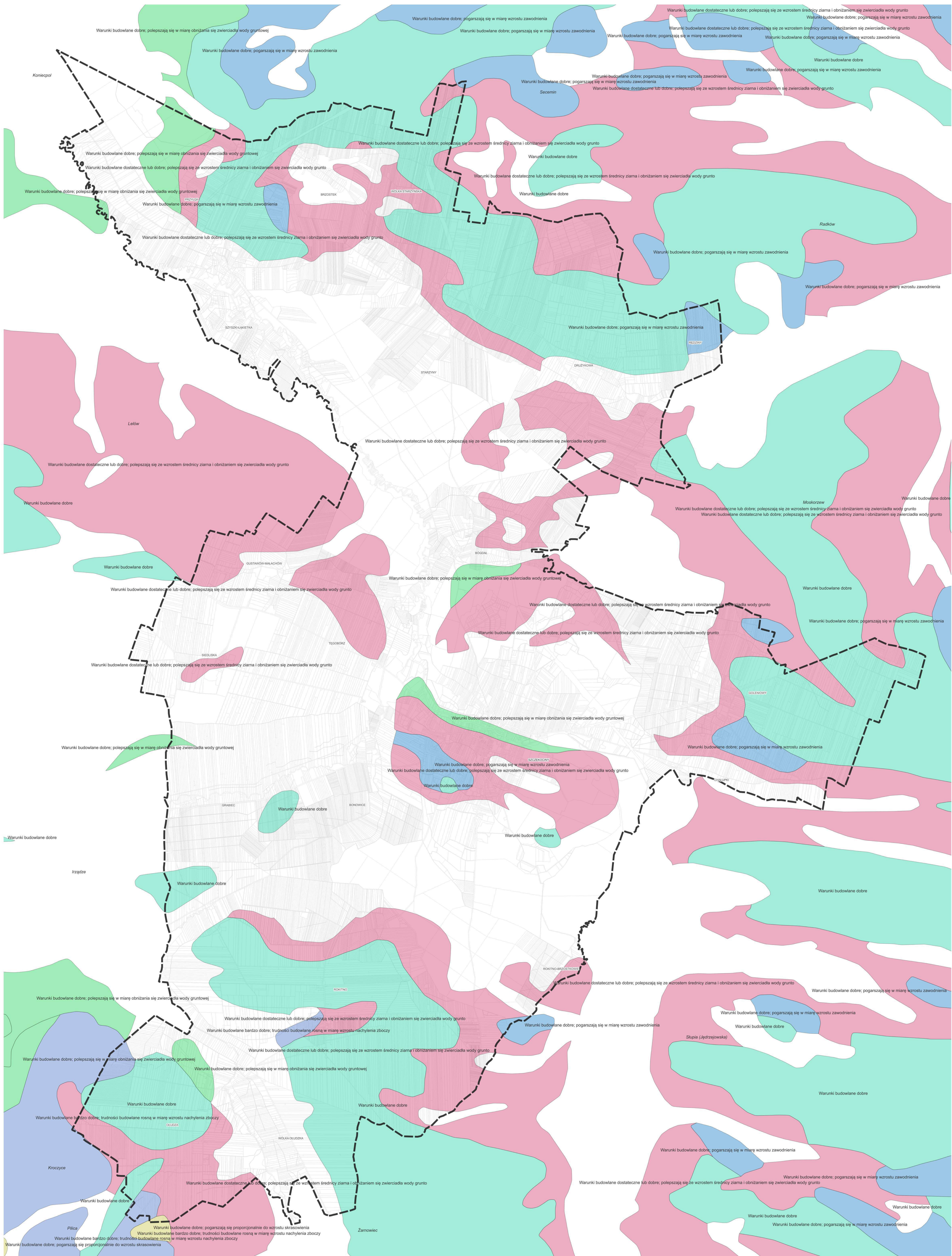
- LEGENDA**
- MIASTO I GMINA SZCZEKOCINY - GRANICA OPRACOWANIA
- Kontury glebowe
- pszenno bardzo dobry
 - pszenno dobry
 - pszenno wadliwy
 - żytni bardzo dobry (pszenno-żytni)
 - żytni dobry
 - żytni słaby
 - żytni bardzo słaby (żytnio-tubinowy)
 - zbożowo-pastewny mocny
 - zbożowo-pastewny słaby
 - pszenno górski
 - zbożowo-górski
 - owslano-ziemniaczany górski
 - owslano-pastewny górski
 - gleby ornice przeznaczone pod użytki zielone
 - użytki zielone bardzo dobre i dobre
 - użytki zielone średnie
 - użytki zielone słabe i bardzo słabe
 - łąki
 - tereny zabudowane

OPRACOWANIE EKOFIZJOGRAFICZNE - PODSTAWOWE
NA POTRZEBY PLANU OGÓLNEGO MIASTA I GMINY SZCZEKOCINY

MAPA GLEBOWO-ROLNICZA, KONTURY GLEBOWE

https://wms.epodgik.pl/cgi-bin/mapserv?map=/srv/webgis/mapa_glebowa/mgr.map

SKALA 1:20000

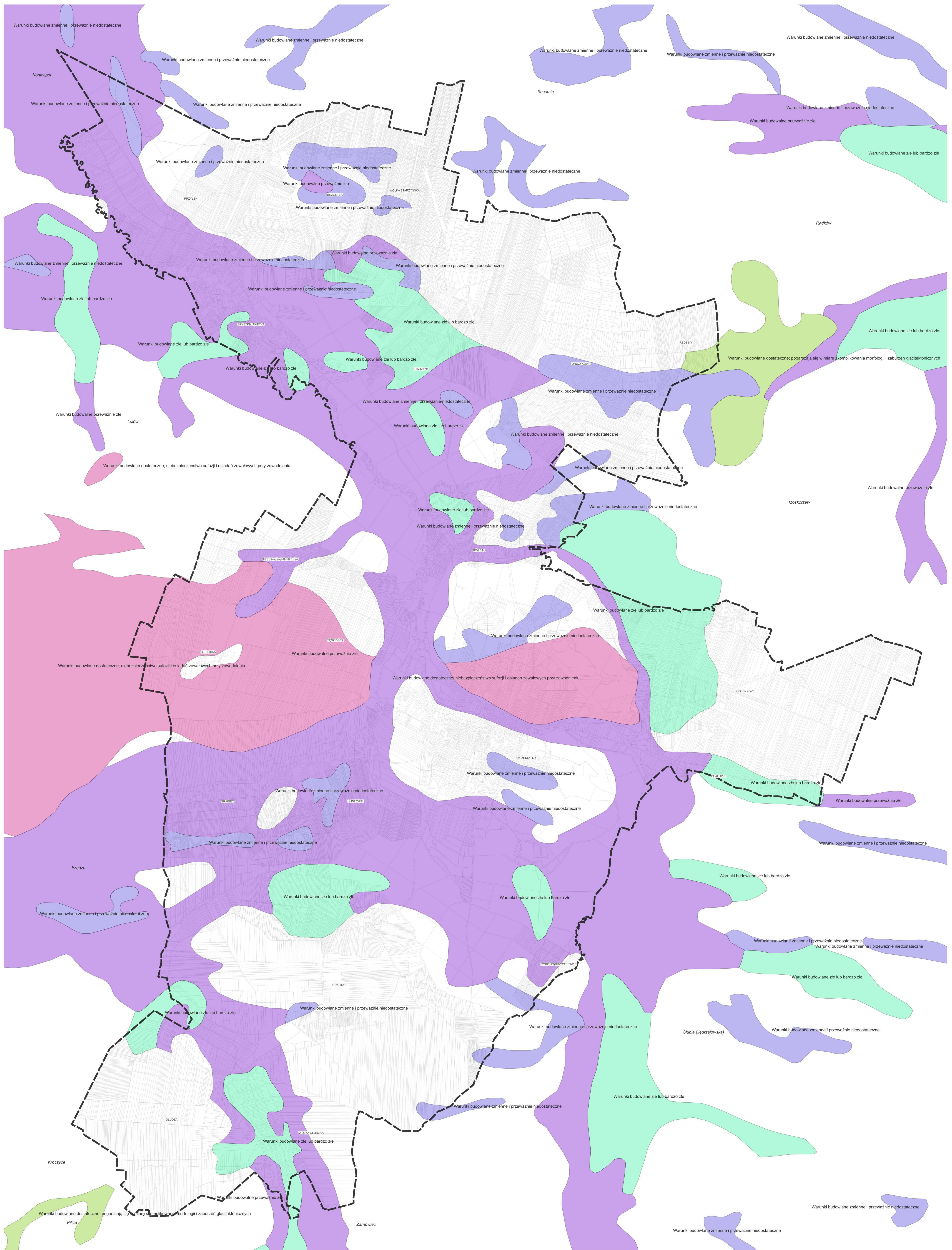
- LEGENDA**
- MIASTO I GMINA SZCZEKOCINY - GRANICA OPRACOWANIA
- WYDZIELENIA GRUNTÓW I WARUNKÓW BUDOWLANYCH
- Warunki budowlane bardzo dobre; trudności budowlane rosną w miarę wzrostu nachylenia zboczy
 - Warunki budowlane dobre
 - Warunki budowlane dobre; polepszają się w miarę obniżania się zwierciadła wody gruntowej
 - Warunki budowlane dobre; pogarszają się proporcjonalnie do wzrostu skrasowienia
 - Warunki budowlane dobre; pogarszają się w miarę wzrostu zawodnienia
 - Warunki budowlane dostateczne lub dobre; polepszają się ze wzrostem średnicy ziarna i obniżaniem się zwierciadła wody gruntu

OPRACOWANIE EKOFIZJOGRAFICZNE - PODSTAWOWE
 NA POTRZEBY PLANU OGÓLNEGO MIASTA I GMINY SZCZEKOCINY

MAPA GOĘŚRÓDOWISKOWA, WARUNKI PODŁOŻA GRUNTOWEGO - DOBRE

Przeglądowa mapa geologiczno-inżynierska Polski:
 Obszary wydzielenia gruntów i warunków budowlanych

SKALA 1:20000

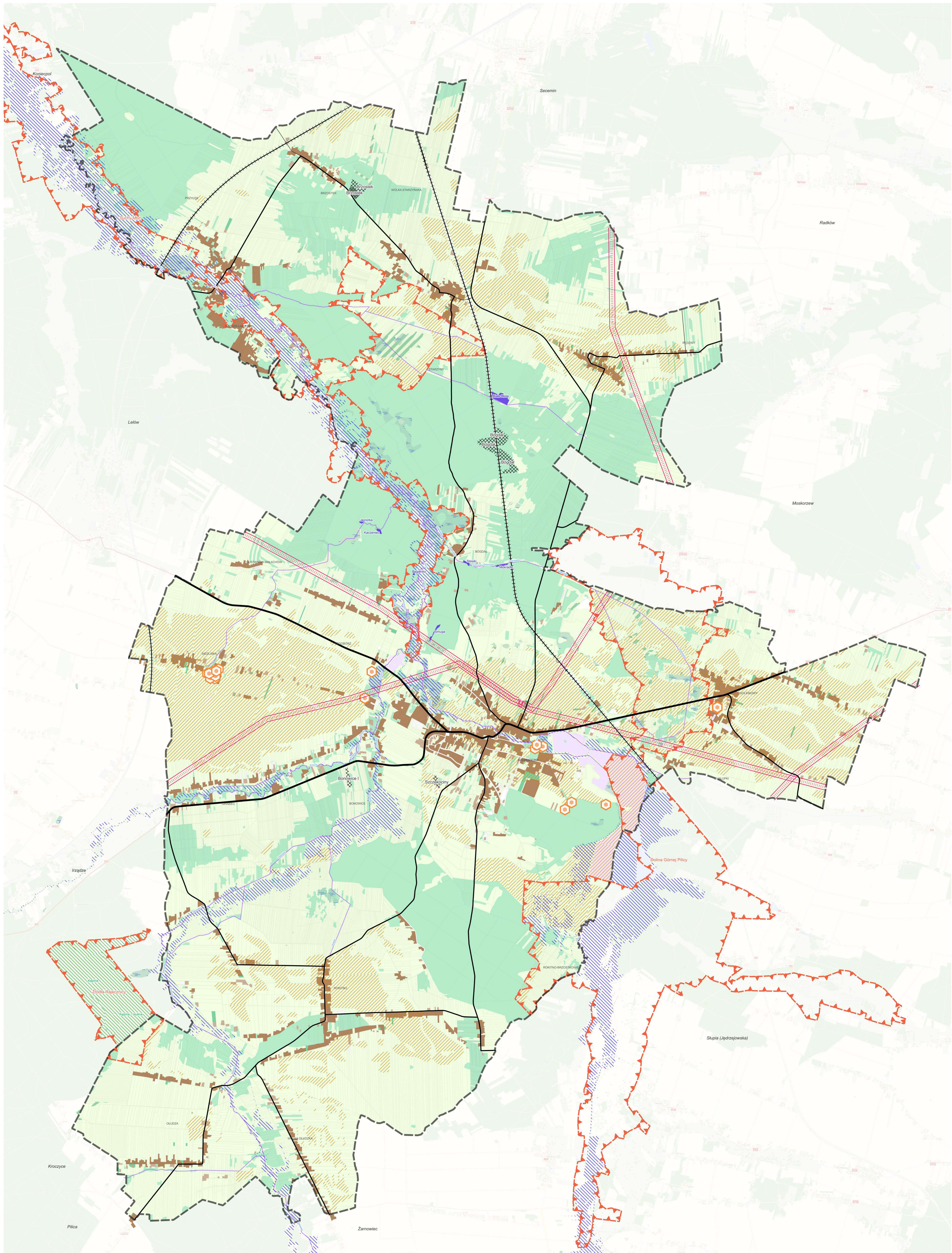
LEGENDA
 MIASTO I GMINA SZCZEKOCIN - GRANICA OPRACOWANIA
 WYDZIELENIA GRUNTÓW I WARUNKÓW BUDOWLANYCH
 Warunki budowlane przeważnie zle
 Warunki budowlane dostateczne; niebezpieczeństwo sufozji i osiadań zawałowych przy zawodnieniu
 Warunki budowlane dostateczne; pogarszają się w miarę skomplikowania morfologii i zaburzeń glaciektonicznych
 Warunki budowlane zle lub bardzo zle
 Warunki budowlane zmienne i przeważnie niedostateczne

OPRACOWANIE EKOFIZJOGRAFICZNE - PODSTAWOWE
 NA POTRZEBY PLANU OGÓLNEGO MIASTA I GMINY SZCZEKOCIN

MAPA GOEŚRÓDOWISKOWA, WARUNKI PODŁOŻA GRUNTOWEGO - ZŁE

Przeglądowa mapa geologiczno-inżynierska Polski:
 Obszary wydzielenia gruntów i warunków budowlanych

SKALA 1:20000

LEGENDA

MIASTO I GMINA SZCZKOCINY - GRANICA OPRACOWANIA
 ELEMENTY INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ I KOMUNIKACYJNEJ

— DROGI GŁÓWNE RUCHU PRZYSPIESZONEGO
 — DROGI GŁÓWNE
 — DROGI ZBIORCZE
 + + + + + LINIE KOLEJOWE
 [] LINIE ELEKTROENERGETYCZNE WYSOKICH NAPIĘĆ

UŻYTKOWANIE TERENU

TERENY ZABUDOWANE

- ZABUDOWA INTENSYWNA Z PRZEWAĞĄ ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ I USŁUGOWEJ
- ZABUDOWA EKSTENSYWNA Z PRZEWAĞĄ ZABUDOWY MIESZKANIOWEJ I ZAGRODOWEJ

TERENY NIEZABUDOWANE

- TERENU WÓD POWIERZCHNIOWYCH
- TERENY PODMOKLE CENNE PRZYRODNICZO
- TERENY LASÓW I ZALESIEŃ
- TERENY ZADRZEWIONE I ZAKRZEWIONE
- TERENY TRWAŁYCH UŻYTKÓW ZIELONYCH, ŁĄK I PASTWISK
- TERENY UŻYTKÓW ROLNYCH

UWARUNKOWANIA - OCHRONA PRZYRODY

- SPECJALNE OBSZARY OCHRONY — NATURA 2000
- UŻYTKI EKOLOGICZNE
- POMNIKI PRZYRODY
- REZERWATY

UWARUNKOWANIA ŚRODOWISKOWE

- ZŁOŻA
- GLEBY KLAS II I III
- RZĘKI

OBSZARY ZAGROŻENIA POWODZIOWEGO

- scenariusz Q 1% (raz na 100 lat)

OPRACOWANIE EKOFIZJOGRAFICZNE - PODSTAWOWE
 NA POTRZEBY PLANU OGÓLNEGO MIASTA I GMINY SZCZKOCINY

PLANSZA ZBIORCZA
 SKALA 1:20000